Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

הײַנט 12 זײַטען

נײַער פאָלקסבלאַט

№ 278	Łódź, Niedziela, 1 grudnia 1935	דרײַצענטער יאָהרגאַנג	לאָדז, זונטאָג ה׳ כסלו תרצ״ו	№ 278

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71.

פרייזען-רעדוקציע פון אַ רייה אַרטיקלען

פון הײַנט אָן צוקער 1 זל. אַ קילאָ.—קוילען, נאַפט, אײַזען, פּאַפּיר ווערען ביליגער

טאָג-טעגליך

מוסאָליני׳ס מאַנעוור

מוסאָליני שפּילט וואַ־באַנק. די לאַגע איז זעהט
אויס זעהר אַ טרויעריגע, אויב מען מוז שוין אָנ־
קומען צו אַזעלכע מיטלען, מיט וועלכע עס בענוצט
זיך דער איטאַליענישער דוטשע. אין לאַנד הערשט
שוין אַ שטימונג, ווי די שווערסטע צײַטען פון די
מלחמה־יאָהרען אין דײַטשלאַנד. עס ווערט אויסגע־
זוכט די קלענסטע שטיקלעך קופּער און אײַזען. אין
רוימישע קינאָס האָט מען אָנשטאָט געלד אײַנגע־
פיהרט פאַר בילעטען צו צאָהלען פאַרשידענע מע־
טאַלען. בײַ אַזעלכע בעדינגונגען מאַכט דעריבער
נישט קיין אײַנדרוק קלאַנגען, וואָס האָבען זיך פאַר־
שפּרייט, אַז מוסאָליני האָט אָוועקגענומען דאָס מילי־
טער פון דער גרעניץ בײַם ברענער און עס איבער־
געשיקט צו דער פראַנצויזיש - איטאַליענישער גרע־
ניץ. עס איז נישט צו גלויבען, אַז מוסאָליני מיינט
דערמיט צו דראָהען פראַנקרייך, אַזוי ווייט האַלט
עס מסתמא נישט.

נאָר אויב די ידיעה איז ריכטיג, דאַן קען זי
פאַקטיש אַרויסרופען געוויסע פאַרוויקלונגען, אָבער
נאָר פון אַנדערער זײַט. ווי בעוואוסט זענען די איר־
טאַליענישע באַטאַליאָנען בײַ דער גרעניץ ברענער
געווען אַ גאַראַנטיע געגען די נאַצי. אפּעטיטען אויף
עסטרײַך. די גאַנצע מעשה מיט דער איבערפיהרונג
פון מיליטער אין איטאַליען קען דעריבער זײַן נישט
מעהר ווי אַ מאַנעוור פון מוסאָליני׳ן וועלכער פיהלט
אַז עס ברענט איהם דער באָדען אונטער די פיס און
וויל דערמיט דערמאָנען, אַז אין אייראָפּאַ עקזיס־
טירט אַ בעדייטענדע ערנסטערע געפאַהר, און נעמ־
ליך — היטלער - דײַטשלאַנד.

צי וועט דאָס מוסאָליני׳ן העלפען? — עס איז
אַ גרויסער ספק.

ש.

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־
רעספּאָנדענט)

הײַנט איז אין האַנדעלס־מיניסטעריום פאָרגע־
קומען אַ פּרעסע - קאָנפערענץ. דער מיניסטער, גע־
נעראַל גורעצקי האָט אַרומגערעדט די לעצטע שריט
פון דער רעגירונג. דער קאַמף מיט די קאַרטעלען ווי
אויך די אַקציע צו פאַרביליגערן די פרייזען פון אַ
רייה אַרטיקלען ווי קוילען, אײַזען, פּאַפּיר, נאַפט
א. אַ. וו.

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש)

אויף דער פּרעסע - קאָנפערענץ אין האַנדעלס־
מיניסטעריום האָט מיניסטער גורעצקי אַרומגערעדט
דאָס געזעץ וועגען די קאַרטעלען. דער מיניסטער
האָט אָנגעוויזען צווישען אַנדערן, אַז עס ליגט אין
אינטערעס פון דער עפענטליכקייט אַהנבעדינגט צו
בעזייטיגען די נישט־נויטיגע אָרגאַניזאַציעס, וואָס
האַמעווען דאָס פרייע בילדען זיך פון די רעטייל און
הורט פרייזען אויף אַ ראַציאָנעלען שטאַנד און די־
פען דערמיט אַרויס ווירטשאַפטליך שעדליכע פאָל־
גען. אַ ראַדיקאַל מיטעל וואָלט געווען אָפּשטעלען די
טעטיגקייט פון אַלע קאַרטעלען. די רעגירונג וויל
אָבער נישט גערהען אויפ׳ן דאָזיגען וועג. דאַגעגען
זענען אונבעדינגט שעדליך אַלע קאַרטעלען אָרגאַ־
ניזאַציעס, וואָס עקזיסטירען אין האַנדעל, וואָס מאָ־
נאָפּאָליזירען אין זייערע הענט דעם האַנדעל פון די־
די בעזונדערע בראַנזשעס.

ווייטער האָט דער מיניסטער ערקלערט, אַז עס
ווערען אויפגעלעזט 30 קאַרטעלען, הויפּטזעכליך
פון דער בראַנזשע פון די הורטאָווניקעס פון אײַזען,
נאַפט, פּאַפּיר א. אַנד. אין דער נאָהענטסטער צײַט
ווערט פאָראויסגעזעהן די אויפלעזונג פון אַ רייה אַנ־
דערע קאַרטעלען, וואָס האַלטען זיך אויף הויכע
פרייזען, וואָס זענען ווירטשאַפטליך נישט בעגרינ־
דעט. גלײַכצײַטיג ווערען געפיהרט אונטערהאַנדלונ־
גען מיט אַנדערע בראַנזשעס וועגען די פרייזען.

דער אָפּמאַך, וואָס איז געשלאָסען געוואָרן מיטן
צוקער־קאַרטעל, האָט דערפיהרט פעסטצושטעלען די
פרייזען אין רעטייל אין דער הויך פון איין זל. פאַר
אַ קילאָ.

וואָס שייך נאַפט, וועט די רעדוקציע בעטרע־
פען דורכשניטליך 4 גר. אויף אַ ליטער און טאַנ־
קווילען, אויף די קרעסען — 7 גראָשען.

די פרייזען פון קוילען וועלען רעדוצירט ווע־
רען מיט 13%, וואָס וועט צוזאַמען מיט דער רע־
דוקציע פון באַהן־טאַריף, אויסמאַכען פאַר׳ן קאָנ־
סומענט אַרום 20%.

די אינדוסטריע סאָרטען וועלען רעדוצירט ווע־
רען מיט 7%, ברען־קאָקס מיט 25%, אינדוסטרי־
קאָקס 10% און דראָבנע קאָקס 20%.

ס׳איז אויך בעשלאָסען געוואָרען די רעדוקציע
פון אײַזען־הוטע אויסאַרבייטונגען אויף 10%.

דער פאָרשלאָג פון דער רעגירונג, וואָס שייך די
רעדוקציע פון די פרייזען פון פּאַפּיר איז געווען אויף
15% אין פערהעלטניש צום גלאָבאַלען אומזאַץ פון
1934. לויט דעם איצטיגען מצב פון די אונטער־
האַנדלונגען איז וואַהרשײַנליך, אַז דער פּאַפּיר קאַר־
טעל וועט זיך צופּאַסען צו די דאָזיגע פאָדערונג. אין
נעגענפאַל איז די רעגירונג רעזאָלווירט אויפצולעזען
דעם קאַרטעל. דער דאָזיגער דורכשניט פון 15%
פאַר די בעזונדערע סאָרטען פּאַפּיר, בעזונדערס פון
קאָנצעסיע - פּאַפּיר וואָלט געגעבען אַנ׳ערך 11½%
קאַיעטען ביז 20%, פאַר ספּעציעלען דרוק ביז 20%
פּראָדוקציע אין פּאַקאינדוסטריע 18½%.

דאַן האָט גענומען אַ וואָרט דער וויצע־מיניסטער
לעכניצקי, וועלכער האָט אויך אַרומגערעדט די קוי־
לען־פּראָגע אין פּוילען, בעטאָנענדיג, אַז קוילען
שפּילען אין פּוילען אַ זעהר וויכטיגע ראָל, צוליבּ
דעם, וואָס פּוילען שטעלט ערשט די ערשטע טריט
אויפ׳ן געביט פון אַנדערע קוואַלען פון ענערגיע.

דער מיניסטער מאַכט אַ חשבון, אַז ווען מ׳זאָל
אַרורכפיהרען די געהעריגע רעדוקציע, וואָלט דאָס

(ווייטער זעה 3־טע זײַט)

אונזער וואָרט

עפענטליכע מיינונג און רעגירונג

די עפענטליכע מיינונג אין ענגלאַנד ווײַזט לעצ־
טענס אַרויס אַ גרעסערע „פּראָאינטערעסירונג" מיט
דעם גורל פון די דײַטשע יודען. עס הערען זיך פּראָ־
טעסט־שטימען געגען די פאַרשטאַרקטע יהדען - פאַר־
פאָלגונגען אין היטלער־דײַטשלאַנד. עס פּראָטעס־
טירט די ענגלישע קירכע, אין דער פּרעסע בעווײַזען
זיך אַלס עפטער שטימען פון די לעזער, וואָס דרי־
קען אויס זייער אויפרעגונג געגען דעם אונמענש־
ליכען באַרבאַריזם, וואָס האָט זיך, צום שאַנד פון
דער גאַנצער מענשהייט, אײַנגעבירגערט אין לאַנד
וועלכעס האָט אַמאָל מאַרשירט אין דער שפּיץ פון
די קולטורעלע פעלקער.

אָבער צו אונזער גרויסען בעדויערן זעהען מיר
נישט, אַז די ענגלישע עפענטליכע מיינונג, וועל־
כע האָט געוועהנליך אַזאַ מעכטיגען אײַנפלוס אויף
דער פּאָליטיק פון די ענגלישע רעגירענדע פאַקטאָרען
זאָל אויך אין פאַל וועגען עס האַנדעלט זיך וועגען
שוצלאָזע יודען בעווײַזען דעם זעלבען פּוח, וועלכען
מען שרײַבט איהר צו אין אַנדערע פאַלען. למשל,
אַבּיסיניען: אין די פאַרשידענע ענונציאַציעס פון די
בריטישע מלוכה־מענער סײַ אין פּאַרלאַמענט ווי אויך
אין דער עפענטליכקייט, איז קודם כל אונטערשטראָ־
כען געוואָרען דער מאָמענט, אַז דאָס גערעכטיג־
קייטס־געפיהל פון דער ענגלישער עפענטליכער מיי־
נונג איז אויפגערעגט צוליב דעם איטאַליענישען איר־
בערפאַל אויפ׳ן אונשולדיגען אַבּיסינישען פאָלק, און
די האַנדלונג פון ענגלאַנד אין דער פראַגע, איז
אין דער ערשטער רייה אַ אויסדרוק פון דער דאָזי־
גער שטימונג פון ענגלישער עפענטליכער מיינונג.

פון שטאַנדפּונקט פון אונזערע טרויעריגע יודי־
שע ווירקליכקייט מוזען מיר אָבער שטאַרק צווייפ־
לען אין דער אויפריכטיגקייט פון די דאָזיגע ערקלע־
רונגען. די אויסדרוקען פון אויפרעגונג און עמפּע־
רונג אין דער ענגלישער געזעלשאַפט געגען די יו־
דען־פאַרפאָלגונגען אין היטלער - דײַטשלאַנד זענען
אונפאַרגלײַכליך גרעסער און אויפריכטיגער ווי אין
פאַל פון אַבּיסיניען און דאָך זעהען מיר עפּעס נישט
אַז די ענגלישע רעגירונג זאָל זיך דערמיט רעכנען.
דער לעצטער פאַל ווען די בריטישע רעגירונג האָט
נישט קוקענדיג אויף דער פאָדערונג פון הויפּטראָט
פון די ענגלישע גראָפשאַפטען פאָראייניגען צו פער־
ווערען דעם פוטבאָל־מעטש ענגלאַנד — דײַטש־
לאַנד, דעם מעטש דאָך ערלויבט, איבערצייגט אונז
אַ איבעריג מאָל, אַז דער אַרגומענט פון „עפענטלי־
כער מיינונג" איז נישט מעהר ווי צביעות אָדער —
אַז בנוגע יודען הערשט אפילו אין דעם ליבע־
ראַלען ענגלאַנד אַ צווייפאַכע מאָס.

ק.

נאָך לאַנגע שווערע לײַדען איז געשטאָרבען אין בליהענדען עלטער פון
28 יאָהר מײַן הייסגעליבטע פרוי, אונזער טײַערע טאָכטער, שוויגער־טאָכטער,
שוועסטער, שוועגערין און טאַנטע

נ״ע

אַדעלאַ ווײַנריב

בת ר׳ חיים נ״י
בעססער

געוואוינט נאַרוטאָוויטשאַ 7.

די לוי׳ קומט פאָר הײַנט, זונטאָג, ד. 1 דעצעמבער 1935, 12 אַ זייגער
בײַטאָג פון פּאָזנאַנסקי׳ס שפּיטאָל, נאָווע־טאַרגאָווע 1/3, וועגען וואָס עס טיילען מיט
אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

הוי, נפלה עטרת ראשנו!

אחרי מחלה כבדה וממושכה שבק חיים לכל חי׳ האיש החסיד והישר באדם המצויין במדותיו
בעלי, אבינו, חותנינו, זקנינו, ואבי־זקנינו

נ״ע

שמואל יצחק קוויאט

ב״ר בנימין זאב ז״ל

בעל בית חומה בעיר לאדז

בשנת 83 לימי חייו

הלוי׳ תהי׳ היום ביום א׳ ה׳ כסלו תרצ״ו בשעה 12 בה״צ מבית האבל פילסודסקעגא 4

השרויים בצער עמוק: משפחתו המתאבלת.

איטאליען שיקט מיליטער צו דער פראנצויזיש-איטאליענישער גרעניץ

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

זייט 48 שעה באמבארדירט יוין לאנדאן מיט ידיעות יועגען איבערגרופירונגען פון איטאליענישען מיליטער אין צפון־איטאליען, לויט די דאזיגע ידיעות איז אויף דער גרעניץ ביים ברענער געבליבען סך־הכל 30,000 מאן, אגעגען זענען 4 דיוויזיעס כלומרשט צוריק איבערגעשיקט געווארן אויף דער איטאליעניש־פראנצויזישער גרעניץ צוליב דער גינסטיגער שטעלונג וואס פראנקרייך האט די גאנצע צייט פון קאנפליקט אנגענומען לגבי איטאליען, זעהען אויס די ווינער ידיעות צו זיין אונוואהרשיינליך, ווען זיי זאלען זיין אמת וואלט דאס ארויסגערופען א גישט גינסטיגע רעאקציע לגבי איטאליען אין פראנקרייך. עס איז דעריבער פארהאן א השערה, אז די ידיעות ווערען לאנסירט מצד פערזאנען, וואס זענען פעראינטערעסירט צו פראוואצירען א קאנפליקט צווישען פראנקרייך און איטאליען.

די סאנקציעס זאלען נאך מעהר פערשטארקט ווערען

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

אין די לאנדאנער פאליטישע קרייזען הערשט די איבערצייגונג, אז נאכן אננעהמען דעם בעשלוס וועגען די נאפט־סאנקציעס, וועט דער קאמיטעט פון 18 אננעהמען א בעשלוס אויך וועגען אויסברייטערן די סאנקציעס אויך אויף א רייהע אנדערע ארטיקלען. ענגלאנד זאל אויך וועלען אויסשפרייטען די סאנקציעס אויף באנוועל, פלאקס און קופער

אויף וואס פארא בעדינגונגען קען ליקווידירט ווערן דער איטאליעניש-אביסינישער קאנפליקט

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

„דיילי העראלד" רעכענט אויס די בעדינגונגען, וואס עס דארף ענטהאלטען דער פראיעקט פון לייזען דעם איטאליעניש־אביסינישען קאנפליקט:

1) אננעהמען די אביסינישע שלום־בעדינגונגען.

2) ארויסציהען דאס איטאליענישע מיליטער פון אקופירטען געביט נאך איידער עס וועלען זיך אנהויבען די אונטערהאנדלונגען.

3) אנערקענען ענטשעדיגונג פאר אביסיניען וועלכע איז א קרבן פון איבערפאלער.

4) אפזאגען זיך פון אלע נוצען לטובת דעם אנגרייפער. וועלכער קען בעקומען גאר דאס, וואס עס איז מעגליך געווען צו בעקומען אין אנהויב פון קאנפליקט אויף א פרידליכען אופן.

5) עס זאלען צוריקגעגעבען ווערען אלע פערנומענע טעריטאריעס ווי אויך עס זאל דורך א בעזונדערען אפמאך גאראנטירט ווערען די טעריטאריאלע אומבעריהרליכקייט און פאליטישע אומאפהענגיגקייט פון אביסיניען.

ענגל. רעגירונג ערלויבט דעם מעטש ענגלאנד — דייטשלאנד

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

דער אינערן־מיניסטער וועט נישט נעהמען אין אכט דעם פראטעסט פון הויפט־ראט פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען געגען דעם פוסבאל־מעטש ענגלאנד—דייטשלאנד, וועלכער דארף פארקומען דעם קומענדיגען מיטוואך אין לאנדאן. נישט אפיציעל האט אבער די ענגלישע רעגירונג אויפמערקזאם געמאכט דער דייטשער רעגירונג, אז די דייטשען, וואס וועלען קומען צום מעטש קיין לאנדאן, זאל אויסמיידען אלץ, וואס פראוואצירען די ענגלישע מאסען. וועלכע זענען נישט פריינדליך געשטימט צום היטלעריזם. זיי דארפען נישט טראגען קיין פעהנער, האקען־קרייצע, נישט מאכען קיין כארעלע אויסרופען א. א. וו. די אכט טויזענד דייטשען, וואס קומען צום מעטש פון דייטשלאנד, דארפען אין זעלבען טאג צוריקפאהרען אהיים.

פראנקרייך וועט צוזאמענארבייטען מיט ענגלאנד

פאריז, 30 (ספ. טעל.) ארומרעדענדיג די ענטוויקלונג פון אביסינישען קאנפליקט שרייבט „פטי פאריזיען": די פראנצויזישע רעגירונג האט פערזיכערט ענגלאנד, אז פראנקרייך וועט אלס מיטגליד פון דער פעלקער־ליגע ערפילען איהר חוב און אז רוים איז שוין פון לאנג וועגען דעם אינפארמירט.

נאך ארום די ענמדעקונגען פון די טעראריסטען באנדעס אין א"י און סיריען

ירושלים, (יט"א טעלעגראפיש)

פון ביירוט ווערט מיטגעטיילט, אז די אויספארשונג ארום דער דארט ענטדעקטער טעראריסטען־ארגאניזאציע האט בעוויזען, דאס די סירישע טעראריסטען האבען געהאט עקספאזיטורען אין א"י און עבר־הירדן. די עקספאזיטורען זאלען נעמליך האבען זייער זיץ אין יפו, טול־כרם און אמאן. די צאהל מיטגלידער פון דער טעראריסטען ארגאניזאציע זאל אין סיריען, א"י און עבר־הירדן בעטרעפען 4000, זייער עמבלעם זאל זיין דער האקענקרייץ. צווישען די ארעסטירטע אין ביירוט געפינט זיך דער גענו. אדיוטאנט פון קעניג פייזאל. די אויספארשונגס־מאכט בעקומט אנאנימע בריף מיט דער פאדערונג צו בעפרייען די ארעסטירטע.

ירושלים, (יט"א טעלעגראפיש)

צווישען עגיפטישען וואפד און דער מוזולמענישער יוגענד־ארגאניזאציע אין חיפה איז פארגעקומען אנ׳אויסטויש פון קאנדאלענץ בריף, אין וועלכע ביידע זייטען האבען זיך בעגענזייטיג אויסגעדריקט מיטגעפיהל צוליב די געשעהענישען אין עגיפטען און אין חיפה.

די העברעאישע פרעסע טיילט מיט, אז איין חיפה אין ארעסטירט געווארען איינער פון די מיטגלידער פון דער צווייטער ארבישער טעראריסטען־באנדע, וואס די פאליציי איז סוף סוף אויך געקומען אויף איהרע שפורען. מען גלויבט, אז די מיטגלידער פון דער באנדע האבען נאך דערווייל נישט בעוויזען צו פערלאזען די גרעניצען פון א"י און האלטען זיך אויף אין אראבישע דערפער אין די בערגיגע געגענדען נישט ווייט פון דער עבר־הירדן גרעניץ.

דער „דואר היום" טיילט מיט, אז די ענטדעקטע אראבישע טעראריסטען־באנדע אין די הרי־הגלבע איז געווען סובווענציאנירט דורך א פרעמדען שטאט, וואס „בעמיהט זיך לעצטענס צו געפינען פאר זיך די סימפאטיעס פון די אראבער אין ארץ־ישראל".

איער באגאזש ווערט אפגענומען פון דערהיים און צוגעשטעלט קיין ארץ־ישראל
דורך PRZEDBORSKI, KOLNER i S-ka, Łódź, Sienkiewicza 6
ביליג און שנעל. קלינגט טעל. נומערן 129-25 און 247-75

עסענדיג א מיטאג טייל דיך מיט א הונגעריגען
דורך דער פערמיטלונג פון
בירגער־קאמיטעט
פון טראגען הילף די ארימסטע

היינער פערפעהלט נייט צו קומען צו
דזשעק רעכטסטייט'ס
געזעגנונגס־פארשטעלונגען
היינט 12 בייטאג
און 9 אוועבד
אין „פילהארמאניע" צום
„פריילעכן ציגיינער"

BRACIA Z. i A. RAPPEPORT
Piotrkowska 15, tel. 218-93.
RESZTKI
materjałów
jedwabnych,
wełnianych
i meblowych
Ceny bardzo niskie.

L. ODERBERG
עמפפעהלט צום יעצטיגען סעזאן די לעצטע מאדעלען שיך
33 פיעטריקאווער (פריהער פיעטריקאווער 17)

דער בעוואוסטער ניי־ערעפענטער
שיך־סאלאן
33 פיעטריקאווער 33

צו אלע סטאשעווער, וועלכע וואוינען אין לאדז.

אויף יעראזאלימסקא 7 געפינט זיך א סטאשעווער שטיבעל זייט 40 יאהר און ס׳זענען שוין דארט פעריהאן 3 ספרי־תורות, די אלטע גרינדער געפינען זיך שוין אויפ׳ן עולם אמת און מתפללים ווערען אלץ ווייניגער, אזוי, אז ס׳האלט הערבי, אז דאס שטיבעל זאל אינגאנצען ליקווידירט ווערען.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו אלע סטאשעווער, וועלכע וואוינען אין לאדז, אז זיי זאלען נישט אפזאגען אפילו מיט דער קלענסטער הילף פון עטליכע גראשען אויפצוהאלטען דאס שטיבעל, כדי ס׳זאל נישט דארפען קומען צו קיין חילול השם אוודאי שטיבעל זאל דארפען פערמאכט ווערען. אינקאסענטען וועלן אייך בעזוכען ווען מיר אייך ענטזאגט זיך נישט.

2677 די גבאים.

בעקאנטמאכונג.
איך מאך בעקאנט מיינע געעהרטע קונדשאפט, אז איך האב זיך איבערגעצויגען פון פאמארסקא 41a אויף
פיעטריקאווער 22,
וואוינונג 33.
דיפל. שניידער־מייסטער
ח. איינשידלער.

דער ערשטקלאסיגער
הערן־שניידער־אטעליער
א. ח. קוטשינסקי
נארוטאוויטשא 13 אויפ׳ן הויף 1־טער שטאק
מאכט בעקאנט די ג׳ קונדשאפט דאס צום נייעם חינטער־סעזאן ווערען אנגענומען אלערליי בעשטעלונגען פון אייגענע און אנפערטרויטע סחורות ווי אויך פעלצען לויט די נייעסטע מאדע־זשורנאלער. מעסיגע פרייזן, רעעלע בעהאנדלונג
מיט אכטונג
Mistrz Krawiecki Męski
A. Ch. Kuczyński
Narutowicza 13, tel. 247-90
w podwórzu poprzeczna oficyna I-sze p.

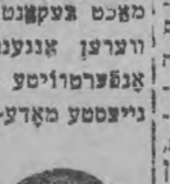

בעקאנטמאכונג פון צ"ק שומרי ומזהירי שבת מיט ועד הרבנים בראש

אז מ"ר שלמה יעלסקי, דער אינהאבער פון ווארשאווער זאל, פאלודניאווא 36 האט דאס נאמנות אויף כשרות, ווייל ער האט זיך אונטערגעווארפען דער השגחה פון די שומרי שבת, אז עס וועט ביי איהם נישט פארקומען קיין חילול שבת, וועלכע ער האט אויך דערויף בעקומען א בעשייניגונג פון צ"ק שומרי ומזהירי שבת, קאנען פון היינטיגען טאג אלע יודען מאכען שמחות אין זיין זאל פאלודניאווא 36.

אין אלע אנדערע זעלער, וואס זענען נישט אונטער דער השגחה פון די שומרי שבת האבען נישט קיין נאמנות אויף כשרות ווייל ס׳קומט פאר ביי זיי חילול שבת בפרהסיא, שומר נפשו ירחק מהם צו מאכען שמחות אויף אזעלכע שטעלען.

א הארציגען מזל־טוב ווינש איך דעם פאטער ה׳ מאטעל אפאזאק צו דער חתונה פון זיין זוהן ה׳ יחזקאל אפאזאק מיט פרל. גנניא ברייטבארד און דעם יונגען פאר א גליקליך צוזאמענלעבען
עקיבה גרינבוים.

PENSJONAT
„ZACISZE"
st. ŁASK, wieś TEODORY
czynny od 10-go grudnia 1935 r.
Pokoje ogrzewane słoneczne. —
Miejscowość górzysta, odpowiednie dla miłośników sportu. Narty, ślizgawka, radjo i różne rozrywki.
Kuchnia pierwszorzędna.
Ceny bardzo przystępne.
Informacje: Łódź, Cukiernia
6-go Sierpnia 30.

שיטלען
פון פאריזער שרינגע צו בעקומען בייט
קערש,
סמווראווא 15

Dr. med.
H. ROZANER
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראנקה.
Narutowicza 9
tel. 128-98
נעמט אן פון 1—9
פארמ. און פון 5—9

אנאנסען
— איז —
פאלקסבלאט
האבנגרוס ערפאלג

מודיע.

דער בעלמער רבי הרב ר׳ משה ליבלי שליט"א בהרב מנחם נחום בהרב המגיד זצ"ל מטריסק איז געקומען קיין לאדז, און וועט זיין בלאדז ש"ק תולדות, ויצא, וישלח ביז דאנערשטאג. פ׳ וישב, און שטייט איין ביי זיינעם א חסיד ר׳ פלטיאל גראבטשאק, צעגעלניאנא 4.

לאדזער יוד. לאקאטארען און סובלאקאטארען־פאריין
געפינט זיך
אויף פיעטריקאווער 31, וו. 22,
טעלעפאן 264-38.
דער סעקרעטאריאט איז טעטיג טעגליך פון 6 ביז 9 אוונט. ס׳ווערען געשריבען ביטעס, ערטיילט עצות, אויסגעגליכט סכסוכים און געפיהרט כל׳ערליי דירות־ און עקסמיסיע־פראצעסען.

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען־, הארץ־ און סקלעראז־קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

אויערן, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטאריש פון 9—2 און פון 4—8 אוונט

געדענקט, שטשעשליווי
ביי
צום ווינטער־סעזאן, א גרויסער אויסוואהל פון
אריגינעלע בילליגער און טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטען ווי אויך
פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראנט II שטאק.

כינעזישער פראטעסט געגען יאפאן

פאדערונג אפצושטעלען די אקופאציע אין די וואקזאלען אין צפון כינע

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

לויט ידיעות פון נאנקין האט די כינעזישע רעגירונג איבערגעשיקט דער יאפאנישער רעגירונג א זעהר ענערגישען פראטעסט, וואס איז געהאלטען אין א זעהר שארפען טאן געגען דעם פערהאלטען זיך פון יאפאנישען מיליטער אין צפון־כינע און קודם כל טשגען דער מיליטערישער אקופאציע פון די באהן סטאנציעס און צפון־כינע. די כינעזישע רעגירונג פאדערט גאראנטיעס, אז די דאזיגע אקציע וועט צו־געשטעלט ווערען און אז דאס טעריטאריום פון צפון כינע וועט בשיצט ווערען פון יאפאנישען מיליטער.

כינעזישער פרעמיער גיט זיך אפ אין דימיסיע

שאנכיי, 30 (ספ. טעל.)

פון נאנקין מעלדעט מען, אז פרעמיער וואנג־טשינג־ווײ האט בעשלאסען צו דימיסיאנירען.

ווייטערדיגע נצחונות פון אביסינישען מיליטער

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש)

פראנצויזישע קוועלען מעלדען פון אסמארא, אז איטאליענישע עראפלאנען האבען בעמערקט שטארקע אביסינישע אפטיילונגען צווישען אמבא לאגי און דער אזיערע אסיאנגי. די דאזיגע אפ־טיילונגען געפינען זיך אויפ'ן וועג קיין צפון.

פון די זעלבע קוועלען מעלדעט מען, אז אער קאמוניקאט, וואס איז פערעפענטליכט געווא־רען פון הויפט־קווארטיר פון ראס־נאסיבו, דאס דער אפיציעלער קאמוניקאט האט נישט ריכטיג געמעלדעט, אז די איטאליענער זענען פאראויס געגאנגען 25 מייל אויף צפון פון וואנאבור.

דער קאמוניקאט שטעלט אויך פעסט, אז די לעצטע באמבארדירונג פון וואגאבוו האט נישט אנגעמאכט קיין בעדייטענדע שאדענס.

פון דייטשע קוועלען מעלדעט מען פון אס־מארא, אז די ענגלישע אפטיילונגען אויפ'ן לינ־קען פליגעל פון די איטאליענער פיהרען ווייטער אן'אקציע אפצוטרייניגען ס'געביט

אן'עסקאדרע פון אויספיר־עראפלאנען איז שטארק בעשאסען געווארען פון שונא.

פון ענגלישע קוועלען מעלדעט מען פון אדיס־אבעבא, אז לויט די דערהאלטענע ידיעות האבען אביסינישע אפטיילונגען איבערפאלען אן־איטאליענישע קאלומנע. ביים צוזאמענשטויס הא־בען די איטאליענער פערלוירען 183 מאן, די אביסיניער נאר 20 זעלנער.

ענגלישע קאמוניסטען ווילען שליסען א געמיינזאמען פראנט

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

די ענגלישע קאמוניסטישע פארטיי, האט זיך געווענדעט צו דער ליבאר־פארטיי מיט א פאר־שלאג צו שליסען א געמיינזאמען פראנט.

צווייטער נצחון פון לאוואל'ס קאבינעט

פאריז, 30 (ספ. טעל.)

די מעהרהייט פאריזער צייטונגען האט מיט גרויס צופרידענהייט אויפגענומען דעם צווייטען נצחון פון לאוואל'ס קאבינעט אין פארלאמענט. די צייטונגען זעהען דערין א גוטען סימן און זענען אין דער מיינונג, אז לאוואל וועט אויך בעקומען א מעהרהייט בעת דער דעבאטע איבער דער אויפ לעזונג פון די ליגעס.

יודישע סטודענטען בעזוכען נישט די לעקציעס אויף דער פויזנער אוניווערזיטעט

פויזען, (יט"א טעלעגראפיש)

דער צענטער פון די יודישע סטודענטען אויף דער פויזנער אוניווערזיטעט טיילט מיט, דאס הגם די למודים אויף דער אוניווערזיטעט זענען נישט איבערגעריסען געווארען, קומען אבער נישט די יודישע סטודענטען אויף די פארטראגען, ווייל עס ווערט זיי נישט גאראנטירט די זיכערהייט פון גע־זונד און לעבען. די יודישע סטודענטען בעראטען זיך ווייטער איבער דער געשאפענער לאגע. בע־זונדערע אויפמערקזאמקייט רופט ארויס דער צו־זאמענפאהר פון די יודישע סטודענטען־צענטרען, וואס איז גערופען געווארען קיין ווארשע אויף דעם 1־טען דעצעמבער (זונטאג). דער צוזאמענ־פאהר דארף פעראייניהייטליכען די פאסטולאטען פון דער יודישער אקאדעמישער יוגענד. דער ביל־דונגס־מיניסטער האט איינגעשטימט צו ערטיילען מאנטאג, דעם 2־טען דעצעמבער, אן'אודיענץ די פארשטעהער פון דער יודישער אקאדעמישער יוגענד.

פויזען, (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דער מלוכה'שער בוי־שול, וואס אונ־טערליגט אלס מיטעל־שול דעם פויזנער קוראטאר־יום, האבען דאנערשטאג די ענדעקיש־געשטימטע שילער ארויסגעווארפען די יודישע תלמידים. צו־ליב דעם האט די לייטונג פון דער שול בעפרייט די יודישע שילער אויף א וואך צייט, רעכענענדיג, אז אין משך פון דער צייט וועלען זיך די גע־מיטער בערוהיגען.

פרייזען־רעדוקציע פון א רייהע ארטיקלען

(ענדע פון דער 1־טער זייט)

ווירטשאפטליכע לעבען אין פוילען, געקאנט צאה־לען אנ'ערך 50 מיליאן זל. ווענינגער פאר קוילען.

די רעגירונג האט אויך בעשלאסען צו ברענגען א קרבן אויפ'ן געביט פון באהן־טאריף. די באהן־טא־ריפען אויף קוילען זאלען אין די נאהענטסטע טעג ביליגער ווערען אויף 20½%, דאס הייסט, אז די באה־נען וועלען איינקאסירען אנ'ערך 20 מיליאן זל. ווענינגער.

וואס שייך אייזער — דארף מען פעסטשטעלען, אז די לאגע איז דא לגמרי אנ'אנדערע. דאך האט די רעגירונג בעשלאסען צו רעדוצירען די פרייזען אויף אייזען מיט 10%, פאר די קרעסען נאר מיט 10% אויף טאן.

אויפ'ן געביט פון די ארטיקלען מיט נאפט אינ־דוסטריע, האט די רעגירונג אפגעשטעלט אויסשליס־ליך אויף נאפט, אפליגענדיג אלע אנדערע נאפט־פראדוקטען, און קודם־כל בענזין און אייליען ביז'ן מאמענט, ווען ס'וועט ענטגילטיג אויפגעלעזט ווע־רען דאס מאטאריזאציע פראבלעם אין פוילען. די איצטיגע רעדוקציע וועט בעטרעפען ביז 15%.

וואס שייך צוקער, וועט דער פרייז פעסטגע־שטעלט ווערען פון 1 דעצעמבער אן אויף 1 זל. א קילא.

איבערגעהענדיג צו די טעקסטיל – אינדוסטריע דארף פעסטגעשטעלט ווערען, אז די פוילישע טעקס־טיל אינדוסטריע איז נישט געבונדען דורך פעסטע נארמען פון קארטעל אפמאכען. דאך ווייזט אן דער דורכשניטס – פרייז פון די טעקסטיל – אויסארבעי־טונגען א צופאסען זיך פון דער דאזיגער אינדוס־טריע צו דער געענדערטער ווירטשאפטליכער לאגע אין לאנד.

אזוי ארום וועלען די קאנסומענטען איינשפא־רען אנ'ערך פון א סומע פון 130 ביז 140 מיליאן און ווען מיר וועלען נאך צורעכענען די רעדוקציע פון באהן־טאריף פון אנ'ערך 30 מיליאן מוז מען פעסטשטעלען, אז ס'איז געמאכט געווארען זעהר א בעדייטענדע שריט צוצופאסען די פרייזען פון די הויפט רויה־שטאף ארטיקלען צו די געענדערטע לע־בענס־בעדינגונגען פון די ברייטע שיכטען.

Togal

Przy bólach w krzyżu i w stawach, w cierpieniach reumatycznych i artretycznych stosuje się tabletki Togal. Togal uśmierza bóle i przynosi ulgę.- ZNIŻONA CENA ZŁ 1.50

לעצטע דעפעשען

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש)

דער מלוכה־פרעזידענט האט היינט אויפגע־נומען דעם פרעמיער קאשטשאלקאווסקי, וועלכער האט איהם אינפארמירט וועגען די לויפענדע אר־בייטען פון דער רעגירונג.

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש)

דער מלוכה־פרעזידענט האט נאמינירט דעם פאלקאווניק לודוויק באטשאנסקי אויפ'ן אמט פון ווילנער וואיעוואדע.

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש)

דער פינאנץ־מיניסטער האט היינט אריינגע־טראגען אין דעם בודזשעט פאר'ן יאהר 1936/37. דער בודזשעט זעהט פאר 2,237132,900 זל. הכנסות און 2,237082,900 זל. הוצאות.

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש)

דער פראיעקט פון געזעץ וועגען דיעטעס פאר דעפוטאטען און סענאטארען איז נעכטען אנ־גענומען געווארען דורכ'ן מיניסטארען־ראט.

עס ווערט פאראויסגעזעהען, אז די דיעטעס פון די דעפוטאטען און סענאטארען וועלען בע־טרעפען 975 זל. א חודש.

די דיעטעס פון סיים און סענאט־מארשאלעק וועלען בעטרעפען צו 3.900 זל. א חודש. פון די וויצע־מארשאלקען 1.757 זל. מיט 50 גר.

מורא'דיגע מפלה פון „פאגאן" אין וויען „פאגאן" — „אדמירא" 13:3

ווייטערדיגער עדות־פערהער

אין פראצעס פון די מערדער פון מיניסטער פיעראצקי

אויף דער פרייטאג'דיגער פריהמארגען־זי־צונג פון אוקראינישען טעראריסטען־פראצעס האט דער פערטיידיגער אדוו. פאווענצקי, פארגעשלאגען אדורכצופיהרען א לאקאלע וויזיע אויף פאקסאל און די ארומיגע גאסען, כדי זיך גענוי צו בעקענען מיט אלע אומשטענדען פון מארד און פונ'ם אנט־לויפען פון אנפאלער.

פראקוראר זשעלענסקי טרעט ארויס געגען אלע פארשלאגען אהן אויסנאהם.

מיינונג פון פראקוראר, איבעריג, ווייל ביים ריכטער טיש זענען אויסגעהאנגען 2 גרויסע ספעציעל־פערפאסטע מאפעס פון אומגעגענד, פון וועלכע אלע לאקאלע פרטים זענען קלאהר.

דאס געריכט האט בעשלאסען אפצוווארפען אלע פארשלאגען פון די פערטיידיגער ארום 12 ביי־טאג הויבט זיך אן דער עדות־פערהער. ס'ווערט אויסגעפרעגט דער לעמבערגער פאליציאנט זיגאלא. ער שטעלט פעסט, אז באנדערא האט, זיצענדיג אין דער לעמבערגער תפיסה, געפרובט זיך פער־שטענדיגען מיט אנדערע אוקראינישע ארעסטאנ־טען. אויף די בלעכערנע טעלערס האט ער געמאכט פערשידענע, אויפשריפטען אין דער אוקראינישער שפראך. די טעלערס פלעגען וואנדערען פון קאמער צו קאמער און געלייענט ווערען דורך פערשידענע ארעסטאנטען.

אויף איין טעלער האט באנדערא אויסגע – קריצט אנ'אויפשריפט: „אומקומען אבער נישט פערראטען"

דער אגענט דערציילט, אז צו מיכאלען איז אמאל אריינגעפאלען א טעלער מיט באנדעראס אויפ־שריפט האט מיכאל גלייך אויפגעהערט צו געבען דערקלערונגען. פיץ דערציילט, אז מיכאל האט דערקלערט זיינע אויספארשער, אז ער האט מורא פאר אנ'אטענטאט אויף זיך.

ס'קומט דער פערהער פון יעווגעני טשוטשמאן —מאטשייקאס פעטער און מאריאן טשוטשמאנס ברודער, אומגעריכט פערוואנדעלט זיך דער דאזי־גער פערהער אין א גרויסער סענסאציע.

טשוטשמא האט דערקלערט אין דער אויספאר־שונג, אז מאטשייקא האט, אפפאהרענדיג, מיטגע־נומען זיין, טשוטשמאנס א העמד. ווען מען האט געוויזען טשוטשמאנען דאס העמד, וואס דער מכלומרשטער אלשאנסקי האט איבערגעלאזען אין די מעבלירטע צימערען אויף וואלסקע 42 אין ווארשא, האט ער דערקלערט:

— דאס איז מיין העמד.

דער פראקוראר ווערט אויפגערעגט — ס'טייטש — זאגט ער — איינמאל זאגט איהר פעסט, אז ס'איז אייער העמד, און איצטער זאגט איהר בלויז. או איהר האט אויך געהאט אזעלכע העמ־דער?

דער פראקוראר פאדערט, מען זאל אפנעמען ביים אנגעקלאגטען א שבועה, אלע זעהען דערין אנ'אנזאג, אז דער פראקוראר וועט איהם וועלען שעשטראפען פאר פאלש עדות־זאגען, דער פאר־זיצער ווארענט איהם טאקע גאנץ שטרענג, אז פאר פאלש עדות־זאגען ווארט איהם א שטרענגע שטראף. טשוטשמא' שווערט, ער בעט דערביי מען זאל איהם לאזען שווערען אויף אוקראיניש, אבער מען דערלויבט עס איהם נישט.

— נו, וואס — פרעגט דער פראקוראר שטרענג

— סאיז אייער העלד?

— איך האב געהאט אזעלכע העמדער — חזרט טשוטשמא איבער זיין פריהערדיגע תשובה.

— ווען כ'זאל עס אנטון — זאגט ער אין א ווײלע ארום — וואלט איך אפשר געקענט זא־גען עפעס מעהר.

דער פראקוראר שלאגט טאקע פאר, אז טשוטשמא' זאל אנטון ס'העמד אין דעראנוועזענהייט פון עקספערט — דעם העמדען־סוחר איגנאטאווסקי.

די דערקלערונגען פון עקספערט זענען זעהר נישט גינסטיג פאר דער בעשולדיגונג.

אין א געוויסען מאמענט דערקלערט ער, אז ס'איז אויסגעשלאסען. אז דאס העמד, וואס מען האט געפונען אויף וואלסקע 42 זאל ווען נישט אין האבען טשוטשמאן געטראגען.

אויפ'ן פארשלאג פון פראקוראר חזרט זיך די סצענע איבער 4 מאל. ס'דווערט אנדטהאלבען שעה דאס אנטון און איבערטון פערשידענע 4 העמדער. דער עקספערט האט אויסצושטיין א שטארקען אנגריף פון פראקוראר. דער געריכטס־זאל ווערט פערוואנדעלט אין א מין ניי־ווארשטאט. ס'ווערען פאנאנדערגעלייגט העמדער, מען מעסט זיי אויפ'ן טיש, אויף טשוטשמא'ס פלייצעס א. א. וו.

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון געריכט קע־גען מארד איבערן מיניסטער פיעראצקי, איז אלס עדות אויסגעפארשט געווארען אנא טשוטשמאן, מאטשעיקאס א מוהמע. זי דערצעהלט, אז פריהלינג 1934, דעם טאג גערענקט זי נישט איז מאטשעיקא אהיימגעקומען און געבעטען, אז זי זאל איהם ערלויבען ארויסצופאהרען אויף א וואך אדער צוויי זי האט איהם נישט ערלויבט אבער אין א גע־וויסען טאג איז ער פערשוואונדען און זי האט איהם שוין מעהר נישט געזעהען.

ס'ווערען נאך אויסגעהערט א רייה עדות און דאן ווערען די געריכטספערהאנדלונגען אפגע־לייגט ביז מאנטאג.

ריזיגער ערפאלג פון דזשעק רעכציט'ס

געזעגנונגס־פארשטעלונגען

די שבת'דיגע פארשטעלונגען פון דזשעק רעכט־ציט פאר זיין אפפאהרען פון לאנד זענען אדורך מיט א קאלאסאלען ערפאלג. דאס טעאטער איז גע־ווען געפאקט, די פיעסע „דער פרייליכער ציגיינער" האט שטארק אויסגעוואונען.

היינט 12 בייטאג און 9 אווענד ווערען ווידער־האלט די געזעגענונגס – פארשטעלונגען. עס ווערט געשפילט „דער פרייליכער ציגיינער", די פיעסע פערמאגט א שפע פון געזאנג, דזשעק רעכטציט זינגט אין 10 שפראכען און נאך דער פארשטעלונג ווערט געגעבען דער שטארק אויסגענומענער סקעטש „א קרבן פון משוגעת" פון בעקאנטען הומאריסט י. אבערזשאנעק. מיט איין ווארט עס איז א פאר־שטעלונג פון א גרויסען נענוס.

Od 35 lat w służbie dziecka a z każdym rokiem doskonalszy Puder Bebe Szofmana

אנטיסעמיטישע אונרוהען אין אפאטשנער פאוויאט

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש)

דעם 27 און 28 נאוועמבער בעת די מערק אין אפאטשנא, אהרזיוואל און פשיסוכא פון אפאטש־נער פאוויאט, האבען די ענדעקעס געפרובט ארויס־רופען אנטי־יודישע אונאנגמורעס, אונטערהעצענדיג די ארטיגע דארפישע בעפעלקערונג אנצופאלען אויף די געשעפטען און בוידען.

אין אפאטשנא איז א דאנק דער ענערגישער און רעזידירענדער האלטונג פון דער פאליציי נישט גע־קומען צו קיין אוואנטורעס, דאגעגען אין ארדזשי־וואל זענען צושלאגען געווארען א פאר יודען און אין פשיסוכא זענען דעמאלירט געווארען איינינגע בוידען, די סחורות זענען גענגב'עט געווארען, עס זענען אויך צושלאגען געווארען א פאר סוחרים און עס זענען אויסגעהאקט געווארען די שויבען אין יודישע הייזער.

דעם 29 נאוועמבער איז א פאליציי – אפטיילונג וואס האט געאיילט קיין ארדזשעוואל, בכדי צו פער־שטארקען דעם ארטיגען פאליציי – פאסטען און נישט צולאזען, אז די געשעהענישען זאלען זיך אי־בער'חזר'ן, אטאקירט געווארען אויפ'ן וועג אפאטש־נא — קויטשע דורך א אונטערגעהעצטען המון פון די קוילען פון די פאליציאנטען ווי אויך פון די ווי־פאדערונג זיך צו צוגעהן און דער ווארנונגס־סאל־ווע, וואס איז אפגעגעבען געווארען אין דער לופט, האט דער המון ווייטער אנגעגריפען די פאליציי, דערביי זענען פון המון געפאלען איינינגע שאסען. די פאליציי איז געווען געצוואונגען זיך צו בענוצען מיט געוועהר. דער המון איז זיך צולאפען איבערלא־זענדיג 4 גע'הרגעטע און עטליכע פערוואונדעטע פון די קוילען פון די פאליציאנטען וויאויך פון די קוי־לען, וואס זענען געפאלען פון די הינטערשטע רייהען פון המון. איינינגע הויפט־העצער זענען ארעסטירט געווארען.

איצט הערשט אין אפאטשנער פאוויאט רוה. אויפן ארט זענען אנגעקומען די זיכערקייט־מאכט ווי אויך פון דער פראקוראטור, וואס זענען צוגעטרעטען צו א ענערגישער אויספארשונג.

Dr. med HALTRECHT

ספעציעל־ארצט פאר הויט.־ געשלעכטס־קראנקהייטען און מענער־שוועכע

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעהמט אן פון 8 פריה ביז 2 מיטאג און פון 5 ביז 9 אוו.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזן

א ספעציעלער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציעל־ארצט פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעהמט אן פון 11-8 און פון 8-4 אווענד.

שבתים פון 9-1 נאכמיטאג.

געפאלען די טעטיע פון סיים און סענאט

דאנערשטאג די ערשטע סיים זיצונג

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש)

לויט א פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט איז פרייטאג געפאלען געוואָרען די געוועהנליכע סעסיע פון סיים און סענאט.

פרייטאג האט דער שעף פון ציווילע פון פרע זידיום פון מיניסטער-ראט דירעקטאר פעטשאסקי איבערגעגעבן די פעראָרדענונג פון מלוכה-פרע-זידענט וועגן דער עפענונג די מארשאלקען פון סיים און סענאט.

די ערשטע זיצונג פון סיים וועט פארקומען דאנערשטאג דעם 5 דעצעמבער. אין די סיים-קרייזן האלט מען, אז פאר דער גענעראל-דיס-קוסיע פון בודזשעט וועט געהאלטען ווערן א עקספאזע פון פארשטעהער פון דער רעגירונג.

אויפרוף פון די רעקטארען פון די ווארשעווער הויכשולען

דינסטאג הויבען זיך ווידער אן די לימודים

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

היינט האבען די רעקטארען פון די 4 ווארשעווער הויכשולען ארויסגעלאזט א געמיינזאמען אויפרוף צו דער אקאדעמישער יוגענד אין וועלכער זי ווערט אויפגעפאדערט צו פערהאלטען זיך רוהיג און נישט פערשוועכען די טראדיציע פון פוילישען אקאדעמיקער. ווייטער ווערט אין אויפרוף געזאגט, אז די הויכשולען וועלען געעפענט ווערען דעם 3-טען דעצעמבער ד. ה. דינסטאג.

אין פאל אויב עס וועלען זיך איבער'חזר'ן אומרוהען וועלען די הויכשולען ווידער געשלאסען ווערען און די סטודענטען וועלען טראגען די פאלגען.

5000 זל. אויף שכר לימוד פאר סטודענטען

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

די ווארשאווער קהלה האט אויסגעצאהלט א סובסידיע פון 5 טויזענד זלאטעס פאר יודישע סטודענטען אויף שכר לימוד.

דעלעגאציע פון יודישע ארגאניזאציעס

ביים עקספערט פון פליטים-קאמיטעט אין זשענעווע

ג ע נ ף, 30 (יט"א טעלעגראפיש

די דעלעגאציע פון יודישע ארגאניזאציעס, האט מארגען אויפגענומען הערען פון עקספערט פון קאמיטעט פאר פליטים-ענינים.

ווי יט"א דערוואוסט זיך, איז דער עקספערט פון קאמיטעט געניגט איבערצוגעבן די אויפזיכט איבער די פליטים דעם נאנסען-אמט און נישט שאפען א נייעם אמט.

יודישע דעלעגאציע ביים רומענישען פרעמיער

ב ו ק א ר ע ש ט, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

א יודישע דעלעגאציע האט אינטערוועניר ביים פרעמיער-מיניסטער און געבעטען שוין געגען די העצער.

דער פרעמיער האט צוגעזאגט, אנצווענדען אלע מיטלען נישט צו דערלאזען צו אנטי יודישע ארויסטרעטונגען.

פייערליכע פראקלאמירונג

פון נאטור וויסענשאפטליכען און מאטעמאטישען פאקולטעט אין ירושלים

י ר ו ש ל י ם, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

אין בנין פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט, האט פרעזידענט ווייצמאן פייערליך פראקלאמירט די גרינדונג פון די פאקולטעטען פאר נאטור-וויסענשאפט און מאטעמאטיק. ס'איז אויך פייערליך געעפענט געווארען די אינסטיטוטען פאר כעמיע און פיזיק.

וויטערדיגע ארעסטען פון אראבישע טעראריסטען

י ר ו ש ל י ם, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

אין צוזאמענהאנג מיט דער אויספארשונג פון די טעראריסטען-באנדעס, זענען ארעסטירט געווארען נאך 4 אראבער.

דער „הארץ" טיילט מיט, אז אין די הענד פון דער פאליציי, איז אריינגעפאלען א רשימה פון אלע מיטגלידער פון די טעראריסטען באנדעס.

פון „קאנסום"

די דירעקציע פון איינציגען אין אונזער שטאט ווארען-הויז „קאנסום" ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור האט ערווארבען זיך דעם שם, אז דער „קאנסום" איז פאקטיש די איינציגע איינקויפס קוועלע פון אלע ארט סחורות. די דויערנדע בילינע וואכען אין „קאנסום" גיבען די מעגליכקייט איינצוקויפען זיך הערען, דאמען און קינדער-וועש, טאשען-טיכלעך, האנדטיכער, טיש-טיכער, ציכלעך, שירצען, פיזשאמעס אלערליי ווי אויך ווייסע סחורות פון די אויסארבייטונגען פון דער ווידזעווער מאנופאקטור.

ס'איז נישט קיין וואונדער, וואס אין „קאנסום" איז פון איגדערפריה ביז ביינאכט א שטארקע בעוועגונג פון קויפענדע מאסען.

זאל פילהארמאניע

נארוטאוויטשא 20 — טעל. 213-84

דער טעאטער-יום-טוב פון סעזאן!

דזשעק רעכטצייט

געזעגענט זיך מיט לאדז!

לעצטע פארשטעלונגען!

היינט זונטאג, 12 בייטאג - צו פאפולערע פרייזען

פריהמארגען-פארשטעלונג

דער

פריילכער ציג"ינער

שענסטע אפערעטע!

30 נומערן געזאנג אין 10 שפראכען 30!

עפעקטפולע טענץ! הערליכע אויסשטאטונג!

הויפט-ראל: דזשעק רעכטצייט.

היינט זונטאג

9 א זייגער אוועגד

● דער ●

פריילעכער ציגיינער

מיט דזשעק רעכטצייט אין דער הויפט-ראל.

אויסערדעם

„א קרבן פון ראסען-משוגעת"

דאס נייעסטע און הומארפולסטע ווערק פון בעקאנטען און טאלאנטפולען

הומאריסט י. אבערזשאנעק

נאך אין ערגיץ נישט געשפילט.

עס נעמט אנטייל דער גאנצער ערשטקלאסיגער אנסאמבל לויט א. ה. אייזענבערג, בעזשאן, בליאכער, נארליצקא, הערשקאוויטש, זשעניא און היימי לעווין, טופמאן, לאטאוויטש, ניסענצווייג, פישער, פאזנאנסקי, נייהויז, רייכענבערג, שערמאן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער „פילהארמאניע".

אדמיניסטראטאר: ש' הערשקאוויטש.

ראסנער ענדליך רעזיגנירט פון זיין אמט

אין דריי חדשים ארום — א האנדווערקער-קאנגרעס

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

היינט זענען קיין ווארשא געקומען דער לאדזער אדוואקאט ווייצמאן און דער האנדווערקער-טוער יוזעפאוויטש, וועלכע האבען צוזאמענגערופען א דרינגענדע זיצונג פון דער האנדווערקער-עקזעקוטיווע, אויף וועלכער עס איז געפאדערט געוואָרען פון ראסנערן, אז ער זאל תיכף רעזיגנירען פון אמט אלס פרעזעס. ראסנער האט אין אנהויב נישט געוואלט דערפון הערען און ער האט זיך שטארק געבעטען, צום סוף האט ער אבער געמוזט מסכים זיין און ער האט אונטערגעשריבען א שריפטליכע רעזיגנאציע.

עס איז דאן אויסגעוועהלט געוואָרען א צייטווייליגע עקזעקוטיווע מיט גלאצערן אין דער שפיץ. עס איז אויך אויסגעוועהלט געוואָרען א ספעציעלע קאמיסיע, וואס וועט האבען די אויפגאבע אין משך פון דריי חדשים צונויפצורופען דעם האנדווערקער קאנגרעס, אין דער קאמיסיע פון לאדז איז אריי אדוו. ווייצמאן.

פאליטישער מארד אין ווארשא

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

נעכטען איז אין ווארשא אויסגעפיהרט געוואָרען א פאליטישער מארד. צום הויז קראכמאלנע 16 איז צוגעפאָהרען א אויטא מיט פערלאשענע פייערען. פון אויטא זענען ארויס איינציגע פערזאן אין טויער פון הויז מיט 4 רעוואָלווער שאָסען דער'הרגעט דעם 46-יעהריגען פרוכט-הענדלער לייב דיכמאן. דער דער'הרגעטער האט פעריתומט א פרוי מיט 5 קינדער. דיכמאן איז בעקאנט געווען אונטער דעם פסעוודאנים לייבוש סטאטעק.

דיכמאן איז געווען א מאל א גנב און שפעטער זאל ער האבען געווען א קאנפידענט פון א לינקער פארטיי. די פאליצייאישע אויספארשונג ווערט אויך געפיהרט אין דער ריכטונג.

געוו. ענגלישער אמבאסאדאר אין בערלין —

פארזיצער פון דער עקספערטען-קאמיסיע פאר פליטים-ענינים

ז ש ע נ ע וו ע. (יט"א) די עקספערטען-קאמיסיע פון פעלקערבונד פאר די ענינים פון פליטים האלט אב איהרע בעראטונגען אונטער'ן פארזיץ פון סער האר'עיס רומבאלד, וועלכער איז אין 1933 געווען ענגלישער אמבאסאדאר אין בערלין. פאר'ן אנקומען קיין זשענעווע האט רומבאלד ווידער בעזוכט דייטשלאנד. ווי מען גלויבט, האט רומבאלד בעת זיין לעצטען בעזוך זיך בעראטען מיט דער בריטישער דיפלאמאטישער פארשטעהערשאפט אין בערלין וועגען די לעצטע פערשארפטע אנטי-יודישע פערפאלגונגען און דער ערווארטעטער יודישער אויסוואנדערונג פון דייטשלאנד. רומבאלד וועט אין זשענעווע קאנפערירען מיט פערטרעטער פון יודישע ארגאניזאציעס.

ענדעקישע דעמאנסטראציע אין פויזען

ווערט צוטריבען דורך דער פאליציי

פ א ז ע ן, 30 (יט"א טעלעפאניש)

היינט פארמיטאג, האט זיך פאר'ן אוניווערזיטעט-בנין פארמירט א דעמאנסטראציע פון 2 טויזענד סטודענטען מיט ענדעקעס און מארשירט איבערן יודישען קווארטאל מיט אנטי יודישע לאזונגען.

אויפ'ן אלטען מארק, איז די דעמאנסטראציע פונאנדערגעטריבען געוואָרען דורך דער פאליציי.

10 מאן זענען ארעסטירט געוואָרען.

אינספעקציע פון דער ענגלישער לופט-קאמאנדע אין א"י

י ר ו ש ל י ם, 30 (יט"א טעלעגראפיש)

קיין ארץ-ישראל איז אנגעקומען אן אינספעקציע פון דער הויפט-קאמענדע פון לופט-פלאט.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, ד. 1-טען דעצעמבער

9 צייט-סיגנאל. 9.15 פליטען. 9.40 ידיעות. 10 גאטעסדינסט. 11.57 צייט-סיגנאל. 12.03 ידיעות. 12.15 מוזיק. פריהמארגען. 2 פראגמענט פון בוך „בריף פון אפריקא" פון הענריק שיענקיעוויטש. 2.20 „קאנצערט זשיטשען". 3.20 פליטען. 3.45 ראטגעבער פאר ספארטלער און טוריסטען. 4 אודיציע פאר קינדער. 4.15 קאנצערט. 4.45 „גאנץ פוילען זינגט". 5 „צום טאנץ". 5.40 מוזיק. אודיציע. 6 געזאנג - קאנצערט. 6.30 הערשפיל. 7.10 ספארט-ידיעות פון לאדז. 7.15 רעקלאמע-קאנצערט. 7.30 הומאר. 8 מאטראזען-קאנצערט. 8.45 פון יוזעף פילסודסקי'ס שריפטען. 8.50 אוונט-ידיעות. 9 „אויף די לעמבערגער פרעהליכע כוואליעס". 9.30 פעליעטאן. 9.45 ספארט. 10 קאנצערט. 10.30 טאנץ-מוזיק. 11 ידיעות. קאמוניקאטען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג, 1 דעצעמבער

ה׳ כסלו תרצו

זון-אויפגאנג 7.22
זון-אונטערגאנג 3.27

שטאט-פערוואלטונג איבערגענומען א פרעכטיגען שול-בנין

אין וועלכען ס׳ווערען איבערגעטראגען 2 פאלקס-שולען וואו ס׳לערנען זיך יודישע קינדער

נעכטען האט די לאדזער שטאט-פערוואלטונג פייערליך איבערגענומען א נייעם הערליכען שול-בנין, אין וועלכען ס׳וועלען איבערגעפיהרט ווערען 2 שולען, וועלכע געפינען זיך אין וואוין-הייזער.

צו דער פייערליכקייט זענען געקומען וויצע-פרעזידענט קאזלאווסקי און די העכערע בעאמטע פון בוי-אינספעקציע און שול-אפטיילונג, אינספ. באריל אווסקי, אינספ. אפעלט, נאטש. טורטאל, נאטש. לעשינסקי, אינזש. סאוושיק, אינזש. יעסקע א. א.

דער נייער בנין געפינט זיך אויף וויעזש-באווא 17 און איז דאס אייגענטום פון דעם היגען בירגער, ה׳ שמערל לעוו, וועלכער האט פון אנ׳אלטען בנין געלאזט אויסבויען א הערליכען פאלאץ פאר קינדער פון פאלקס-שולען. דער בוי-אונטערנעהמער איז געווען ה׳ א. שטיינשניידער און די ארבייטען האט געפיהרט אינזש. פאוועל שפער.

דער בנין איז איצט געפאכט געווארען דורך דער לאדזשער שטאט-פערוואלטונג און ס׳איז בדאי צו בעטאנען, אז אהין וועלען איבערגעטראגען ווערען 2 פאלקס-שולען פון פאמארסקא און פא-מארסקא 10, אין וועלכע ס׳לערנען זיך יודישע קינדער.

אין דעם נייעם שטעהנעם 3-שטאקיגען בנין געפינען זיך 12 ליכטיגע קלאסען, א וואונדערבארער אייגנעארדנעטער גימנאסטישער זאל מיט צוגעהער בעהייצונג, א קיך און עס-זאל אויך צו דער-נעהרען די ארימע קינדער. וואש-צימערן, אנ׳-ארבייטס-צימער און צימערן פאר די קאנצעלאריעס און לעהרער.

די קאמיסיע האט אפגענומען דעם בנין און געפינען אלץ אין דער בעסטער ארדנונג. אין זיין רעדע האט אינזש. שפער שטארק בעלויבט קודם כל דעם בעזיצער פונם הויז ה׳ שמערל לעוו, וועלכער האט נישט געקארגט קיין געלד, אז דער בנין זאל אויסגעפיהרט ווערען וואס מעהר איט-פאזאנט און די ענערגיע פון בוי-אונטערנעהמער. וועלכער האט דערצו שטארק מיטגעהאלפען.

TRUSKAWIEC-ZDRÓJ

Sezon zimowy od 1 grudnia do 1 marca.

Naturalne kąpiele solankowo-siarciane, okłady borowinowe.

Informacyj żądać, mieszkanie zamiawiać tylko przez ZARZĄD ZDROJOWY

שטרענגע קאנטראלע פון אינדוסטריע-און געשעפטס-אונטערנעהמונגען

לויט א פעראָרדענונג פון לאדזער וואיעוואדע

לויט א פעראָרדענונג פונם וואיעוואדע, ה׳ הויקע-נאוואק, זענען אין לאדז בעשטימט געווא-רען דריי פליה-קאמיסיעס, וועלכע האבען די אויפגאבע צו קאנטראלירען די היגע אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען אין דער הינזיכט פייער-בוי-און-ארבייטס-זיכערקייט.

די דאזיגע פעראָרדענונג איז א פועל-יוצא דערפון, וואס עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער רוב אונטערנעהמונגען ענטשפרעכט נישט די פערפליכטענדע פארשריפטען, און דעריבער איז אין זיי בעדייטענד בעדראהט דאס לעבען און גע-זונד פון די ארבייטענדע.

לעת עתה זענען שוין קאנטראלירט געווא-רען 1,011 אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען און עס זענען ארויסגעגעבען 938 פעראָרדענונגען, בכדי צו ברענגען אין ארדנונג די דאזיגע אונ-טערנעהמונגען.

פארן נישט אויספיהרען די פעראָרדענטע אויסבעסערונגען און איינריכטונגען אין דעם בע-שטימטען טערמין זענען שוין 142 אונטערנעהמו-נגען בעשטראפט געווארען מיט געלד, און 87 זע-נען געשלאסען געווארען.

הנחות פאר קליינע אונטערנעהמונגען פאר׳ן אויסקויפען פאטענטען

(א) אין הסכם מיט א פעראָרדנונג פון פינאנץ-מיניסטעריום, האט די פינאנץ-קאמער ארויסגעגעבען אינסטרוקציעס מכוח׳ן אנווענדען הנחות פאר קליינע אונטערנעהמונגען, ביים אויסקויפען פאטענטען אויפ׳ן יאהר 1936.

אין הסכם מיט די דאזיגע אינסטרוקציעס, זענען די פינאנץ-אמטען בעפולמעכטיגט צו ער-טיילען אינדיווידועלע הנחות בעזונדערע אונטער-נעהמונגען, נאכ׳ן פעסטשטעלען דורך פארגעשטעל-טע דאקומענטען און דורך א קאנטראלע די פאקטישע מאטעריעלע לאגע פון די אינטערנעה-מונגען, וואס בטמיהען זיך וועגען הנחות.

אזוי ארום קאנען אינגאנצען בעפרייט ווע-רען פון אויסקויפען פאטענטען אזעלכע קליינע אונטערנעהמונגען, ובפרט האנדווערקער-ווארשטא-טען, וואו עס ארבייט בלויז דער אינהאבער אליין — אהן יעדער מיטהילף, סיי מן הצד, סיי פון דער משפחה.

דער דאזיגער תנאי איז אבער נישט גענוי-גענד פארן בעפרייען דעם מלן ווארשטאט, (דער עיקר פון שניידער און שוסטער) פון אויסקויפען פאטענטען, און אין יעדען פאל בעזונדער מוז קאנטראלירט ווערען די הויך פון דעם אומזאץ און הכנסה.

פערמשפט די באנדיטען

וואס זענען בעפאלען און האבען בערויבט די אינקאסענטקע, החל שיין

(א) דעם 6 [illegible] איז אויף 6־שיערפיע[illegible] [illegible] האלפער [illegible] [illegible] געווארען [illegible] באנדיטען-אנפאל אויף דער אינקאסענט-קע פון דער אנגעזעהענער פירמע החל שיין.

בעת [illegible] אינקאסענטקע איז [illegible] [illegible] ארויסגענומען [illegible] אין א פארטפעל 2.400 זל. [illegible] און וועקסלען פון פערשידע-נע קליענטען אויף א סומע פון 1000 זל., זענען פלוצים צו איהר צוגעשפרונגען 2 פארשוינען, וועל-כע האבען איהר פערשטעלט דעם וועג אין טויער פאר דעם הילצערנעם הייזעל, וואו ס׳געפינט זיך די פארטיערקע און קאם פאבריקס-ביורא.

איינער פון די פארשוינען האט דער פריילין שיין צוויי מאל „מכבד געווען” מיט א טעמפען גע-גענשטאנד, און אז יענע איז בעטויבט געווארען און איז אַנידערגעפאלען, האט דער צווייטער [illegible] ארויסגעריסען דעם פארטפעל מיט׳ן געלד, בידע האבען זיך געלאזט אנטלויפען אין דער ריכטונג צו לעשנא [illegible].

[illegible] וויאזוי אוגעפ׳ן וועלען [illegible] אנטלויפען [illegible] קאשארען, האבען זיך די באנדיטען געפרובט ארי-בערצושפרינגען איבער׳ן פארקאן אויפ׳ן הויף פון 6-שיערפיען נאס 100 און אויף דעם וועג אדורכ-קריגען זיך אויף די פוסטע פעלדער, וואס פיהרען צו אנדזשעיא און צו דער טראמוואיאווא ביי די באהן-מאגאזינען.

די אנטלויפענדע האט פערשטעלט דעם וועג דער וועכטער פון 16שיערפיען נאס 98, וועלכער איז פונקט געווען אויף דער גאס און האט בעמערקט דעם אנפאל.

דער דאזיגער וועכטער, פראנטישעק פאשטשאק, האט געכאפט איינעם פון די אנפאלער, אבער יענער האט מיט אנ׳איזען א קלאפ געטון פאשטשאק׳ן און אנטלאפען [illegible].

די 2 באנדיטען זענען דאן צוזאמען מיט זייער מיט-שותף, דעם „אויסקוקער” אנטלאפען.

שפעטער האט מען זיי אבער הויט אלעם, מיטן נאמען גינטער, געכאפט, און עהערגעכטען און געכ-טען איז פארגעקומען זייער פראצעס אינם היגען קרייז-געריכט.

די בעשולדיגטע דער 24-יעהריגער יאן דוואר-זשאנסקי, דער 26-יעהריגער יוזעף אלטשאק, צו 8 יאהר תפיסה, דער 28-יעהריגער סטעפאניאק אויף 6 יאהר. אויסער דעם האט דאס געריכט נאך פער-משפט דוואזשאנסקי׳ן און אלטשאק׳ן נאכ׳ן אפ-זיצען די שטראף קאראנאוו אויף 5 יאהר יעדער און צו פערלירען די רעכט אויף 10 יאהר.

וולאדיסלאווא סטעפאנסקא און סטאניסלאווא גארטשיטשאווסקא זענען צוליב מאנגעל אין בע-ווייזען בעפרייט געווארען.

BANK HANDLOWY w ŁODZI

Spółka Akcyjna

Al. Tadeusza Kościuszki 15

ma jeszcze do wynajęcia SAFES

na dogodnych warunkach, poczynając od 4 złotych miesięcznie

WYJEŻDŻAJĄC, nie zostawiaj w domu papierów wartościowych, złota, srebra i t. p., lecz zanieś je do SAFE'u!

בלוטיגער באנדיטען-אנפאל

(א) עהערנעכטען 11 אין אוונט איז אויפ׳ן פעלד, נעבען דער קאנסטיטוציע-גאס (אויף ווידזעוו) אנ׳אונבעקאנטער פארשוין בעפאלען די אהיים-גע-הענדע וואצלאווא מיכאלאוויטש, און גערואלט ביי איהר ארויסרייסען א האנד-בייטעל מיט 6 זלאטעס. אזוי ווי אבער די מיכאלאוויטש האט געשטעלט א ווידערשטאנד און געמאכט א געוואלד, האט דער באנדיט איהר אריינגעשטאכען א מעסער אין רוקען ארויסגעריסען דעם האנד-בייטעל און איז אנטלאפען.

פאגאטאוויע האט דער פערוואונדעטער ערטיילט הילף, און זי אפגעפיהרט אהיים.

א דאנק דער באלדיגער אינטערווענץ פון דער פא-ליציי איז געלונגען מיט דער הילף פון א שפירהונט דעם באנדיט צו כאפען. ער הייסט סטאניסלאוו דור-טשיק (פון ספארנע 13).

היינט געהט אריין אין קראפט דאס געזעץ וועגען ביליגערע דירה-געלד

היינט געהט אריין אין קראפט די פעראָרד-נונג פון מלוכה-פרעזידענט וועגען ביליגערן דירה-געלד און וועגען די ענדערונגען אין לאקאטארען-שוץ. א חוץ די אלע פונקטען פון דער פעראָרד-נונג, וועגען וועלכע מיר האבען שוין גענוי גע-שריבען, געפינט זיך נאך א פונקט, וועלכע האט נאר א וויכטיגע בעדייטונג און נעהמליך, אז די געריכטען וועלען מוזען פארשען די ווירטשאפטלי-כע לאגע פון די לאקאטארען געגען וועלכע ס׳ווע-נען פארהאן אנקלאגעס אויף עקסמיסיעס.

זיצונג פון שטאטישען שול-ראט

מיטוואך, דעם 4 דעצעמבער, 7 א זייגער אין אוונט קומט פאר אין לאקאל פון דער בילדונגס-אפטיילונג ביי דער שטאט-פערוואלטונג (פיראמאוויטשא 10) א זיצונג פון שטאטישען שול-ראט.

אויף דער טאג-ארדנונג געפינט זיך די פון שול-אפיקעס.

פערענדיגט די סעזאן-ארבייטען

(א) נעכטען זענען ענדגילטיג פערענדיגט געווארען די היי-יאהריגע סעזאן-ארבייטען, וואס זענען געפיהרט געווארען דורך דער לאדזער שטאט-פערוואלטונג.

ל. א. פ. פ.-קרייזען

די ארבייטער פון דער אקצ.-געז. קארל אייזערט, האבען אין דער פאבריק ארגאניזירט א קרייז פון ל. א. פ. פ. ס׳האבען זיך פערשריבען 151 מיטגלידער.

* * *

אין דער פאלקס-שול נומער 55 (פרוסא 15) איז ארגאניזירט געווארען א קרייז פון ל. א. פ. פ. וועלכער צעהלט 128 מיטגלידער.

* * *

די לאדזער אפטיילונג האט געשאפען אינ-סטרוקטארען-קורסען פאר לעהרער פון מיטעל-שולעי, מיט׳ן צוועק זיי זאלען האלטען פארלעזונגען פאר די שילער וועגען דער בעדייטונג פון ל. א. פ. פ.

* * *

די לאדזער אפטיילונג מאכט בעקאנט, אז צוליב דעם, וואס דערנעהנטערט זיך דער ווינטער, זענען אפגעשטעלט געווארען די אויספליגען אויפ׳ן לופטפליה-פלאץ אין לובלינעק. דער טערמין פון בעגייען די אויספליגען וועט בעזונדערס מיטגע-טיילט ווערען.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפ-טייקען: יאנקעלעוויטש, סטארי רינעק 9; גלוכאוו-סקי, נארוטאוויטשא 6; האמבורג, גלובנא 50; פאוו-לאווסקי, פיעטריקאווער 307; פיאטראווסקי, פא-מארסקא 91; שטעכל, לימאנאווסקא 37.

Dr.
R. Zalcwasser
כירורג
צעגעלניאנא 19, טעל. 17-25
נעמט אן פון 1—2 און פון 4—6.30

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20
צוריקגעקעהרט

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16
היינט און פאלג. טעג!
נייעסטע סענסאציע פון סעזאן!
טארזשאן
דער אונערשראקענער
אין דער הויפט-ראלע:
BUSTER GRABBE
אויסער׳ן פראגראם:
P.A.T. קלאנג-צייטונג פון
אנהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12 בייט.

ELEKTOROWICZ znów w „ZIEMIAŃSKIEJ"

אנטי-שווינדזוכטס-אקציע אין לאדז

אויפרוף פון פוילישען אנטי-שווינדזוכטס-פערבאנד אין פוילען

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט וועט פון 1 דעצעמבער ביז דעם 10 דעצעמבער אין לאדז פאר־קומען אנ'אקציע א. נ. „אנטי־שווינדזוכטס־טעג". די אקציע קומט פאר ביי דער אקטיווער אונטערשטי־צונג פון די רעגירונגס־ און זעלבסטפערוואלטונגס־ספערען.

די ארבייט אין לאדז איז פערטיילט געווארען אויף פערשידענע סעקציעס: פראפאגאנדע און פרע־סע, שול, פארלעזונגען, בעאמטען־סעקציע, וועלכע הויבען שוין אן היינט צו ארבייטען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט דער פוילישער אנטי־שווינדזוכטס ־ פערבאנד ארויסגעגעבען פאל־גענדען אויפרוף:

בירגער! דער פוילישע אנטי־שווינדזוכטס־פער־באנד פאדערט אויף צום קאמף מיט שווינדזוכט.

פון שווינדזוכט שטארבען ביי אונז פיל מאל מעהר מענשען ווי אויף אלע אנדערע אנשטעקענ־דע קראנקהייטען צוזאמען.

יעדער זעקסטער קבר אין פוילען דעקט מיט זיך צו א מת, וועלכער איז געשטארבען אויף שווינדזוכט אין פערלויף פון יאהר פערלירען מיר 80 טויזענד אונזערע נאהענטע מענשען, וועלכע שטארבען יונ־גערהייט.

יעדע עטליכע מינוט שטארבט פון שווינדזוכט א מענש אין פוילען.

פון שווינדזוכט קומען אום מעהר מענשען, ווי אויף א מלחמה, יעדעס יאהר שטארבען צוליב דער קראנקהייט אויף דער גאנצער וועלט אנ'ערך 2 מיל־יאן מענשען, אין פוילען זענען קראנק אויף שווינד־זוכט א מיליאן מענשען.

וויפיל פערצווייפלונג, טרעהרען און מאטעריע־לע פערלוסטען עמטהאלטען די דאזיגע ציפערן. זא־לן מיר זיך אליין פערטיידיגען פאר דעם האזיגען שרעקליכען פיינד און זאלען מיר העלפען די קראנקע אין קאמף ווענען לעבען.

מיר מוזען אפשטעלען דעם פערניכטענדיגען מארש פון שווינדזוכט, בעקעמפען זי דורך אלגע־מיינע בעוואוסטזיניגקייט, דורך היילען די קראנק־הייט.

צו דעם איז נויטיג די הארמאנישע אנשטרענ־גונג פון דער גאנצער בעפעלקערונג. איז נויטיג דער־רויף געלד. כדי צו פראפאגאנדירען די דאזיגע לא־זונגען און זאמלען די מיטלען, האט דער פוילישער אנטי־שווינדזוכטס ־ פערבאנד בעשטימט די איצ־טיגע אקציע.

טרעט אלע אריין אין די אנטי־שווינדזוכטס־פעראיינען. קויפט די אפצייכענס, בעזוכט די פאר־לעזונגען, אויסשטעלונגען, לייענט די פלוג־בלעטלעך און בראשורען.

אויף קיין שום בריף טאר נישט פעהלען קיין אפ־צייכען פון דער אנטי־שווינדזוכטס ־ אקציע.

אין אויסלאנד ווערען געזאמעלט מיליאנען, זא־לען מיר נישט בלייבען הינטערשטעליג.

דער קאמף מיט'ן שווינדזוכט דארף זיין נאהענט צום הארצען פון יעדען פוילישען בירגער.

GRUZLICA JEST CHOROBA ZARAŹLIWA

KUP NALEPKE PRZECIWGRUZLICZA

POLSKI ZWIĄZEK PRZECIWGRUZLICZY

איינהאלטען לאקאטארן-שוץ פאר האנדעלס-אונטערנעמונגען

מעמאריאל פון די לאדזער קליינהענדלער

אין צענטראלען קליינהענדלער פעראיין, פאמארסקא 15 איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון אלע בראנזשען—סעקציעס און אפטיילונגען וועלכע זענען אנגעשלאסען אין דעם פעראיין, צווישען א נדערע איז ארומגערעדט געווארען דער לעצטער דעקרעט וועגען פערבילינערן דאס דירה־געלד. צווישען די קליינהענדלער הערשט א שטארקע אונרוה צוליבן ארפנעהמען דעם לאקאטארן־שוץ פון די האנדעלס־אונטערנעמונגען, וואס בעזיצען 3 קאס. האנדעלס־פאטענטען וואס ברענגט אריין א שטארקע נישט־זיכערהייט, און אויף דעם געביט וועלען פארקומען פיל סודפריזען. נאך א זעהר ברייטע און לעבהאפטע דיסקוסיע, איז בעשלאסען געווארען, ווענדען זיך צו דער מאכט מיט א ספע ציעלען מעמאריאל. צו דעם צוועק וועט אויך אין קורצען גערופען ווערען א מאסען־מיטינג אויף וועלכען ס'וועלען געזאמעלט ווערען אונטער־שריפטען.

אויפלעבונג אויפ'ן מארק פון רויהען באנוועל אין לאדז

(ג) אין דער פערגאנגענער וואך איז אין לאדז נאטירט געווארען א גרויסע אויפלעבונג אויפ'ן גאנ־צען מארק פון רויהען באנוועל, וואס האט זיך אויסגע־דריקט אין דער פערשטארקטער נאכפראגע. די אויפ־לעבונג איז געווען אזוי שטארק, אז עס איז אפילו אויסגעבאפט געווארען די ערגערע קוואליטעטן באנ־וועל, וועלכע געפינען זיך אין די נארהאלע צייטען קיין בעלנים. אין שייכות מיט דער אויפלעבונג זע־נען די פרייזען אפילו געשטיגען אויף 6 פענס. די סיבה פון דער געבעסערטער קאניונקטור איז די צו־גרייטונג, וואס ווערט שוין געמאכט צום פריהלינג־סעזאן.

בירגער-קאמיטעט צו העלפען די ארימסטע ביי אונז אין שטאט איז שוין טעטיג

דער בירגער־קאמיטעט צו העלפען די ארימסטע ביי אונז אין שטאט איז גערופען געווארען צום לע־בען לויט דער איניציאטיוו פון וואיעוואדע ה' האו־קע־נאוואק און איז שוין ארגאניזירט געווארען. בראש פון קאמיטעט האט זיך געשטעלט דער שטאט פרעזידענט אינזש גלאזעק.

צו צוזאמענארבייט זענען גערופען געווארען 14 ראיאן־קאמיטעטען. די קאמיטעטען זענען פערטיילט געווארען אין קווארטאלען און הייזער.

די דערמאנטע קאמיטעטען וועלען זאמלען אלם הילף פאר די ארימסטע געלד, פראדוקטען, מלבושים און וועלען אננעמען דעקלאראציעס אויף אומזיס־טער מעדיציניש ער און רעכטליכער הילף, אויף מי־טאגען, ניהען, צחרעכט מאכען שיך, ראזירען, שער־ען אז או. וו.

יעדער קאמיטעט וועט ארומנעמען א פאליצייי־קאמיסאריאט, דאס ביורא פון יעדען קאמיטעט גע־פינט זיך אין לאקאל פון מאגיסטראט, וואו ס'ווע־רען שוין פון היינט אנגענומען אנמעלדונגען אויף שטיצע און מיטאגען.

מיט דער פראפאגאנדע פיהרט אן א סעקציע אונ־טער דער אנפיהרונג פון פאלק. פאגעל.

מיט אנערקענען הילף וועט זיך פערנעמען א בעזונדערע סעקציע אונטער דער אנפיהרונג פון סטאראסטא ד"ר ווראנא.

קאסיר פון קאמיטעט איז דיר. יאבלקאווסקי, סעקרעטאר — נאטשעלניק וויסלאווסקי, וועלכער ערטיילט אינפארמאציעס (טעלעפאן 163-15, צווי־שען 8 און 3 בייטאג און פון 6 ביז 8 אווענד.

אדרעס פאר קארעספאנדענץ, לאדז זאוואדזקא 11 סעזאן.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי"

דיר. י. צערמיישער אפ: י. ה זרי.

ציגעל-גאס 27, טעל. 112-25

לעצטע 3 נעזעגנונגס-פארשטעלונגען

היינט 9.15 אוונט די בעליבטע קינסטלערי

דינה האלפערן

צוזאמען מיט איהר פארטנער סעם בראנעצקי

און גאנצען ענסעמבל — אין לעצטן טעאטער-שלאגער פון ז. טילד, בעארבייט ל. מלאך. רעזשי: ח. סאנדלער

„אפענע אויגען"!..

היינט 4.15 בייטאג צום לעצטען מאל (צו בילינע פרייזן)

א חתונה איז תפיסה

ב' מ: אויף דער בייטאג-פארשט. קאן יעדער בילעט (א חוץ נארערי) מיטנעמען א קינד ביז 8 יאר אומזיסט.

אנאנס! גאנץ לאדז גרייט זיך אויפ'ן גראנדיעזען געזעגנונגס-אווענט פון אונזער ליבע

דינה האלפערן

דינסטאג, ד. 3. דעצעמבער. פרטים קומען!

צוהורגט א קאלעגע פארן נישט זיין סאלידאריש ביים קויפען בענזין

(א) בידוס, געפינט זיך אויף ציגעל-גאס 2 א בענזין-סטאציע, וואס געהערט צום שאפערען־פערבאנד. די מיטגלידער פונם פערבאנד זענען, זעלבסטפער שטענדליך, אויסען, אז אלע שאפערען זאלען ביי זיי איינהאנדלען בענזין, בכדי אזוי־ערום צו רייכער מאכען די פעראיינס-סאנדען.

אזויווי אבער איינער א שאפער, דער 29־יאהריגער יאן פלאקסיווי (פון סטארא־ראקיטשא 25) האט נישט געהאט קיין חשק צו קויפען דארט קיין בענזין, האבען עטליכע שאפערען אזוי צו־הורגט, אז מ'האט צו איהם געמוזט ארויסרופען פאגאטאוויע.

פאר'ן בעוולה סטרוזשעס

(א) דער שטראף־רעפעראט ביים ארבייטס־אינספעקטאר האט נעכטען בעשטראפט 3 הויז־בעזיצער פאר'ן אייגענוויליגען רייסען די שכירות ביי זייערע הויז-וועכטער.

אזוי זענען בעשטראפט געווארען: שמחה שארפהארץ (פאלודניאווא 26) — אויף 7 טעג ארעסט, און די שותפים פונ'ם הויז אויף לימא־נאווסקיעגא 101, יוסף און בעריש ראבינאוויטש — צו בעצאהלען צו 250 זלאטעס יעדערער.

ZACHĘTA

קלאנג-קינא-טעאטער

זגערזשער 26.

היינט און פאלג. טעג!

גרויסער דאפעלטער פראגראם:

— I —

„די שקלאפין פון מאנדאלאי"

אין די הויפט-ראלען: WARNER OLAND און RICARDO CORTEZ

— II —

„כ'וויל נישט וויסען ווער דו ביזט"

מיט Szöke Szakall און Liana Hayd

אנהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12 פריה.

בײ העמאריד-לײדען

אבסטרוקציעס, בלאזונג פון דער דיקער קישקע, אויפגעבלאזען, וועהטאג אין קרייץ, ברוסט-דרוקעניש, חארץ שרעק, קאפ-וועהטאג ווערט יעצט דאס נאטירליכע ביטער וואסער FRANCISZKA JÓZEFA וואס פערשאפט אנ'אנגענעהמע פערלייכטערונג און טיילמאל א גענצליכע אויס-קורירונג. פרעגט דאקטוירים. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלעד-אפטעקעס.

צו דער הײנטיגער קאלאניאל-הענדלער-פערזאמלונג (אויפרוף)

אין צוזאמענהאנג מיט דער היינטיגער פער־זאמלונג פון די קאלאניאל־הענדלער אויף שרוד־מיעיסקא גאס 20. וויל איך אויף אייניגע מאמענ־טען אויפמערקזאם מאכען. יעדער יודישער קליינ־הענדלער לעבט יעצט דורך א זעהר שווערען עקאנאמישען טעראנגעל. די לאגע זיינע ווערט נאך בעשווערט דערמיט, וואס עס איז אייגענטליך נישטא ביים יעצטיגען מאמענט קיין שטארקע רעפ־רעזענטאנץ וואס זאל אימשטאנד זיין זיך געגענ־צושטעלען די פערשידענע געפאהרען, וועלכע בע־דראהען דאס סוחרטום, אין אלגעמיין און גאנץ בעזונדער דעם קאלאניאל־הענדלער.

א געפיהל פון אונבעהאלפענקייט נעמט ארום די ברייטע שיכטען הענדלער אין דעם מאמענט מוז זיך לאזען הערען די שטארקע שטום: גענוג צו דער אונבעהאלפענקייט און פערגליווערטקייט פון אונזערע מאסען סאנירען, פערשטארקען און פער־גרעסערען די פעראיינס טעטיגקייט, צוריק צו גע־ווינען דעם צוטרוי פון די מאסען. מיר מוזען אויך שאפען א געמיינזאמען פראנט פון די יודישע קליינהענדלער פעראיינען כדי צו פערלייכטערען דעם קאמף פאר די גערעכטע אינטערעסען פון קליינ־הענדלער, צו דעם צוועק דארפען אלע אהן אויס־נאהם קאלאניאל־הענדלער אקטיוו זיך בעטייליגען אין דער היינטיגער פערזאמלונג אויף וועלכער עס וועלען בעהאנדעלט ווערען פערשידענע אנגע־וועהטאגטע פראגען, און ספעציעל די פראגע פון צענטראליזאציע.

גאלדבערג (קאלאניאל-הענדלער)

לאכען ביז צו טרערן!

זעטיגען די אויגען!

אנגענעמעס פארן אויער!

עסטעטישער גענוס!

אויף די לעצטע פארשטעלונגען

פון דזשעק רעכטצייט

אין „פילהארמאניע"

רעגולירען די זייגער'ס

ווענדונג פון דער האנדעלס-קאמער צו דער סטאראסטווע

די לאדזער קאמער האט זיך געווענדעט צו דער סטאראסטווא וועגען ארויסגעבען א פעראדנונג צו רעגולירען די זייגערס, וואס געפינען זיך אויף עפענט־ליכע פלעצער. די האנדעלס ־ קאמער ווייזט אן, אז דאס רעגולירען די זייגערס לויט דעם שטאט־זייגער פרענגט אויס די בעפעלקערונג אומזיסטע צייט און געלד, מ'מוז ספעציעל צופאהרען צום פלאץ וואל־נאשטשי, כדי אנצושטעלען דעם זייגער. די האנ־דעלס־קאמער לייגט דערום פאר צו רעגולירען די זיי־גערס אויף די עפענטליכע פלעצער לויט דעם טעלע־פאן־זייגער.

אויבער - קאנטאר משה קוסעוויצקי אין פיל-הארמאניע

פרייטאג דעם 6-טען און שבת דעם 7-טען דעצעמבער ד. י. וועט דער וועלט־בערימטער אויבער־קאנטאר ה' משה קוסעוויצקי מיט'ן אנטייל פון אויסגעצייכענטען כאר, אונ־טער דער לייטונג פון קאמפאזיטאר פראפ. זאקס דאווגען קבלת שבת, שחרית און מוסף אין פילהארמאניע. דער לאד־זער יודישער עולם, די גרויסע צאהל פערעהרער און סימ־פאטיקער וועלען זיכער אויסנוצען די זעלטענע געלעגענ־הייט און פערפולען דעם זאל, ווייל ווי בעקאנט פערלאזט איצט ה' קוסעוויצקי פוילען, ער פאהרט אפ אויף א לענ־גערן טורנעע קיין ענגלאנד.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז עס זענען ספעציעל אויס געקליבען געווארען די בעסטע קאמפאזיציעס, אין וועלכע ה' קוסעוויצקי האט די מעגליכקייט זיך צו בעווייזען מיט זיין הערליכער שטימע און וועט פערשאפען די מתפללים דעם אמת'ן עונג שבת.

פון דער לאדזער בערזע

55.50	—	—	—	באנק פאלסקי —
39.75	—			3 פראצענטיגע בודאוולאנע
52.50	—			4 „ דאלארובקא
61.75				7 „ סטאביליזאציע (אמ.)
51.75	1934			6 „ ווארשאווער ש.-ב.
47.00				5 „ לאדזער
26.22	—	—	—	ענגלישער פונט
5.30	—	531.25 נישט-אפיציעל —		דאלאר אפיצ.
9.00	—		—	גאלד-דאלאר —
4.75	—	—	—	גאלד-רובל —
1.62	—	—	—	דייטשער מארק

Dr. B. Robinzon

אינערליכע קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען

אויף 10 פאמארסקא 10

פראנט II שטאק, טעל. 131-86

נעמט אן פון 6 ביז 8 אווענד.

Dr. Wołkowyski

ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02

ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקה.

בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

נעמט אן פון 8—11 בייטאג און פון 4—9 אווענד.

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער - שוואכע - בעהאנדלונג

סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזען

נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אווענד.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2 און 5—8 אווענד.

זונטאג פון 9—11 בייטאג.

פראצעס פאר שטעכן א יוד אין גראדנא

גראדנע.

אויפ׳ן פראצעס פון די 17 איז צווישען די עדות מצד דער פערטיידיגונג געווען אויך דער פארשטאטער קרעמער יאן קוזמיצקי; קיין נייעס האט ער אין פראצעס נישט ארייגעטראגען און ער האט דער עיקר געטענהט, אז ה׳ יעזערסקי האט געלערנט די עדות, וואס צו רעדען.

דער דאזיגער יאן קוזניצקי איז דאנערשטאג צוזאמען מיט זיין 17־יאהריגען ברודער אלאאיזי געשטאנען פאר׳ן שטאטישען געריכט, אלס בעשולדיגטער, אז דעם 4־טען יוני, דאס הייסט דריי טעג פאר די שבועות־געשעהענישען (אין זעלבען מוועגד, ווען ס׳האט מיט א פאר שעה שפעטער גע־טראפען דער אומגליק מיט קושטשן) האט ער ביים בריק אויף פארשטאטער זייט דערלאנגט דריי מאל מיט א מעסער דעם יודען פנחס דובינסקי.

ווען דער ריכטער ה׳ קאזלאוסקי פרעגט ביי די בעשולדיגטע, צי זיי זענען זיך מודה, הויבען זיי אן צו רעדען ביידע מיטאמאל מיט אזא חוצפה, אז דער ריכטער בייזערט זיך אן אויף זיי און דראהט זיי אפילו ארויסצופיהרען פון געריכטס־זאל.

לויט זייערע ערקלערונגען איז גאר די זאך פארגעקומען פערקעהרט; זיי זענען רוהיג געגאנגען פון פארשטאט, האבען זיי בעגעגענט 7 יודען מיט שטעקענס, צווישען זיי איינער דער פריזיער לו־ניעווסקי, וועלכער האט מיט׳ן יונגערען געהאט א סכסוך אויף א „זאבאווע“, זענען די יודען אויף זיי אנגעפאלען און דער פריזיער האט אלאאיזין (דעם יונגערען הייסט עס) דערלאנגט אזא קלאפ אין נאז, אז ער איז אומגעפאלען; ליגענדיג האט ער געכאפט א שטיין און א ווארף־געטון, האט דער שטיין, הייסט עס, געטראפען דיבינסקי׳ן און איהם צעקאליעטשעט; דאן האט לוניעווסקי אויס ער׳סען א בוימעל, נאכגעיאגט אלאאיזין און איהם וו דער געשלאגען.

אזוי־ארום קומט אויס, אז יאן איז בכלל דא גאט די נשמה שולדיג; אלאאיזי איז זיך יא מודה, אז ער האט געווארפען א שטיין, אבער שולדיג איז ער נישט, ווייל ער איז דאך געווען דער גע־פאלענער.

ווען ביידע ברידער ענדיגען דערציילען די דא־זיגע בבא־מעשה, פרעגט דער אדוואקאט מצד דעם געליטענעם יודען ה׳ גליקפעלד, ווי קומט עס, וואס דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט ביי דו־בינסקי׳ן 3 וואונדען מיט א מעסער און נישט מיט א שטיין.

דערויף האט יאן קוזניצקי א פערטיגען תירוץ: דער דאקטאר איז א יוד (ד״ר פינקעל) האט ער א רויסגעגעבען אזא צעטעל, ווי דובינסקי האט גע־בעטען....

דער געליטענער דובינסקי שטעלט פעסט קא־טעגאריש, אז ער איז געגאנגען פון שטאט איבערן בריק זאלבעדריט מיט דער פריילײן ליבע זיצער און דעם פריזיער לוניעווסקי; זענען אנגעגאנגען ביידע ברידער. וועלכע האבען זיי אזא שטופ גע־טון, אז לוניעווסקי איז אומגעפאלען; היות יאן קוזניצקין קען ער גוט, האט ער א געשריי־געטון, — „קוזניצקי, וואס טוסטו? מיר זענען דאך בע קאנטע מענשען“! דערויף האט קוזניצקי ארויסגע־כאפט א מעסער און מיט א געשריי. — „מאש ושידזשע“, איהם געשטאכען דריי מאל אין קאפ, פון וואס ער איז אומגעפאלען, שרייענדיג: — „ראטע׳נעט, קוזניצקי האט מיך דער׳הרגעט“! אויף די געשרייען זענען זיך צונויפגעלאפען מענשען און דאן זענען די ברידער אנטלאפען.

דאסזעלבע האבען אויך בעשטעטיגט פרל. זי־צער און לוניעווסקי, וועלכע האבען צוגעזעהען דעם אנפאל און אפגעפיהרט דובינסקין אין שפיטאל; לוניע׳וסקי דערציילט אויך, אז אלאיזי האט איהם שפעטער געדראהט צו דערהרגענען, אויב ער וועט גיין עדות־זאגען; קיין שום סכסוכים מיט אלא־יזען אויף א „זאבאוע“ האט ער נישט געהאט.

יעז די יודישע עדות גיבען אפ זייערע ערקלע־רונגען, פערהאלטען זיך ביידע בעשולדיגטע זייער חוצפהדיג און יאן שרייט אויס: — „דער גאנצער יודישער „קאהאל“ האט אויף מיר א כעס, מחמת איך האב זיך צוקריגט מיט׳ן „גובערנאטאר“ פון פארשטאט שימעל סטאטשיק בעת א געשלעג צווי־שען שאפערען!

אלט עדות האבען די ברידער ארויסגעשטעלט סטאניסלאוו קאזלאווסקין, דעם בעריהמטען העלד אין „פראצעס פון די 17“; ער זאל האבען געזעהען, ווי לוניע׳וסקי האט געשלאגען דעם יונגערען קוז־מיצקי מיט׳ן בוימעל; האט אבער קאזלאווסקי ער־קלערט, אז ער איז געקומען שוין נאך אלעמען, בשעה ס׳זענען זיך שוין צונויפגעלאפען א 100 יודען און איינער האט טאקע ארויסגעריסן א בוימעל, אבער דאס איז נישט געווען לוניעווסקי.

זעהענדיג, אז דער דאזיגער עדות האט זיי ווי־ניג־וואס געהאלפען, האבען די בעשולדיגטע ער־קלערט, אז זיי האבען נאך אנ׳עדות, א געוויסען בענעק סאוואשטשיק פון פארשטאט, וועלכער זאל האבען געגאנגען מיט זיי צוזאמען און געזעהען, ווי די יודען האבען זיי פערשעפעט די ערשטע.

דער ריכטער האט מסכים געווען ארויסצורופען אויך דעם דאזיגען עדות און דעם פראצעס איבער־געריסען ביז׳ן 11־טען דעצעמבער.

רעשטען! ביליג! רעשטען!

נוצט אויס די אויסערגעווענליכע געלעגענהייט!

לאדז האט נאך דאס ניט געהאט!

פאר איגוועטנטור, פערקויפן מיר די

געבליבענע רעשטען

פון אונזערע בעסטע קוואליטעטען

מיט די ביליגסטע פרייזען

קומט און איבערצייגט זיך!

Spółka Akcyjna FABRYK SUKNA H. LANDSBERG

TOMASZÓW-MAZOWIECKI

FILJA w ŁODZI

ulica Piotrkowska Nr. 43, tel. 235-00.

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג (קאמוניקאטען)

פון טעאטער „ראזמאיטאשטשי“

אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי“ ווערט היינט גע־שפילט 2 פארשטעלונגען 4.15 בייטאג ווערט געשפילט (צו ביליגע פרייזען) צום לעצטען מאל די שטארק אויס־גענומענע סענסאציאנעלע פארשטעלונג „א חתונה אין תפיסה“ מיט דער בעליבטער קינסטלערין דינה האלפערן אין דער הויפט־ראל.

9.15 ווערט געשפילט דער לעצטער טעאטער־שלאגער „אפענע אויגען“ מיט דינה האלפערן אין איהר נייער קונסט־קרעאציע.

עס איז פראי צו בעמערקען, אז דינה האלפער; שפילט שוין די לעצטע דריי פארשטעלונגען אין דעם סעזאן אין לאדז.

דינסטאג ד. 3 דעצעמבער קומט פאר די פייערליכע אפשידס - פארשטעלונגען פון די אזוי בעליבטע קינסטלע־רין דינה האלפערן צוזאמען מיט איהר פארטנער סעם בראנעצקי און גאנצען אנסאמבל.

מיטוואך ד. 4 דעצעמבער שפילט שוין די טרופע אין פאביאניץ אויפ׳ן וועג קיין קאליש.

קאנצערט פון אדא סארי אין פילהארמאניע

קומענדיגען דינסטאג דעם 3 דעצעמבער 8.30 אווענד, קומט פאר אין פילהארמאניע־זאל א איינאייגצי־גער קאנצערט פון די וועלט־בעריהמטע קאלאראטור־קינסטלערין אדא סארי, וועלכע איז נאך איהרע גרויסע סוקצעסען אין לאנד אנגאזשירט געווארען קיין אויסלאנד און אין די נאהענטסטע טעג פאהרט זי שוין אפ.

עס איז פערשטענדליך, אז דער דאזיגער קאנצערט האט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס ביי אונז אין שטאט.

פון פוילישען טעאטער

אין שטאטישען פוילישען טעאטער ווערט היינט 4 בייטאג געשפילט „שעסנאסטאלאטקא“, אין אווענד — „קזשיק“.

30 נומערן געזאנג

אין 10 שפראכען

זינגט הייבט 12 בייטאג און 9 אוו.

דזשעק רעכטצייט

אין „פרייליכע ציגיינער“

אין „פילהארמאניע“

דאס לעבען אין ווארשא

(טעלעפאנישע ידיעות פון דער הויפט־שטאט)

גענ. רידז־שמיגלי אויף טיי ביים מלוכה־פרעזידענט.

דער מלוכה־פרעזידענט און זיין פרוי האבען אויפגענומען אין שלאס מיט א טיי דעם הויפט־אינ־ספעקטאר פון די בעוואפענטע כוחות גענ. רידז־שמיגלי צוזאמען מיט זיין פרוי.

ד״ר שוויטאלסקי — קראקאווער וואָ־יעוואדע.

דער מלוכה־פרעזידענט האט נאמינירט דעם וויצע־מארשאלעק פון סענאט, גען. פרעמיער ד״ר שווי־טאלסקי אלס קראקאווער וואיעוואדע.

ד״ר שוויטאלסקי וועט איבערנעמען זיין אמט אין די נאהענטסטע טעג. אלס וויצע־מארשאלעק פון סענאט וועט ווארשיינליך געוועהלט ווערען סענ. באראנסקי, א נאהענטער פריינד פון פרעמיער קאש־טשאלקאווסקי.

א טשעכישער געזאנדטער אין ווא־רשא.

אלס טשעכישער געזאנדטער אין ווארשא איז בעשטימט געווארען ד״ר יורי סלאוויקאוו.

א טאג נאכן טויט בעקומען א ירושה

צום אמעריקאנער קאנסולאט איז אנגעקומען א בריף, אז אין אמעריקא איז געשטארבען א ווארשא־ווער יעקב אספער, וועלכער האט פערשריבען א ירושה פון 42 טויזענד דאלאר אנ׳ארימער גאסען־הענדלערין פון פראנטשישקאנער 29 א געוויסער ביילה נאמבערג. ווען מען איז דעה פרוי געקומען אנ־זאגען די בשורה האט מען זיך דערוואוסט, אז זי איז מיט א טאג פריהער געשטארבען.

בעשטראפט פאר אנטי־יודישע עקס צעסען.

די שטאטישע סטאראסטווע האט דעם 29 ד. ח. פערמשפט 3 כוליגאנעס צו 3 וואכען ארעסט יעדען פאר אנטיילנעהמען אין גאסען־עקסצעסען דעם 9 נאוועמבער אויף שניאדעצקיך גאס בעת אנ׳אנטי־יודישער דעמאנסטראציע, בעת וועלכע עס זענען אויסגעהאקט געווארען שויבען.

ביליגער געווארען מעהל

אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע צו פערקלע־נערן די אויסהאלטונגס־קאסטען און די פרייזען פון די ארטיקלען פון ערשטען נויטבעדארף האבען די ווארשאווער מיהלען בעשלאסען צו פערקלענערן די פרייזען פון ווייצען־מעהל מיט 3 גראשען אויפ׳ן קילא און קארן־מעהל מיט א האלבען גראשען.

אדוואקאטען געגען די פאליציי־רע־וויזיעס און געגען דעם אפשרייבען דורך קאמארניקעס שרייב־מאשינען

דער אדוואקאטען הויפטראט האט זיך לעצ־טענס פערנומען מיט די פראגען פון שטייער־עקזע־קוציעס און רעוויזיעס ביי אדוואקאטען. ס׳איז בע־שלאסען געווארען זיך צו ווענדען צום פינאנץ־מי־ניסטעריום, אז די שטייער־מאכט זאל אויסשליסען פון דער עקזעקוציע ביי אדוואקאטען די שרייב־מא־שינען, וועלכע זענען דעם אדוואקאט׳ס ארבייטס־מכשירים. די אדוואקאטען האבען זיך אויך געווענ־דעט צום יוסטיץ־מיניסטעריום וועגען רעגולירען אויפ׳ן וועג פון א בעזונדערע פעראָרדנונג דעם אופן פון אדורכפיהרען רעוויזיעס ביי אדוואקאטען.

אפוועהר־אקציע געגען ראסיזם ווערט פארטגעזעצט.

אונטערן פארזיץ פון פרעזעס ל. לעוויטע איז די טעג פארגעקומען א דרינגענדע פלענאר־זיצונג פון פעראייניגטען קאמיטעט צו בעקעמפען די יודען־רדיפות אין דייטשלאנד, אויף וועלכער עס זענען בעהאנדעלט געווארען די אקטועלסטע פראגען בנוגע דער פארטזעצונג פון דער אפוועהר־אקציע געגען ראסיזם. אין אנהויב פון דער זיצונג האט דער פאר־זיצער געהאלטען א טויער־רעדע געווידמעט דעם נאר־וואס פערשטארבענעם פארזיצער פון ניו־יאר־קער שטאט־ראט, בערנארד דויטש, פיהרער פון אמעריקאנער יודישען קאנגרעס, וועלכער האט גע־הערט צו די אקטיווסטע טוער פון דער אנטי־נאציס־טישער בעוועגונג און די פעראייניגטע שטאטען. אלע אנוועזענדע האבען בעעהרט דעם אנדענק פון בערנארד דויטש מיט אויפשטעהן. דאן האט ד״ר ה. ראזמארין אויספיהרליך בעגרינדעט די נויטווענ־דיגקייט פארטצוזעצען אין דער פולער קראפט די אקציע פון וועלט־יודענטום, דערונטער אויך פון די יודען אין פוילען, געגען דעם נאציזם, וועלכער האט איצט „מעקרוינט“ זיין אויסראטונגס־ווערק לגבי דעם יודענטום דורך פערעפענטליכען די אויספיהר־תקנות צו די נירענבערגער געזעצען. ארום דעם רע־פערראט האט זיך אנטוויקעלט א פרייטע דיסקוסיע, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט די ה״ר פרע־זעס לעוויטע, אדוו. הארטגלאס, אינזש. אנטאני איי־גער, מ׳ טורקאוו, אינזש. סמ. שערעשעווסקי, ד״ר ווראווינסקי, אינזש. זיידענמאן, אדוו. ב. אלאמוצקי א. אנד. אין דער דיסקוסיע איז געקומען צום אויס־דרוק די פולשטענדיגע איינהייטליכקייט פון אלע יודישע גרופירונגען און ארגאניזאציעס בנוגע דער פארטזעצונג פון קאמף מיט׳ן ראסיזם. א בעזונדער ארט איז געווידמעט געווארען דער פראגע פון דער רעארגאניזירטער אינסטאנץ ביים פעלקער־בונד פאר די ענינים פון די פליטים. ווי בעוואוסט, ווערט דער הויכקאמיסאריאט פאר די פליטים ליקווידירט, און אויף זיין ארט ווערט געשאפען ביים פעלקער־בונד א ספעציעלער רעסארט פאר די פליטים־ענינים. צום דאזיגען רעסארט וועלען אויך געהערען אלע ענינים פון אינטערנאציאנאלען נאנסען־אמט, וואס זאל אריין אלס בעשטאנד־טייל פון דער ניי־געשאפע־נער אינטערנאציאנאלער קערפערשאפט פאר די פלי־טים־ענינים. דעם 1־טען און 2־טען דעצעמבער קומט זיך צונויף אין זשענעווע די ספעציעל־בע־שטימטע עקספערטען־קאמיסיע ביים פעלקערבונד, וואס וועט דארפען בעטראכטען אלע פארשלאגען וועגען דער רעארגאניזאציע פאר די פליטים־הילף. דער ווארשאווער פעראייניגטער יודישער הילפס־קא־מיטעט פאר די דייטשע פליטים האט בעקומען אנ־איינלאדונג צו דער דאזיגער סעסיע פון דער עקס־פערטען־קאמיסיע, און ווי בעוואוסט האט שוין דער פעראייניגטער קאמיטעט איבערגעשיקט דעם פעלקער־בונד אנ׳אויספיהרליכען מעמאריאל, וואס ענטהאלט א גענויעם בעריכט פון דער ביז־איצטיגער טעטיגקייט פון קאמיטעט, ווי אויך א ריהע פאסטו־לאטען און פארשלאגען וועגען דער הילפס־אקציע פאר די פליטים. אויף דער פלענאר־זיצונג פון פער־איינגטען קאמיטעט צו בעקעמפען די יודען־רדיפות אין דייטשלאנד זענען דעריבער אויספיהרליך ארומ־גערעדט געווארען די פראבלעמען, וואס וועלען בע־האנדעלט ווערען דורך דער עקספערטען־קאמיסיע, ווי אויך דורך דער ספעציעלער בעראטונג פון די יודישע ארגאניזאציעס, וואס אפגעהאלטען ווערען אין זשענעווע ערב דער סעסיע פון דער עקספערטען קאמיסיע. (יט״א)

NA RATY FOTO-KODAK GRAMOFONY Gloriaphone 10 ZŁ. miesięcz. GRIMM i KAMIEŃSKI Łódź, PIOTRKOWSKA 64. Tel. 206-26. BEZ ZALICZKI

היינט און פאלג. טעג! „די אויסגעחלומ׳טע וועלט“

CLAUDETTE COLBERT i CHARLES BOJER אין די הויפט־ראלען:

נעקסטער פראגראם: „דער חלום פון א זומער־נאכט“ פון שעקספיר. אנהויב טעגליך 4.30 נאכמ., שבת און זונטאג 12.30 בייטאג

קלאנג־קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

פאר גאלד, בריליאנטען, בזשוטעריע און לאמבארד־קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען אליזאר פיאלקא פיעטריקאווער 7.

Dr. med. A. Banasz כירורג־אוראלאג Wólczańska 23, tel. 139-88 האט בעניצט די אויפנאהמען. נעהמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

Dr. J. Lubicz כירורג און ארטאפעד 9 פאלודניאווא 9 טעל. 183-17. פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

Dr. med. J. Nadel ספעציאליסט פון הויט־ און פראזיי־קרענקהייטען אנדזשעיא 4, טעל. 228-92 נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוו.

Dr. med. H. Wajs כירורג וואוינט יעצט פיעטריקאווער 17 טעל. 148-01

REWELACYJNIE PRZYSTĘPNE RATY

PHILIPS-RADJO

po zł. 18,— mies.

TYLKO W FIRMIE

GRIMM i KAMIEŃSKI, Łódź, Piotrkowska 64, tel. 206-26.

PAW

אונטערשטיצט די בעמיהונגען פון דער רעגירונג אין דער ריכטונג צו אַן אַלגעמיינער

פרייזען-רעדוקציע

ס'זענען בעדייטענד פערקלענערט די פרייזען אין דער צייט פון

אנהייב 2 דעצעמבער! טראַדיציאָנעלן פאַר-ווייהנאַכטען-פערקויף

פאַבריקס-לאַגער-דעטייל-פערקויף: פיעטריקאָווער 154, טעל. 234-03
פיעטריקאָווער 55, טעל. 118-95

J. WINDMAN i SYN

צו פערקלענערטע פרייזען

ד.ה. צו 8,6 און 12 זל.

Łódź, PIOTRKOWSKA 35.

צו די קומענדיגע יום-טובים

ווילענדיג צוגענגליך מאַכען אונזערע ג' סונדשאַפט ביים פערזאָרגען זיך מיט גוטע און בילינע שיך פערקויפען מיר אין משך פון 14 טעג צו איינצעלנע פאַר הערען-און דאַמען-שיך

בעקאַנטמאַכונג.
פון 25. נאָוו. איז מיין שניידער-אַטעליער איבערגעטראָגען געוואָרען פון זאַוואַדזקאַ 9 אויף פיעטריקאָווער 47. איך עמפפעהל זיך אויף ווייטער דער ג' קונדשאַפט.
מיט אַכטונג G. MILGROM
דיפל. שניידער-מייסטער
איך נעם אָן בעשטעלונגען פון אייגענע און אנפערטרויטע סחורות.

סליינע אַנאַנסעז
ו זלאָטי
אנאַנס ביז 15 װערטער

פרייע פאַסטענס

בעשעפטיגונג קאָן בעקומען אַן עלטערער אָנועהעוודיגער יונג אין יודישען לאַקאַטאָרען-פעראיין פיעטריקאָווער 31, מעלדען זיך טעגליך פון 6–9 אָוונד.

הילדע האַנדזעל
וויענער ספעציעלע גימנאַסטיק
פאַר קרומע רוקענס, שוואַך-צנטוויקעלטע קינדער, אָטעם גימנאַסטיק א.אז.וו.
Sienkiewicza 20, tel. 141-41.

ראַקאַלען

ס'ווערט געזוכט אַ מעבלירט צימער מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג, נישט ווייט פון נאַוואָמיעסקאַ. צו קלינגען טעל. 226-17

אַ 2 פענסטערדיג צימער מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג מיט אַלע בעקוועמליכקייטען פון זאָפאַרט אָפצוגעבען. צעגעלניאַנאַ 21, וו. 17. 2678

לעטשניצע
פאַר ווענערישע-קראַנקע
מענער-שוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען
פיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונד. פרויען און קינדער נעמט אָן אַ פרוי דאָקטאָר פון 11–1 און פון 5–7 אָוונד.
אַ בעראַטונג 3 זל.

איבערציהונגען ארץ-ישראל
און עקספעדיציעס נאָך
איך געזאַמעלטע וואַגאָנען ערלעדיגט
שנעל און פינקטליך צו מעסיגע פרייזען

„POLSKI LLOYD" Sp. Akc.
oddział w Łodzi
Kilińskiego 45
tel. 213 20, 209-72, 106-45

פערטרעטונג:
Palestine Shipping Co. Ltd.
Palestine and Egypt Lloyd Ltd.

MOTORY
elektr.
OKAZYJNE używane i nowe po cenach najniższych Przełączniki gwiazda trójkąt i rozruszniki własnego wyrobu
WARSZTATY REPERACYJNE,
przewijanie maszyn. Instalacje elektr.
Reklamy neonowe
Inż. J. Reicher i S-ka, Łódź
Południowa 28, tel. 21-000

צאָהן-אַרצט
ס. וואַטניצקאַ
נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 65.
טעל. 172-33
(רוג לובעלסקאַ), פראָנט, 1-טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 9–1 און פון 3–8 אָוונט.

וויכטיג פאַר דאַמען
נאָר 2 זל. ווערען פאַר איבערגע-מאַכט די עלטעסטע
היטען!
אויף גאַנץ נייע ווי אויך נייע היטען צו
3.50
„TOLA"
23 Żawadzka 23

לעטשניצע
פאַר ווענעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד.
וענעריש-קראַנקע, מענער-שוואַכע און הויט-און אָנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
איז טעטיג א גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען א ספעציעלער וואַרטע-זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

לאָדזער געזעלשאַפט
פריינד פון יוד. וויסנשאַפטליכן אינסטיטוט
מאַכט בעקאַנט, אַז זונטאָג, דעם 15 דעצעמבער ה. י., ווערט אין לאָקאַל פון אָרט, וואָלטשאַנסקאַ 27, 6 אָוונד צום 1-טן טערמין און 7 אַ זייגער צום 2-טן טערמין ביי יעדער צאָהל אנוועזענדיגע, פאַרקומען די
יעהרליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג
מיט פאָלגענדיגען סדר-היום: 1) ערעפענונג, 2) וואַהל פון אַ פּאָרזיצער, 3) טעטיגקייטס און קאַסע-בעריכט, 4) בעריכט פון דער רעוויזיר-קאָמיסיע, 5) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג און רעוויזיר-קאָמיסיע און 6) פערשידענעס.
אלע מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען.
די פערוואַלטונג.

צו פערמיטען אַ גרויס פראָנט-געוועלב, אַ יאַטקע, וואָס האָט עקזיסטירט 12 יאָהר, עס קען זיין אויף אַנד. זאַכען אויך. צו ערפאַהרען פאָמאָרסקאַ גאַס 35, ביי א. צוקערמאַן. 2682

אַן אָרט צו שלאָפען פאַר 1 אָדער 2 פערזאָן. 11 ליסטאָפּאַד 11/13, וו. 18 אין הויף, רעכטע אָפיצינע, 1. שטאָק.

Dr. med. M. Wejs
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
לאַגעווניצקאַ 25 טעל. 215-18
ביים קאַבינעט: בעלויכטונג מיט קוואַרץ-לאַמפען און עלעקטריזאַציעס.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאַליסט פאַר טריפער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1-טער שטאָק.
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוונד
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאָג.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

ד"ר יעקב האַנדזעל
ספעצ. פון אָרטאָפעדישע (קנאָכען-און געלענקס-קראַנקהייטען)
Sienkiewicza 20.
Tel. 141-41. פון 4–7 אָוונד

Dr. H. SZUMACHER
Choroby skórne i weneryczne
przyjmuje od 9—1 i od 5—9-ej
ul. Piotrkowska 56
tel. 148-62.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען
11 פּיאָטרקאָווסקאַ 11 בזשעזשינער
טעל. 137-63
עס נעהמען אָן פאָלגענדע דאָקטוירים
ד"ר קויפמאַן, ד"ר דינענזאָן,
ד"ר רויטער, ד"ר שפּירא,
ד"ר שמערלאָווסקי,
ד"ר י. איציקזאָן, ד"ר סטופּאַי
ד"ר שמירגעלד, נערווען-קראַנקה.
און דענטיסטין סטאַראָפּאָלסקאַ
וויזיטען אין שטאָט.
אַלע אַרט מעדיצינישע הילף.
קאַבינעט פאַר פיזיקאַלישער טעראַפּיע.
אַ וויזיט 3 זל.

פערשידענעס

ווער עס וויל קענען לעזען, שרייבען און פערשטיין יודיש, קלינגט אויף נומער טעל. 265-13 צום בעריהמטען פעדאַגאָג. בעמערקונג: בילינע פרייזען.

איך נעהם אָן 156 רענדער צו מאַכען בילוי. ווינגאַלד, זגערזשער 18, פראָנט 3-טער שטאָק וו. 16. 1671

אַ קויהלען-בודקע צו פערקויפען אויף זאַוואַדזקאַ 47 (רוג פאַנסקאַ)

האָלץ-קויהלען
בעקומט מען אויף זאַכאָדניאַ 32, אין קויהלען-סקלאַד, וויז-אַ-ווי דעם לאָמבאַרד

Dr. med. G. Wegmajstrowa
18 Śródmiejska 18
tel. 246-58
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
נעמט אָן טעגליך פון 5–7 נאָכמיטאָג.

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספעציאַליסט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אָן פון 11–2 און פון 5 ביז 8.30

צאָהן-אַרצט
העלענאַ האַלפערן
נאַרוטאָוויטשאַ 2,
טעל. 170-96.
נעהמט אָן פון 10–1 און פון 4–7 אָוו.

Dr. med. FELDMAN
אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 11–1
אויף זגערזשער 24,
פראָנט, 1-טער שטאָק.
פריוואַט וואָהנונג

ד"ר העללער
ספעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט
זונטאָג פון 10–2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייז

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11. טעל. 246-09
נעמט אָן פון 4–8 אָוונד.

Dr. med. Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנק
ZACHODNIA 59a, tel. 148-35
נעמט אָן פון 9–11 און פון 6–8 אָוונט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

ווי אזוי איז ענטדעקט געווארען

דער דייטשער שפיאנאזש-נעץ אין ענגלאנד

מיט אייניגע טעג צוריק האבען די דעפעשען געמעלדעט אז עס איז אין ענגלאנד ארעסטירט געווארען דער דייטשער שרייבער דר. גערטץ, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין טרייבען שפיאנאזש אין ענגלאנד לטובת דייטשלאנד, איצט זענען די ענגלישע צייטונגען פול מיט סענסאציאנעלע ארטיקלען מיט געווייע פרטים איבער דעם דאזיגען ענין. עס ווייזט זיך ארויס אז דר. גערטץ איז געווען א געוועהנליכער נעצאהלטער נאציאנאל סאציאליסטישער אגענט. וואס זיין אויפגאבע איז געווען ארויסצובעקומען דעם גענויען פלאן פון פליה־פארט אין מאנסטאן. און פאקטיש זענען מיט א געוויסע צייט צוריק פערלוירען געגאנגען געוויסע וויכטיגע דאקומענטען, וועלכע ווי ס'שטעלט זיך ארויס זענען זיי גע־גנב'עט געווארען דורך דעם שפיאן.

מ'האט אויסגעפארשט אלעשכנים פון הויז אין בראדסטעירס אין וועלכען דר. גערטץ האט געוואוינט, זייט דעם חודש אויגוסט און משך פון 11 וואכען. קיינער האט אבער נישט בעוויזען צו געבען וועלכע ס'איז וויכטיגע ערקלערונגען, מען האט דעם דר. גערטץ אלזא ווייטער נאכשפיאנירט, ווייל די מאכט האט חושד געווען, אז זיין פלומרשטע ליטערארישע טעטיגקייט אין ענגלאנד האט אייגענטליך מיט ליטעראטור קיין שום שייכות נישט און דער דאזיגער חשד איז נאך פערגרעסערט געווארען ווען מען האט פעסטגעשטעלט, אז דר. גערטץ פאהרט זעהר אפט און קומט צוריק פון דריטען רייך. דר' גערטץ זאל האבען געהאט, ווי דאס איז געוועהנליך אין אזעלכע פאלען א געהילפין א געוויסע שעהנע בלאנדינקע, וועלכע האט דעם שפיאן גערופען „פעטער". עס ווערען דעריבער איצט געפיהרט אויספארשונגען וועגן דאס איז געווען די דאזיגע פרוי, הגם דאס האט געקענט אויך זיין זיין פרוי אדער טאכטער. א פאקט איז אז א רייה חדשים האט דר. גערטץ געוואוינט מיט דער דאזיגער פרוי אין א ספעציעל געדונגענעם הויז וואס האט זיך געפונען סך־הכל עטליכע קילאמעטער ווייט פון לופט־פליה פארט. דר. גערטץ האט אפט געמאכט אויספלוגען אויף מאטאציקלען בענוצענדיג זיך שטענדיג מיט א דייטשען מאטאציקל. עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דר. גערץ רעדט פליסיג ענגליש בעת זיין שותפטע האט נישט אזוי גוט גערעדט אין דער שפראך. א געוויסער אפיציר וואס דינט אין פולק, וואס געהערט צום פליה־פארט מאנסטאן האט דערצעהלט דער אויספארשונגס־מאכט אז אין דער צייט, וואס ער האט געוואוינט אין שכנות מיט דר. גערטץ האט ער געהערט ווי ער האט אפט דיקטירט עפעס דער פרוי אויף דער שרייב־מאשין אין דער דייטשער שפראך. אין א אירא־נישען טאן פערעפענטליכען די ענגלישע צייטונגען דעם אפיציעלען קאמוניקאט פון דער דייטשער רעגירונג אין וועלכע עס ווערט געזאגט, אז „אין דריטען רייך איז פערווערט די דייטשען ערגיץ וואו זיך צו פערנעהמען מיט שפיאנאזש ארבייט, אויב א דייטש טוט דאס — ווערט געזאגט אין קאמוניקאט — טוט ער דאס אויף דער אייגענער ריזיקא."

די ענגלישע צייטונגען מעלדען אויך פון אפיציעלע קוועלען. אז א דאנק דעם ארעסט פון דר. גערטץ איז אין ענגלאנד געלונגען צו ענטדעקען א גאנצע שפיאנאזש־נעטץ וואס איז געווען אויסגעשפרייט אין די וויכטיגסטע סטראטעגישע פונקטען פון ענגלאנד. בעזונדערס האט זיך די שפיאנאזש ארגאניזאציע אינטערעסירט מיט די נייעסטע טעכנישע קריגס דערגרעבערונגען און מיט די לופט־פליה פלעצער.

די הויפט פערעם פון דער דאזיגער שפיאנאזש־טעטיגקייט קומען זיך צוזאמען אין בערלין. און די שפרינגפעדער וואס לאזט אין בעוועגונג די דאזיגע גלענצענד פערקאנספירירטע שפיאנאזש מאשין אין דער פולקאווניק ניקאלאי וועלכער איז שוין בעת דעם וועלט־קריג געווען דער לייטער פון דייטשען איספיר־אמט.

אין די נאך־מלחמה יאהרען איז פולקאווניק ניקאלאי געהאט איבערגעגאנגען אויף עמעריטור, לעצטענס איז ער אבער ווידער געווארען אקטיוו און איז אריינגעטרעטען אין די נאציאנאל סאציאליסטישע רייהען. ער האט בעגייט זיין שפיאנאזש טעטיגקייט בענוצענדיג זיך מיט א גאנצען שטאב פערטרויליכע און גוט געצאהלטע מענשען. ערשט מיט א קורצער צייט צוריק, איז פון ענגלאנד ארויסגעשיקט געווארען דער לאנדאנער קארעספאנדענט פון „פעלקישען בעאבאכטער" דר. טהאסט וואס איז געשטאנען אונטערן חשד פון טרייבען שפיאנאזש און איצט טאקע זענען ענטדעקט געווארען פרטים וואס בעשטעטיגען די טעזע, אז דר. טהאסט איז געשטאנען אין פערבינדונג מיט דר. גערטץ און אנדערע זיילען פון דער שפיאנאזש בעוועגונג און די בעקומענע אינפארמאציעס האט ער איבערגעשיקט דער היטלעריסטישער צענטראלע אין בערלין.

איצט ערשט ווייזט זיך ארויס, אז די דייטשע שפיאנאזש צענטראלע האט אויסגענוצט די צייטווייליגע אונאויפמערקזאמקייט פון ענגלישען אויס־שפיר־אמט וועלכער איז געווען פערנומען מיטן יו־בילעאום פון קעניג.

אין דער צייט פון יובילעאום, בעת קיין לאנדאן זענען פון גאנץ ענגלאנד געקומען מאסען מענשען, האט מען קיין ענגלאנד אריינגעשמוגעלט 150 היטלעריסטישע אגענטען און שפיאנען, עס איז פערשטענדליך, אז בעת אזא מאסען צופלוס פון רייזענדע זענען די עמיגראציע קאנטראל אפיצירען נישט געווען איימשטאנד צו ווידמען אזא אויפמערקזאמקייט ווי געוועהנליך און זיי האבען נישט בעמערקט דעם פאקט אז קיין ענגלאנד זענען אריינגעקומען אזעלכע אונגעוואונשענע געסט.

די דייטשע אגענטען האבען זיך היפש געמיטן צו דער ארבייט. נאך ניכער האבען זיי זיך בעטיי־ליגט אלס „צושויער" אין די מאנעווערס פון ענגלישען פלאט, פאטאגראפירענדיג די בעזונדערע פראגמענטען. די אגענטען איז אויך געלונגען ארויס צובעקומען קאפיעס ווי אויך אריגינאלען פון די גע־היימע פלענער פון דער אדמיראליטעט, וואס האבען געמעלדעט וועגען דער ארגאניזאציע פון דער לופט־פליהעריי און פון די אונטערוואסער שיפלעך. ווי אזוי עס איז די דייטשע אגענטען געלונגען צו בעקומען די דאזיגע פלענער בלייבט דער סוד פון דר. גערטץ. די אריגינאלען פון די פלענער זענען געהאלטען געווארן אין די געשפאנצערטע קאסעס פון ביורא פון קאמענדאנט פון לופט־פליה פארט אין פארטסמוט. עס ווייזט זיך אויך ארויס, אז די דייטשע שפיאנען איז געלונגען ארויסצובעקומען א גענויע קאפיע פון א ספעציעלען אפאראט צו טארפעדירען אעראפלאנען אין דער לופט, דאס איז דאס מאדערנסטע געוועהר, וואס מען האט ערפינדען אין ענגלאנד. די פאלגען פון ארויסגנבענען און נאכקאפירען האט זיך שוין בעוויזען: איבער 500 דייטשע באמבען אעראפלאנען זענען פערזעהען געווארען מיט אזעלכע אפאראטען וואס ערלויבען צו טארפעדירען דעם שונא אין דער לופט.

ערשט נאך לאנגע אויספארשונגען וואס די מיליטערישע מאכט צוזאמען מיט דער „אינטעלידזשענס סערוויס" האבען געפיהרט איז געלונגען אונשעדליך צו מאכען די גאנצע שפיאנען ארגאניזאציע, וואס איז געווען צושפרייט איבער גאנץ ענגלאנד. נאכן ארויסשיקען דר. טהאסט און דעם ארעסט פון דר. גערטץ זענען פארגעקומען צעהנדליגער ארעסטען פון שפיאנען. אהן שום ספק וועט דער פאקט פון ענטדעקען די ברייט פערשפרייטע שפיאנען ארגאניזאציע, וואס ווערט אנגעפיהרט פון בערלין דורכן פולקאווניק ניקאלאי, גורם זיין, אז אויך אנדערע מלוכות וועלען מעהר אויפמערקזאמקייט ווידמען די היטלעריסטישע עלעמענטען וואס האבען פערפלייצט די וועלט און וואס שטעהען אין דינסט פון דער שפיאנאזש־צענטראלע אין בערלין.

דער מיטעלאלטער האט צוריק אויפגעלעבט

די אנטיסעמיטען אין רומעניען זיך פעראייניגט צו פערניכטען די יודען

(בריף פון טשערנאוויץ)

פון דר. מאיר עבנער

דאס יודישע מיטעל־אלטער גרייכט ביז דער תקופה פון דער יודען עמאנציפאציע אין 19. יאהרהונדערט. די וועלט האט בעטראכט די עמאנציפאציע פון די יודען אלס געזיכערטע קולטור־ערבערונג. א צוריקגאנג צו יענע פינסטערע צייטען, יוען מען האט פעראכטעט א פאלק צוליב זיין גלויבען, האט אויסגעזעהן אלס אונדענקבאר. דער נאצי־רעזשים אבער אין דייטשלאנד בעדייט די ווידערגעבורט פון מיטעלאלטער.

די עמאנציפאציע פון די יודען אין רומעניען איז ערשט געקומען נאך דער מלחמה און איז אזוי ארום נאך זעהר יונג, אבער שוין א־בייטען כחות צוריקצודרענגען די דאזיגע עמאנציפאציע. אנטיסעמיטישע גרופען שליסען זיך צוזאמען און פיהרען א קאמף מיט די רעגירונגס – פארטייען יועגען דער מאכט. עס זענען נאך פערהאן קרעפטען, יואס שטעלען א ווידערשטאנד די דאזיגע בעמיהונגען פון די עקסט־רעכטע. אבער פון טאג צו טאג יוערט דער באדען מעהר אויפנאמספעהיג פאר די פון דייטשלאנד קומענדע אידעען, יואס געהן זיך צוזאמען מיט דעם אנטיסעמיטיזם אין רומעניען יואס ווערט געפלעגט זינט יאהר־צעהנדליגער.

* * *

אט איז א פאקט, יואס בעווייזט, אז עס זענען נישט פערהאן קיין אנטיסעמיטען פון עהרליכער איבערצייגונג און עהרליכען שטרעבען און אז אונזערע שונאים זענען בלויז אויסען די פולשטענדיגע פערניכטונג פון יודענטום.

די „איקא" האט זיך געיוענדעט צו דער רומענישער רעגירונג מיט דער ביטע צו ערלויבען איהר עפענען א פיליע אין בעסאראביען. אום אויסצובילדען פאכמעניש די דארטיגע ארימע יודען און אויך אונטערשטיצען די יודישע לאנדווירטשאפט אין בעסאראביען, יואס לעבט איצט איבער א שווערען קריזיס.

דאס איז, דאכט זיך, א ריין פילאנטראפישער ענין און האט ליידער נישט צו טון מיט קיין גרויסצוגיגער אומשיכטונג פון בעסאראבישען יודענטום. די „איקא" האט, חס וחלילה, נישט געמיינט אויפצוקויפען בעסאראבישען באדען און בעזעצען דארט יודען. די רעגירונג האט די ערלויבניש געגעבען און עס, האט זיך אויפגעהויבען א יויסט געשריי אין דער רעכטער פרעסע. צום דאזיגען אנטיסעמיטישען כאר האט זיך אויך פעראייניגט דער „אוניווערזול" וועמענס יובל איז אין זיינער צייט געפייערט געיווארען אויך פון פראמינענטע יודען — הגם דער „אוניווערזול" האט ביי פערשידענע געלעגענהייטען ארויסגעיויזען צו אונז א פיינדליכע האלטונג.

די אנטיסעמיטישע פרעסע ליארעמט: די יודען קויפען זאגאר צו העכסטע פרייזען דעם הייליגען באדען פון פאטערלאנד, אום צו בעזעצען אויף איהם יודען פון רומעניען און פון אויסלאנד. מען בעשולדיגט די רעגירונג אין פאלקס־פערראט. מען פערלאנגט, זי זאל צוריקציהען איהר ערלויבניש. זאלען די יודען שטארבען פון הונגער, זאל אונטערגעהען דער יודישער האנדווערקער, זאל רואינירט ווערען דער יודישער פויער, און זאל גאט בעהיטען, אז רומענישער באדען זאל בעזעצט יוערען מיט יודישע פויערים.

ריזיגע באדען־שטרעקען ליגען יויסט און נישט בעארבייט אין בעסאראביען און אין גאנצען רומעניען. אין דאברודזשין קאן מען פאהרען גאנצע מיילען און נישט אנטרעפען אויף א מענשליכען ישוב, אויף א שטיקעל בעארבייט פעלד. אבער דאס געהט די אנטיסעמיטען נישט אן. זאל די ערד ליגען יויסט און לעהר, אבי זי זאל נישט אריינפאלען אין די הענד פון יודישען פויער.

יעדער פערשטעהט, אז א יודיש פויערטום שטעלט מיט זיך פאר די געזונטסטע אומשיכטונג פון יענע עיודישע עלעמענטען, וועלכע זענען א דארן אין די אויגען פון די אנטיסעמיטען. קיין שום שטאנד איז נישט אזוי פראדוקטיוו און אזוי נוצליך פאר דער מלוכה, יוי דער פויערים־שטאנד. אבער אונזערע אנטיסעמיטען געהט לגמרי נישט אין א מענשליכער פארנונפטיגער לעזונג פון דער יודען־פראגע. זיי יוילען: פולשטענדיגע פערניכטונג דורך קאלט אכזריות'דיגע, געפלאנטע אויסטריקענונג פון אונזערע לעבענס זאפטען, און יוייל די יודישע אויסלאנדס הילף יויל דעם דאזיגען פערניכטונגס פראגראם ענטגעגענ־יוירקען, הויבט מען אויף א שטורם געגען דער „איקא" אונטער דער מאסקע פון שיצען דעם פאטערלענדישען באדען געגען יודישער אינוואזיע.

* * *

די רעגירונג האט נישט צוריקגעצויגען די ערלויבניש צו עפענען אין בעסאראביען א פיליע פון „איקא". אבער דער פאקט, יואס דער בלויזער געדאנק פון יודישער אומשיכטונג צו לאנדווירטשאפט טרעפט אן אויף א ווידערשטאנד און א שטורם, איז א סימפטאמאטישער צייכען פון אונזער צייט.

סער אויסטן טשעמבערלען

עס זענען פערהאן פאליטישע פערזענליכקייטען יועלכע געניסען פאפולאריטעט נאך איידער זיי דערגרייכען די שטופע פון זייער פאליטישער דערהויבענקייט, אזא דערשיינונג געפינט מייסטענס איהר דערקלערונג אין דער לאגע, אין דער סביבה פון יואנען די בעטרעפענדיגע פערזענליכקייטען זע־נען ארויס.

איז, למשל, דזשאזעף טשעמבערלען, דער פאטער פון אסטן טשעמבערלען, געיוזען א גרויסער ענגלישער מלוכה־מאן, יועלכער איז אין דער געשיכטע פעראייביגט געיווארען אלס טרייבענדיגע קראפט פון ענגלישען אימפעריאליזם אין די 90־ער יאהרען פון פערגאנגענעם יאהרהונדערט, האט אסטן שוין נישט געדארפט זארגען פאר פאפולאריטעט. נאך איידער ער האט אנגעהויבען זיין פאליטישע לויפבאן, איז ער שוין געווען פאפולער א דאנק דער גרויסער פאליטישער ראלע ,וועלכע זיין פאטער האט געשפילט. פערשטייט זיך, אסטן גופא האט זיך נישט באגנוגענט בלויז מיט'ן פאטערס זכות. ער האט אויך געשטרעבט פערזענליך זיך צו דערוערבען פערדינסטען אין זיין פאליטישער טעטיגקייט, יואס געלינגט איהם אייגענטליך, לייכטער יוי אנ'אנדערען שוין אליין צוליב דעם יוייל דאגוות פון עקאנאמישער עקזיסטענץ האט ער נישט.

אסטן טשעמבערלען שטאמט פון א בירגערליך אריסטאקראטישער משפחה. 1863 — איז דאס ערשטע יאהר פון זיין לעבענס־לויף. בירגמעהאם, ענגלאנדס גרעסטע פאבריק־שטאט און צענטער פון ענגלאנדס מעטאל אינדוסטריע, איז זיין געבארען־ארט. דער פאטער זיינער איז געיוען א פאבריקאנט, אין דעם זעלביגען בירגמענהאם און האט פערנומען א חשובן ארט ביי דער בירגמענהאמער בורזשואזיע לעבענדיג אין אזוינע בעדינגונגען האט אסטן נישט געדארפט טראגען דעם שיוערען עקאנאמישען יאך, נאר האט גענאסען אין דער הינזיכט א זארגלאזע יוגענד־צייט ווי דער שטייגער איז ווען מ'יוערט דערצויגען אין בורזשואזיע פערהעלטענישען, און אזוי הויבט אן אסטן טשעמבערלען דעם יועג צו פאליטישער קאריערע.

גענוי יוי אנדערע הויבט אן טשעמבערלען זיין פאליטישע לעבענס־געשיכטע פון פארלאמענט־מאנדאט, ער איז נאך דאן פערהעלטניסמעסיג יונג, צום דריטען יאהרצעהנדליג פעהלט איהם נאך איין יאהר, אבער נישט געקוקט דערויף האט ער אלע שאנסען זיך ארויסצורוקען שנעל אויף דער פאליטישער ארענע, מחמת ער האט א גוטען רבי'ן — דעם פאטער. ביידע זיצען זיי אין פארלאמענט אויף דער ליבעראל־אוניאניסטישער באנק, אסטן איז געהארכזאם, גייט אין די וועגען פון פאטער, מאכט קיין איין אפנייג, ער ווייס, אז ער איז נישט בלויז דער יורש פון זיין פאטערס מאטעריעלען אייגענטום, נייערט אויך פון זיין פאטערס פאליטישען אייגענטום (אייגענטליך אנ'אלטע מדה ביים קאנסערוואטיווען ענגלענדער), און קיין טעות האט ער טאקע נישט. צעהן יאהר זענען אוועק פון יענעם יאהר 1892 זינט אסטן טשעמבערלען איז געווארען א פארלאמענט־מיטגליד; פאר דער צייט האט אסטן טשעמבערלען בעוויזען אזוי הויך ארויפצושטייגען, אז אין יאהר 1903 ווען זיין פאטער ציהט זיך צוריק פון מלוכה־לעבען, איז ער דער שטעל־פערטרעטער, נאטירליך בעקומט ער אלס אנפענגער בלויז דעם פאסטען פון ענגלאנדס פינאנץ־קאנצלער, צווי יאהר איז ער אויפ'ן דאזיגען פאסטען און איז דאן געצוואונגען צוליב דער נייער ליבעראליסטישער ריכטונג, וועלכע האט בעזיגט דזשאזעף טשעמבערלענס אימפעריאליסטישע פאליטיק, צו מאכען א לענגערע הפסקה אין זיין אקטיווען מלוכה־לעבען. גאנצע צעהן יאהר דויערט עס. די דאזיגע הפסקה נוצט טשעמבערלען אויס כדי צו פערפעסטיגען זיין קאנטאקט מיט דער אוניאניסטישער פארטיי, וואו ער שפילט א פיהרענדיגע ראלע. די ליבעראלע רעגירונג אין ענגלאנד בראש מיט אסקוויט — לאיד דזשארדזש האט דערווייל טיילוויז צוליב'ן דייטשען פלאט־אויסבוי, טיילוויז צוליב אינערליכע פארטיי־סיבות גענומען ביסלעכוויז רעפארמירן איהר פאציפיזם מעהר אין ריכטונג פון אימפעריאליסטישען אפנייג, די מחיצה צווישען דעם אוניאניסטיש־קאנסערוואטארישע און ליבעראלען טייל איז אויף אזא אופן נישט געווען מעהר אזוי גרויס, און דער רעזולטאט פון אט דער דערנעהנטערונג איז געווען, אז אין 1915 איז געבילדעט געווארען א קאנסטיטוציע־קאבינעט.

אין אט דעם קאבינעט האט טשעמבערלען בעקומען דעם מיניסטער־פאסטען פאר אינדיע, פון דאן אן איז ער ווידער מיט אויסנאם פון קליינע הפסקות אקטיוו אין מלוכה־לעבען: דא אלס ענגלאנדס בעפולמעכטיגטער אין אינדיע־ענינים, דא אלס פינאנס־קאנצלער, דא אלס געהיימער זיגעל־היטער. דעם פיעדעסטאל פון זיין ביזאהעריגער פאליטישער לויפבאן דערגרייכט ער אבער ערשט אין 1924 אין צווייטען באלדווין קאבינעט, וואו ער איז דער אויסערן־מיניסטער פון גרויס־בריטאניע. אונטער זיין פיהרונג בעקומט די אויסען־פאליטיק אנ'אנדער ריכטונג יוי ביז דאן, אריענטאציע אויף מערב־אייראפע בטל מאכענדיג גלייכצייטיג די בעציהונגען צו סאוויעט־רוסלאנד, וועלכע די פריהערדיגע לייבאר־רעגירונג האט געהאט אויפגעשטעלט — איז געיוען אסטן טשעמבערלענס הויפט־אויפגאבע פאר אזא אידעע האט ער אייגענטליך נישט ווייניג געזארגט נאך איידער ער איז געיוען ביי דער מאכט. דער אויסגאנג פון די פארלאמענט־וואהלען אין ענגלאנד אין יאהר 1924 אין יועלכע די קאנסערוואטארען האבען אפגעהאלטען א נצחון א דאנק דער בעקאנטער רוסלאנד־העצע איז דער בעסטער בעוויין דערפאר און דעריבער האט געמוזט גילטען אלס זעלבסטפערשטענדליך, אז דער נאהענטסטער קאנדידאט אויפ'ן פאסטען פון אויסערן־מיניסטער יועט זיין אסטן טשעמבערלען, דער פארקעמפער פאר ענגלאנדס נייע אויסן־פאליטישע ריכטונג.

אין די קרייזען, יועלכע זענען געיוען אנטי־סאוויעטיש געשטימט האט טשעמבערלען דעריבער טאקע דערוארבען גרויסע סימפאטיעס און שוין אין א יאהר שפעטער, יוי ער האט פערנומען דעם פלאץ אין פעירן אפיס" (אויסערן־מיניסטעריום) ווערט ער געקרוינט מיט'ן ענגלישען אדעל־טיטול „סער". מ'קאן נישט זאגען, זיין אויסען־פאליטישען קורס פיהרט ער אין הסכם מיט זיין פריהער בעשטימטען פראגראם. ער איז אויסגעהאלטען, פארזיכטיג, פלאנמעסיג אין זיינע האנדלונגען. די צוויי־דייטיגקייט וואס איז געיועהנליך אנ'אפטע דערשיינונג ביי די בירגערליכע ענגלישע פאליטיקער.

מיט אזוינע אויפטועכצען און דערגרייכונגען האט זיך אויסגעצייכענט טשעמבערלענס אויסען־פאליטישע ערא. היינט געהערט נישט טשעמבערלען צו די אקטיווע מלוכה מענער. מיט עטליכע יאהר צוריק. אין די ערשטע חדשים פון דער היטלער־ממשלה אין דייטשלאנד האט אפילו זיך יאנגעהערט סער טשעמבערלענס שטים: ער האט דאן שארף פעראורטיילט היטלערס ראסיזם און די ענגלישע עפענטליכקייט אויפמערקזאם געמאכט אויף דער סכנה וואס עס דראהט דער יועלט מצד דעם היטלעריזם דאס איז אבער געווען מעהר נישט יוי ווארט־קריטיק. פאליטישע פאלגען האט עס אין ענגלאנד נישט געהאט כדי אפצוהאלטען ענגלאנדס חברן זיך מיט היטלער־דייטשלאנד.

טשעמבערלען איז איגנאנצען איצטער ארונטער פון דער פאליטישער ארענע, ס'איז ספקדיג צי די אקטיווקייט פון זיין פאליטישער טעטיגקייט אלס מלוכה־מאן וועט זיך נאך איבערחזרן.

מ. לאדסקי

זעקס פרויען

די אינטערעסאנטסטע זעקס פרויען, וואס איך האב בע־געגנט אין מיין לעבען

פון — ראובן בריינין

— 5 —

עמאַ גאָלדמאַן

נאָך דעם אכטען ציוניסטישען קאָנגרעס, וואָס איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין האאג, בין איך גע־פאָהרען קיין אמסטערדאם, אין דער בעגלייטונג פון פראָפעסאָר נחום סלושץ, ח. נ. ביאליק און א. ל. לעווינסקי. די פאָר טעג, וואָס איך בין פערבליבען אין אמסטערדאם, האָב איך פערבראכט אין די קונסט־מוזייען, אין די העברעאישע ביבליאָטעקען פון די ספרדישע יודען און אין די אנדערע עפענט־ליכע אינסטיטוציעס זייערע.

אין איינער פון די גאסען בין איך אריין אין א קאפע־הויז, וואו די פענסטער האָבען ארויסגעקוקט צו איינעם פון די קאנאלען, אויף וועלכען עס האָבען זיך בעוואויגען פערשלאָפענע גאָנדאָלאס. דער הויפט קעלנער האָט געדרימעלט אין א ווינקעל. א היפש ביסעל צייט איז אוועק ביז ער האָט זיך אויפגעכאפט פון זיין דרימעל און ביז ער האָט מיר דערלאנגט א טאסע טיי.

זיצענדיג פאר דער דאמפענדער טאסע טיי און ארומשוועבענדיג מיט מיין בליק איבער'ן ליידיגען רוים, האָב איך בעמערקט, אז נישט ווייט פון מיר זיצט א דאמע ביי א מארמאָרנעם טישעל, פערזונקען אין א הויפען פון מאנוסקריפטען און בראָשורען, וואָס איז געווען אנגעוואָרפען פאר איהר. גריבלענ־דיג זיך אין די פאפירען און אין די פערשידענע צייטונגען, האָט די דאמע געמאכט, מיט א פיבערהאפ־טער בעוועגונג, נאָטיצען אין א קליינעם העפט.

דעם פנים פון דער דאמע, וואָס איז געווען פער־טאָן אין איהרע נאָטיצען, האָב איך נישט געקענט זעהן, אָבער די סצענע זעלבסט האָט מיך פעראינטע־רעסירט: האלבע נאכט, א האלענדיש קאפע־הויז, זיצט א דאמע אליין און פאר איהר פעקלעך געדרוק־טע בראָשורען און ציטונגס־אויסשניטען און און איהר האנט א לאנגער בליפעדער, מיט וועלכע זי מאכט נאָטיצען מיט אנ'אומגעוועהנליכער שנעלקייט.

פלוצלינג האָט די דאמע אויפגעהויבען איהר קאָפ און מיך בעטראכט מיט איהרע קורזיכטיגע אויגען.

אין א רוהיגען טאָן האָט זי זיך געווענדעט צו מיר מיט איהר פראגע: „איז מיין הער א ציוניסט?"

זי האָט וואהרשיינליך בעמערקט אויף מיין לאץ דעם צייכען פון א ציוניסטישען דעלעגאט.

— יאָ! — האָב איך קורץ געענטפערט, און האָב ערווארטעט א נייע פראגע. אין הארצען האָב איך געוואוסט, אז די צווייטע פראגע וועט באלד קומען, און איך האָב קיין טעות נישט געמאכט.

— מיין הער איז וואהרשיינליך געווען א דעלעגאט אויף דעם ציוניסטישען קאָנגרעס אין האאג?

— יאָ!

ערשט איצט האָב איך דערזעהן דעם פנים פון דער דאמע, וועלכע איז געווען נישט יונג, און נישט בראַציעז. איהר קיילעכדיג פנים האָט נאָך געהאט בע־האלטען אין זיך די שפורען פון אנ'אמאָליגער שעהנ־הייט. איהרע יודישע אויגען האָבען ארויסגעדריקט איהר ענערגיש וועזען און א בעזונדערע חוצפה; א גייסטיג - אינטעלעקטועלע פרעכהייט איז געווען אויסגעקריצט אויף איהר קיילעכדיג־פולען פנים.

די דאמע האָט מיך נישט געוואָלט אפּלאָזען מיט איהרע פראגען, ווי זי וואָלט געווען אנ'אָנגעשטעלטע אונטערזוכונגס־ריכטערין:

— דער ציוניזם איז דאָך שוין געשטאָרבען, און וואָס האָט איהר געמאכט אין האאג? זייט איהר זיך דאָרט צוזאמענגעקומען, אום צו ברענגען דעם ציוניזם צו דער קבורה?

— ווען די דאמע רעכענט די ציוניסטישע בע־וועגונג פאר טויט דאן גיט עס איבערהויפט נישט קיין לעבעדיגע בעוועגונג צווישען יודען, ניין כל־זמן דאָס יודישע פאָלק האָט זיך נישט צוריקגעקעהרט אינם לאנד פון זייערע אבות און כל־זמן די וועלט האָט נישט אנערקענט אונזער רעכט אויף זעלבסטשטענ־דיגקייט אין דעם פערשפּראָכענעם לאנד, קאָן די ציוניסטישע בעוועגונג נישט שטארבען.

די דאמע האָט זיך אויפגעהויבען פון איהר פלאץ און האָט זיך אוועקגעזעצט ביי מיין טישעל. איהר רוהיגער בליק האָט זיך פלוצלינג אנגעצונדען, ווי זי וואָלט דערקענט אין מיין פערזאָן א פורכט־בארען פיינד. מיט אנ'ענערגישער שטים און מיט א שארפער בעטאָנונג פון יעדען וואָרט האָט זי מיך געפרעגט:

— דענקט איהר, ציוניסטען, ווירקליך צו גרינ־דען א יודישע מדינה אין ארץ ישראל, ווען איהר וועט נאָר האָבען די מעגליכקייט דערצו?

— גאנץ בעשטימט דענקען מיר אזוי.

— די מדינה, דער שטאט, איז דאָ דער הויפט־קוואל פון וואנען עס שטאמען אלעמענשליכע צרות און אומגליקען!

די דאמע האָט בעגלייט איהר לעצטע בעמער־קונג מיט אנ'ענערגישען זעץ אין טיש, אזש די קעל־נער האָבען זיך אויפגעכאפט פון זייער דרימעל, ארויסשטארצענדיג זייערע נאריש־בליקענדע אוי־גען.

די דאמע האָט פארגעזעצט:

— גענוג צרות האָבען מיר מענשען פון די מדי־נות, וואָס זענען געגרינדעט געוואָרען פון די אמאָ־ליגע באנדיטען, ווילט איהר קומען מיט א פריש־גע־באקענער יודישער מדינה. ניין, איך דענק, אז די אויפגאבע פון די יודען און זייער שליחות אויף דער וועלט איז נאָר צו צעשטערען און חרוב־מאכען די שטאטען, די מדינות, וואָס עקזיסטירען פון די פרי־העריגע דורות, דען ווען נישט די מדינות מיט זייערע רעגירונגען וואָלטען די מענשען אין דער וועלט נישט בעליטען אזוי פיל פון אומגערעכטיגקיי־טען און רויבערייען. און איהר, ציוניסטען, טרוימט צו שאפען א נייע מדינה, וועלכע זאָל אויך ברענגען נאָר עלענד, קריגען, שפיכת־דמים... ניין, מיר וועלען דאס נישט צולאזן!

— ענטשולדיגט מיר מיין פראגע: אין וואָס בע־שטעהט אייער קראפט, דאָס איהר האָט אויסגערו־פען מיט אזא זיכערקייט: „ניין, מיר וועלען דאָס נישט צולאָזען!"? ווער זענען דאָס די „מיר"?

— מיר, די אנארכיסטען, וועלען אייך נישט לאָ־זען גרינדען א נייע יודישע מדינה!... נאָך מעהר, פון וואנען איך, ציוניסטען, וועט געלונגען צו לע־גען דעם ערשטען ווינקעלשטיין פאר אייער מדינה, וועלען מיר נישט איבערלאָזען א שטיין אויף א שטיין פון יענע מדינות, וועלכע זענען געגרינדעט געווא־רען און האלטען זיך שוין טויזענדער יאָהרען.

— דאָס וואָס עס איז געבויט געוואָרען אין א משך פון טויזענדער יאָהרען, קאָן מען נישט צו־שטערען אין איין טאָג.

— די צעשטערונגס־ארבייט געהט פיל שנעלער און פיל לייכטער. איהר מאיעסטעט, די כעמישע ווי־סענשאפט, וועט אונז שוין ארויסהעלפען.

— אויב איך מאך קיין טעות נישט, זייט איהר מיין פערערטע דאמע, א דעלעגאטקע צום אנאר־כיסטישען קאָנגרעס, וואָס ווערט אָפּגעהאַלטען איצט אין אמסטערדאם.

— איהר מאכט קיין טעות נישט. איך בין ווירק־ליך געקומען אלס דעלעגאטקע פון אמעריקא צו דעם אנארכיסטישען קאָנגרעס.

די אנארכיסטקע האָט צוגערופען דעם קעלנער און האָט בעשטעלט א גלאָז שטארקען שנאפס; האָט ארויסגענומען פון א לעדערנעם טאש א דיקען צי־גאר און האָט פערהויכערט. דורשטיג האָט זי געזוי־גען דעם האלענדישען ציגאר אייניגע מינוטען, נישט אויסרעדענדיג קיין וואָרט. איהר פנים האָט אויס־געדריקט א גייסטיגען זיג. קענטיג, געווען, אז אין הארצען האָט זי געגלויבט, אז איהרע טענות צו־גונסטען דעם אנארכיזם האָבען מיר איבערצייגט. ווערליג מיר, דעם אמת זאָגענדיג, איז גאָר נישט איינגעפאלען דער געדאנק, אז איך זאָל בעזיגען די פערברענטע אנארכיסטקע. איך האָב געזוכט, דורך מיינע ענטפערס, נישט צו בעקעהרען מיין אפּאָנענט־קע צום ציוניזם, ווי עס איז מיר גאָר נישט געקומען אויפ'ן געדאנק די מעגליכקייט, אז די אנארכיסטקע מיט איהר גאנצען פאטאָס זאָל זיין אימשטאנד צו בעאיינפלוסען מיין אידעענגאנג.

דורך מיין געשפרעך מיט דער יודישער אנאר־כיסטקע האָב איך נאָר געזוכט די מעגליכקייט זיך צו בעקענען מיט איהר און בעגרייפען איהר וועלט־אנשויאונג.

די ווערטער, וואָס האָבען געשטראָמט פון איהר מויל, זענען געווען פיל מיט ווידערשפרוכען, אָבער איך, ווי געזאָגט, האָב גאָר נישט געוואָלט דעבאטי־רען מיט איהר; איך האָב נאָר געוואָלט געבען איהר די געלעגענהייט צו רעדען וואָס זי וויל און ווי זי וויל.

איידער איך האָב פערלאָזען דאָס קאפע־הויז, האָב איך געפרעגט די אנארכיסטקע, אויב איך דאַרף וויסען איהר נאָמען.

— מיין נאָמען איז עמא גאָלדמאן.

— = —

זוהן פון בערימטען חזן ראַזומני איז געווען אסימילירט

א דייטשקע האָט זיך צוליב איהם מגייר געווען און איהם צוריקגעברענגט צו יודען

חזן אפרים זלמן ראַזומני'ס זוהן, זיין בן־יחיד, מישאַ, איז צוריק אַ יוד געוואָרען. ער האָט זיך אומגעקעהר'ט צו זיין יודישען שטאַם, און צוריק געבראַכט צו זיין פאָלק האָט איהם אַ קריסטליכע דייטשקע, אַנ'אמת אַרישע פרוי, וועמענס משפחה בעשטעהט פון היטלעריסטען. זי אַליין איז אַ יו־דישע פרוי געוואָרען, האָט זיך מגייר געווען, און איז איצט אַנ'אָנגעזעהענע אַקטריסע אויף דער יודישער ביהנע אין איירָאפּאַ. ער, מישאַ ראַזומני איז איצט איינער פון די פראָמינענטסטע אַקטיאָרען פון דער מאָסקווער קונסט־טרופּע, און זוכט דעם שנור וואָס זאָל איהם נאָהענט פערקניפּען מיט יודישקייט און מיט יודען.

מען דאַרף אָבער נישט מיינען, אַז ראַזומני'ס איינציגער זוהן האָט זיך ווען עס איז געשמד'ט אָדער האָט ווען עס איז אָפּגעלייקענט זיין נאַציאָנאַ־ליטעט. ער איז אַלעמאָל געווען אַ יוד, מעהר נישט, ער האָט קיינמאָל ביז די לעצטע יאָהרען, נישט גע־האָט די געלעגענהייט זיך צו פערבינדען מיט יו־דישע ענינים. ער איז געווען כל ימיו אַ „רוס", אַזוי ווי עס בעטראַכטען זיך אַ סך יודען, וואָס זענען ערצויגען און געבילדעט געוואָרען אין דער רוסישער שפּראַך, צווישען רוסען אָדער רוסיפי־צירטע יודען.

די לעגענדעס וואָס האָבען זיך ארומגע־וועבט ארום דעם נאָמען ראַזומני.

עס גלויבען, למשל, אַ סך, אַז חזן ראַזומני איז געווען ניסעלע בעלזער'ס אַ תלמיד. ראַזומני איז געבוירען געוואָרען אין סמעלאַ, קיעווער גו־בערניע און האָט שוין אַלס קינד געדאַווענט מיט זיין פעטער, שמעון־אליעזר, וועלכער איז אויך געווען זיין לערער. צו 18 יאָהר איז ראַזומני געקו־מען צום דעמאָלט בעריהמטען חזן באַכמאַן, וועל־כער איז געווען דער חזן אין דער גרויסער שוהל אין אָדעס (אַ שטעל, וואָס ראַזומני האָט עטליכע יאָהר שפּעטער אַליין פערנומען). און געזוכט אַריינ־צו קומען צו איהם אין כאָר. יענער האָט אָבער זיך דערשראָקען פאַר'ן בחור'ל מיט דער „באַר־כאַטנער ,שטימע פון אַ טשעלאָ" און האָט איהם אָפּגעזאָגט. אָבער ראַזומני'ן האָט בעגעגענט אַנ'אַלט־בעקאַנטער פון דער פאַמיליע, דער דיריגענט גאַר־באַצקי, און יענער איז אַזוי נתפעל געוואָרען פון זיין שטימע, אַז ער האָט אַליין אויף ימים־נוראים אָפּ־געדונגען די שוהל איבער'ן נייעם מאַרק, און איבער נאַכט האָט אָדעס געגומען קלינגען מיט'ן יונגען חזן.

דער בעריהמטער חזן ראַזומני האָט געהאַט צוויי טעכטער און איין זוהן. און דער זוהן זיי־נער טראָגט דעם וואָס ער קומט פון אַ משפחה פון חזנים און רבנים (זיין טאַטענס עלטער־זיידע איז געווען דער בעריהמטער ניקאָלאַיעווער רב) האָט פון קינדווייז אָן געצויגען נישט צו רבנות און נישט צו חזנות און נישט צו קיין אַנדער כלי־קודש'דיגער פראָפעסיע. נאָך אַלס קינד פון פינף יאָהר האָט ער געוואָלט ווערען — אַנ'אַקטיאָר.

ער איז טאַקע געווען אַ בן־יחיד, אָבער פונ־דעסטוועגען האָט די מאַמע זיך געבראָכען די הענד און געררעדט:

„וואָלט ער שוין בעסער געוואָלט ווערען אַנ־אַפּטעקאַר".

דער טאַטע האָט אָבער מילד בעמערקט:

„זאָל ער זיין וואָס ער וויל. ווער ווייסט, אפשר איז איהם בעשערט זיין וואָס איך, האָב נישט געקאָנט דערגרייכען".

„צייטענווייז דאַכט זיך מיר", זאָגט מישאַ ראַזומני, קוקענדיג פערטראַכט אויפ'ן רויך פון זיין ציגאַרעטעל, אפשר איז מיין טאַטע גערעכט געווען".

ראַזומנים זוהן מישאַ ווערט אַ סטאַר אויף דער רוסישער ביהנע

„ווי־זשע קומט עס, וואָס איהר, ראַזומני'ס זוהן, זאָל גאָר געהן אויף דער רוסישער און נישט אויף דער יודישער ביהנע?"

„זעהר איינפאַך", ענטפערט ער. „מיינע על־טערן זענען זיך פונאַנדערגעגאַנגען און איך האָב געוואוינט מיט דער מאַמען אין קישינעו. די שפּראַך אין היים איז געווען רוסיש. אין טעאַטער בין איך געגאַנגען אין רוסישען. בין איך אַזוי אַריינגעצויגען געוואָרען אין רוסישען טעאַטער."

און דאָס ביסעל יודיש וואָס ער האָט געקענט, האָט ער שנעל פערגעסען.

אַנגעהויבען זיין טעאַטער־קאַריערע האָט ער אין קישינעוו, אין עלטער פון פופצעהן יאָהר. ביז'ן יאָהר 1914 האָט ער געשפּילט אין די טעאַטערס פון דער פראָווינץ און האָט געטרוימט פון פע־טערבורג און מאָסקווע. יענעם יאָהר האָט דער בע־ריהמטער יודיש־רוסישער טעאַטער־קריטיקער און טעאַטראַל „האמאַ נאַוואַנס" (זיין אמת'ער נאָמען איז געווען קוגעל) איינגעלאַדען מישאַ ראַזומני'ן זיך אַנצושליסען אין זיין סאַטירישען טעאַטער „קרי־וואָיע זיערקאַלאָ" (דער קרומער שפּיגעל). ראַזומני קומט קיין פעטערבורג און ווערט דאָרט, אַ דאנק זיין טאַלאַנט און פערזענליכען חן, אין גאָר אַ קור־צער צייט, איינער פון די אַנגעזעהענסטע אַקטיאָרען אויף דער רוסישער ביהנע.

פון דעם סאַטירישען טעאַטער געהט ער אַרי־בער אין דעם „מאַלי טעאַטער", דאַן אין אַנדערע, און שאַפט זיך אַ נאָמען אַלס איינער פון די יונגע טאַלאַנטפולע רוסישע אַקטיאָרען. מיט יודישע קינ־סטלער, וועלכע שאַפען אין יודיש פאַר יודען, איז חזן ראַזומני'ס זוהן אין בעריהרונג נישט געקומען. דערמאָהנען אין זיין יודישקייט פלעגט ער זיך בלויז דאַן, ווען אימיצער פלעגט איהם פון נייגע־ריגקייט אַ פרעג טון:

„זענט איהר אפשר אַ קרוב פון חזן ראַזומני?"

אוועק די מלחמה־יאָהרען, דורכגעמאַכט דעם בירגער־קריג אין רוסלאַנד נאָך דער רעוואָלוציע. אין יאָהר 1925 פערלאָזט מישאַ ראַזומני סאָוויעט־רוסלאַנד און קומט אָן קיין כינע. אַוועק פון דעם לאַנד, וואו זיינע עלטערן, זיינע שוועסטער זיין גאַנצע משפחה האָט געלעבט. פון דעם לאַנד מיט וועלכען ער איז דורכגעקניפּט מיט אַלע פעדים פון ערינערונגען, ערציהונג, קולטור און ליבע. און ראַזומני'ס זוהן הויבט אָן ריכטען גלות.

קריסטליכע דייטשקע מאַכט איהם צו־ריק פאַר אַ יודען.

צוויי יאָהר צייט האָט ער געשפּילט טעאַטער אין כינע, אין כאַרבין, אין יאַפּאַן. געשפּילט האָט ער פאַר די רוסישע עמיגראַנטען־קאָלאָניעס, פאַ־אַזעלכע גלות־מענשען, אין וועמענס הערצער עס האָט געוויינט די בענקשאַפט נאָך דעם פאָטערלאַנד.

שפּילענדיג פון שטאָט צו שטאָט, האָט ראַזומני שטופּענווייז אַזוי זיך דערקליבען קיין דייטשלאַנד. דאָס איז געווען אין יאָהר 1927. דאָרט אין דעם קלאַסישען לאַנד פון טעאַטראַלישער קולטור פון מו־זיק און פילם, פון יעדער טעאַטער־קונסט, האָט מי־שאַ ראַזומני גלייך נאָך זיין אָנקומען זיך געפּיהלט אין דער היים. זיין ערשטע פערבינדונג איז געווען מיט די פילמס. שפּעטער האָט ער זיך בעקענט מיט'ן רעזשיסער גוסטאַוו האַרטונג, און יענעם איז אַזוי געפעלען געוואָרען דער רוסישער אַקטיאָר, אַז ער האָט איהם געגעבען אַ ראָל אין דרייזער'ס „גאָט'ס האַנט האָט געצייכענט", אין וועלכער פאַ־לענבערג האָט געשפּילט די הויפּט־ראָל.

דאָס איז געווען ראַזומני'ס ערשטע ראָל אויף דער דייטשער ביהנע, טראָץ דעם, וואָס ער האָט קיין דייטש דאַן נישט געקענט. ווען ער האָט שפּע־טער געשפּילט אין „טאַפּאַז" האָט געררהאַרט האַופּט־מאַן איהם געזעהן [illegible] אַ גרופּע פריינד אין אַ רעסטאָראַן. אויף מאָרגען האָט האַ־טונג מיט איהם אונטערגעשריבען אַ קאָנטראַקט אויף דריי יאָהר. שפּעטער האָט ראַזומני געשפּילט ביי ריינהאַרט'ען און אויף דער דייטשער ראַדיאָ. ער האָט די דייטשע שפּראַך געהאַט פאָלקאָמען בעהערשט.

און דאַן האָט ער זיך מיט איהר בעגעגענט.

איהר נאָמען איז העניעטאַ לעהמאַן. איהרע פריינד האָבען דעם נאָמען פערקירצט אוי העני. און אַזוי הייסט זי שוין אויך אויף דער יודישער ביהנע, העני לעהמאַן.

זי און איהרע עלטערן האָבען געוואוינט אין אַ געגענד, וואו ס'האָבען געוואוינט יודישע, דאָס הייסט, יודיש־שפּרעכענדע אַקטיאָרען. דורך זיי האָט זי זיך אויסגעלערענט יודיש. איינמאָל איז אַ יודישע אַקטריסע פון דער טרופּע קראַנק געוואָרען, און מען האָט געדאַרפט אַ יונג מיידעל, וואָס זאָל שפּילען די ראָל. האָבען די אַקטיאָרען בעשלאָסען, אַז העני וועט די ראָל שפּילען. און זינט דעמאָלט איז זי שוין פערבליבען אויף דער יודישער ביהנע.

איינמאָל האָבען די פיהרער פון אַט דער טרופּע בעשלאָסען אַז זיי מוזען האָבען אַ רעזשיסאָר, און זיי האָבען זיך געווענדעט צום רוסישען אַקטיאָר, וועלכער האָט דאַמאָלסט געהאַט אַ נאָמען אין דער דייטשער טעאַטער־וועלט, מישאַ ראַזומני, אַז ער זאָל מיט זיי אויפפיהרען אַ פּיעסע. ער האָט אָבער געדאַרפט די פּיעסע אויפפיהרען אין איין וואָך צייט. לענגער וואַרטען האָבען זיי נישט געקענט. ראַזומני האָט, נאַטירליך, זיך אָפּגעזאָגט פון אַזאַ פאַרגעלעגטער רעזשי. ער האָט אָבער דערוויל זיך געטראָפען מיט העני לעהמאַן.

פאַרגעקומען איז עס אַזוי:

צו איהם איז אין טעאַטער צוגעגאַנגען א יונגע בלאָנדע שעהנקייט, מיט אַנ'עכטען דייטשען גע־זיכט און געפרעגט איהם אין יודיש:

„זאָגט מיר, איך בעט אייך, זייט איהר אפשר חזן ראַזומני'ס אַ זוהן?"

„ענטשולדיגען זי" האָט ער איהר געענטפערט, „אָבער איך פערשטעה גאָרנישט וואָס זי זאָגען".

און אַזוי האָבען זיי זיך בעקענט. זי האָט איהם גענומען לערנען יודיש. אַ קריסטליכע דייטשקע, וועמעס שוואָגערס און שוועסטער האָבען שוין דאַן — אין יאָהר 1931 — געהערט צו די נאַצים, האָט געקנעפּלט מיט חזן ראַזומני'ס בן־יחיד און איהם געלערענט די יודישע שפּראַך.

ער רעדט וועגען יודען און זי שלינגט די טרערען.

עס האָט גענומען אַ יאָהר צייט און מישא ראַזומני האָט שוין געקענט רעדען און שרייבען יודיש. פאַר דער צייט פלעגט ער אָפט געהען מיט זיין זיין לעהרערין. ער האָט גרויס חשק געהאַט צום לערנען. וואָס מעהר זי האָט איהם געלערנט, אַלץ מעהר האָט ער געוואָלט זיך לערנען. זיי פלעגען שטודירען אין פּאַרק, אין מוזעאום, און רעסטאָראַן. נישט יעדער איינער האָט דאָך דעם מזל צו האָבען אַזאַ לעהרערין.

איינמאָל זיצענדיג אין א רעסטאָראַן האָבען זיי זיך פונאַנדערגערעדט וועגען יודען און יודיש־קייט.

„אַ מאָדנע זאַך", האָט ער געזאָגט און אַרויס־געקוקט אויף דער קורפירסטענדאַם מיט די מאַסען פערבייגעהער, „איך האָב קיינמאָל אויף מיין לע־בען מיט יודען אָדער יודישקייט זיך נישט אינטע־רעסירט. איצט הויבט מיך אָן דער ענין צו אינטערע־סירען, נאָך מעהר בעאומרוהיגען. ווער איך עלטער? אָדער איז דאָס א רעזולטאַט פון די געשעהענישען אַרום מיר?

רעדענדיג אַזוי האָט ער אויף איהר א קוק געטון. זי איז געזעסען מיט ברייט־פונאַנדערגעעפּענ־טע אויגען און האָט אפשר אַליין נישט געוואוסט אַז איהר פנים איז נאס פון די טרערען וואָס רינען אָהן אויפהער, און איהרע באַקען זענען געווען בלאַס. ער האָט זיך דערשראָקען.

„וואָס האָב איך דען געזאָגט?" האָט ער געפרעגט.

„מיר האָבען אַזוי געזינדיגט געגען אייך, אַזוי געזינדיגט", האָט זי מיט א פערשטיקטען קול גע־זאָגט. „ווי אַזוי וועלען מיר זיך יוען אויסקויפען די זינד?"

מיט עטליכע טעג שפּעטער האָט זי זיך מגייר געווען, און זיי האָבען חתונה געהאַט.

זי צווינגט איהם שפּילען יודיש טעאַטער

און העני לעהמאַן האָט גענומען ציהען חזן ראַזומני'ס זוהן צוריק צום קוואַל פון וואַנען זיין טאַטע און זיידע און עלטער־זיידע האָבען געשעפּט זייער גייסטיגען לעבען. אונטער איהר ווירקונג האָט ער פאַר צוויי יאָהרען געגרינדעט אַ יודישען קליין־קונסט־טעאַטער. צוערשט איז די גאַנצע טרופּע בעשטאַנען פון דריי קינסטלער: ראַזומני, לעהמאַן און גד זשעליאַזע. שפּעטער איז פון דעם קליינעם טעאַטער געוואָרען „דער קונדס", און ווען דער הומאָריסטישער טעאַטער איז פאַראַיאָהרען אַרויס־געפאָהרען פון פראַנקרייך אויף זיין טור איבער איירָאפּע, איז ער שוין בעשטאַנען פון 16 קינסטלער, צווישען זיי אויך וויקטאָר כענקין, לאַרא גליקסמאַן, שמחה פאָסטעל, הערי משאַיקאָווסקי און אַנדערע.

פערשטעהט זיך, אַז אַזוי שנעל ווי היטלער האָט איבערגענומען די מאַכט, האָט ראַזומני מיט זיין פרוי געמוזט אוועק פון דייטשלאַנד.

מ. דענלי

רבי ישראל דער „רוזשינער"

פון היסטאריקוס

דער בעריהמטער רוזשינער צדיק, רבי ישראל איז נפטר געווארען מיט 85 יאהר צוריק (1850). דאס פאלק רופט איהם „דער ריזשינער".

ווענען די מייסטע ארבייט ווייסט מען נאר דעם טאג פון זייער פטירה און נישט אויך דעם טאג פון זייער געבורט, און איך האב שטארק מורא, אז דאס איז אויך דער פאל מיט דעם רוזשינער רבי. עס איז פארצייכענט זיין גרויסער יחוס, אבער עס איז נישט פארצייכענט זיין געבורטס־טאג.

דער רוזשינער האט געשטאמט פון דער משפחה פון דעם מעזריטשער מגיד, רבי בער, דער ערשטער נאכפאלגער פון בעל שם. ער איז געווען זיין אור־איינינקעל. דער פאטער פון רבי ישראל איז געווען רבי שלום פאדרעביטשער, און זיין זיידע רבי אברהם מלאך, וועלכער איז געווען א זוהן פון מעזריטשער, געקומען קיין רוזשין, א שטעטעל אין קיעווער גובערניע, אוקראינע, איז ר' ישראל אלס יונגע־מאן אין 1815; ער האט דארט געשאפען א רבי־שען הויף, און האט אנגעהויבען קאנקורירען מיט דעם טשערנאבילער רבי מאטעל. עס פערשטעהט זיך אליין, אז רבי ישראל האט בעקומען דעם נא־מען „רוזשינער" דעם שטעטעל, אין וועלכען ער האט זיך בעזעצט.

דער רוזשינער רבי איז געווען איינער פון די פראקטישסטע און קלוגסטע רביים. ער האט זיך נישט אויסגעצייכענט מיט בעוויזען מופתים, אבער זיין חכמה און פראקטישע עצות, וואס ער פלעגט געבען צו די יודען, וועלכע זענען צו איהם געקו־מען, האבען איהם אליין געמאכט פאר א מופת.

אויף וויפיל דער רוזשינער האט נישט גע־האלטען פון בעוויזען מופתים קען מען זעהען פון פאלגענדען פאקט: איינמאל האט ער געהערט ווי חסידים דערצעהלען, וואס פאר א וואונדער רביים בעוויזען עס אלץ, האט ער זיך צו זיי אנגערופען: „וואס מעהר מופתים מען שרייבט צו צו די צדיקים אלץ מעהר גרייט מען צו דעם באדען פאר אבנארע ריי דורך אפשפרעכער, גורל־ווארפער און שארלאטא נישע רופאים, א צדיק זאל בלויז מתפלל זיין צו גאט, און אויב ער איז א ריכטיגער צדיק וועט זיין תפילה געהערט ווערען".

דורך זיין חכמה, אויפריכטיגקייט און פראק־טישע עצות, וואס ער פלעגט געבען איז דער רו־זשינער געווארען זעהר בעריהמט; ער האט זיך ערווארבען גאר גרויסע מאסען חסידים; ער איז גע־ווארען זעהר רייך, און ער פלעגט לעבען אין גרויס לוקסוס.

דער לוקסוס פון רוזשינער איז געווארען איינ־פאך, לעגענדאריש, און עס ווערט דערצעהלט, אז א צווייטער רבי האט איהם אמאל געפרעגט פאר וואס ער מאכט עשירות און לעבט אויף אזא רייכען אופן, האט ער געענטפערט: — איך האב דריי׳ערליי הכנסות: איינע קומט פון אמת׳ע חסידים, אט דאס גיב איך אויס אויף מיינע נויטווענדיגקיי־טען. די צווייטע קומט פון בעלי הבתים מיט מיטעל־מעסיגער פרומקייט, אט דאס גיב איך אויך אוועק צו די נויטבעדערפטיגע. די דריטע קומט פון זינ־דיגע און דאס גיב איך אויס אויף לוקסוס. טא וואס בין איך שולדיג, אז גראדע די דריטע הכנסה איז די גרעסטע?"

בײ א צווייטער געלעגענהייט האט דער רוזשי־נער געגעבען אט אזא ערקלערונג וועגען זיין לעבען אין לוקסוס: „ווען א צדיק לעבט אין ארימ־קייט האט ער גאר א בעשרענקטע פארשטעלונג וועגען די נויטווענדיגקייטען פון פאלק, און ער איז מתפלל בלויז פאר חיונה. אבער ווען ער גע־ניסט פון רייכקייט, דאן האט ער מוט גענוג מתפלל צו זיין, אז זיינע נאכפאלגער זאלען אויך לעבען אין עשירות".

עס איז נאך כדאי איבערצוגעבען, אז צו לעבען שעהן און רייך האט דער רוזשינער נאך גע־ירשנ׳ט פון זיין פאטער, אויף וועלכען דער ער־שטער טשערנאבילער צדיק, רבי נחום, האט גע־זאגט, אז ער לעבט אזוי, ווייל ער פיהלט זיך אלס א פרינץ אין געפאנגענשאפט.

דער רוזשינער האט דאס רייכע לעבען פער־בונדען מיט א הויך גייסטיג לעבען. ער איז געווען א אמת׳ער און פראקטישער לעהרער פון פאלק. בנוגע דאס לערנען אנדערע פלעגט ער זאגען: „עס זענען דא צוויי וועגען צו לערנען מענשען, כדי זיי צו בעאיינפלוסען צו זיין גוט: ג״י, וועג איז דורך דרשות פון א ערנסטען און טיפען כאראק־טער; דאס פאסט פאר מענשען מיט העכערען פער־שטאנד און וויסען. דער צווייטער וועג איז דורך דרשות פון א לייכטערען מין, דורכגעוועבט מיט מעשה׳לעך און משלים; אט דאס פאסט זיך וועגען די צוהערער זענען געוועהנליכע מענשען און פרוי־ען מיט ווייניג וויסען"... ער פלעגט בענוצען ביידע וועגען פון לערנען און בעאיינפלוסען.

דער רוזשינער האט געהאלטען, אז דער מענש דארף זיין פראקטיש, און אז דער חסידיזם איז א פראקטישע בעציהונג צום לעבען. ער פלעגט ער־קלערען, אז חסידות פאדערט נישט נאר נאבעלקייט פון גייסט, נאר אויך נאבעלקייט אין דער קליי־דונג און אין דער אויפפיהרונג.

אין זיין לערנען מיט זיינע חסידים האט דער רוזשינער געזוכט הויפטזעכליך צו ענטוויקלען זייער כאראקטער. די שלימות פון מענשליכען כאראק־טער איז ביי איהם געווען א הויפט זאך. ער פלעגט זאגען: „איך האב נישט גערן דעם מענשען, וואס איז ווי שנעע: אין אנהויב ווייס און ריין און דערנאך בלאטיג און שמוציג".

צו דער זעלבער צייט האט ער געהאלטען, אז א חוץ שלימות אין כאראקטער מוז מען אויך בע־זיצען וויסען, כדי צו קענען זיין א פיהרער פון פאלק.

מען דערצעהלט, אז צום רוזשינער רבי איז אמאל געקומען א יונגערמאן און איהם געבעטען, אז ער זאל איהם געבען סמיכה צו זיין א רב, דער רוזשינער האט איהם געפרעגט, וואס איז זיין טעג־ליכע אויפפיהרונג. דער יונגערמאן האט געענט־פערט: „איך טראג שטענדיג א ווייסען קיטעל; איך טרינק נאר וואסער: איך שלאג דורך טשוועק־לעך דורך די פאדעשוועס פון מיינע שיך, כדי איך זאל זיך אליין פייניגען; איך קייקעל זיך באקעטער־הייט אין שנעע; איך הייס דעם שמש פון שוהל מיר צו דערלאנגען טעגליך פערציג מלקות".

פונקט דאמאלט, ווען זיי האבען אזוי גע־שמועסט איז א ווייס פערד אריין אין הויף, גע־טרונקען וואסער פון א קארעטע, וואס איז דארט געווען, און האט אנגעהויבען זיך קייקלען אין שנעע. „דו זעהסט — האט געזאגט דער רוזשינער צום יונגען מאן — אט דאס בעשעפעניש איז ווייס; ס׳טרינקט בלויז וואסער; ס׳האט משועקעס אין די קאפיטעס; עס קייקעלט זיך אין שנעע; און עס בעקומט מעהר ווי פערציג שמיץ א טאג — און דאך איז עס נישט מעהר ווי א פערד"...

דער רוזשינער האט געקענט לערנען און ער האט געגעבען פיל גלענצענדע פערטייטשונגען אויף פסוקים פון תנ״ך און פון דער גמרא.

א חוץ חכמה און וויסען האט דער **רוזשינער** אויך בעזעסען הומאר; ער האט געשפרודעלט מיט שעהנע איינפאלען.

א מתנגד האט אמאל געפרעגט דעם רוזשינער: „פאר וואס נאכ׳ן דאוונען לערנען מיר, מתנגדים משנה, און איהר חסידים טרינקט נאר בראנפען?"

דערויף האט דער רוזשינער געענטפערט: „אייערע תפילות זענען אהן לעבען, פאלגליך מוזט איהר לערנען משנה, ווייל משנה לערנט מען נאך די נשמות פון די טויטע. אבער די תפילות פון די חסידים זענען פול מיט לעבען, און א גוטער טרינק בראנפען קומט שטארק צונוץ די לעבעדיגע".

דער רוזשינער האט ליב געהאט ארץ־ישראל, און ער האט געהאלטען, אז יודען דארפען זיך צוריקקעהרען צו דעם לאנד פון די אבות, אז זיי דארפען נישט ווארטען דוקא אויף משיח׳ן, אז זיי וועלען קענען משיח׳ן עמפאנגען שוין ווען זיי וועלען זיין אין אייגענעם לאנד.

אין שייכות דערמיט האט דער רוזשינער אויס־געדריקט א געדאנק, וואס זעהט אויס איינפאך ווי א נביאה, וועלכע הויבט אן פערווירקליכט צו ווער־רען אין דער איצטיגער צייט. ער האט געזאגט: „עס וועט קומען א צייט, ווען די גאנצע וועלט וועט ווערען בעהערשט פון שונאי ישראל, און זיי וועלען אונז צווינגען זיך אומצוקעהרען קיין ארץ ישראל. ס׳וועט זיין א בזיון, וואס נאך אזא לאנגען גלות, וועלען מיר זיך אומקעהרען צו דער ארץ הקדושה צוליב אט אזא אורזאך. אבער ווי עס זאל נישט זיין ערווארטעט אונז גדולה אין ציון, אויב מיר וועלען נאר פטור ווערען פון אונזערע שונאים".

הײנטיגע שידוכים / מאנאלאג פון א שדכן

איבערגעגעבן פון ב. קאוונער

... — איך בין אנ׳אלטער שדכן; מיין נאמען איז נחמן, נחמן דער שדכן, רופט מען מיך. שבת נאך פסח ווער איך אלט 62 יאהר; א שדכן בין איך גע־ווארען צו 30, הייסט עס, אז איך בין שוין אין שדכנות 32 יאהר. און אזוי ווי איך פיהר צוזא־מען ארום 150 פארלעך א יאהר, מיינט עס, אז איך האב שוין חתונה געמאכט ארום פינף טויזענד פארלעך.

א פיר טויזענד פון זיי האבען זיך שוין זיכער גע׳גט. און אפשר מעהר ווי פיר טויזענד... און די איבריגע וואס מוטשען זיך נאך, פערשעלטען מיר די יאהרען מיט די טעג; וואס זיי ווינשען מיר, זאל פאלען אויף די נאצים.

איך זאגען, אז די געשעפטען מיינע איז א גוטע, קען איך נישט; פארהאן א סך בעסערע געשעפטען. נאר אז מען מוז — מוז מען; מען איז דאך, מעהר־ווינציגער א מאן פון א פרוי און א טאטע פון פינף גרעסערע קינדער און אלע דארפען און ווילען און מחוזן לעבען.

און א איינער איז א שניידער, אדער א שוס־טער, אדער א קצב אין בעסער? בין איך א שדכן! נאר נישט דאס בין איך אויסען, וואס איך וויל, איז, איהר זאלט האבען א שטיקעל בעגריף, וואס דאס איז אזוינס...

אמאליגע יאהרען האט מיין פרנסה געבליהט: בחורים און מיידלעך און גע׳גט׳ע ווייבלעך און גע־גט׳ע מענער, און אלמנות און אלמנ׳ס האבען גע־וואוסט, אז מען דארף זיך ווענדען צו א שדכן און דער שדכן וועט זיי שוין פערזארגען... זעלטען ווען א פארל איז זיך צונויפגעקומען אהן א שדכן. אבער היינט דארף מען דעם שדכן אויף טויזענד כפרות. א בחור מיט א מיידעל טרעפען זיך אין א טאנץ־זאל מען ווערט דערשוויצט, נעהט מען זיך ארויס אפ־קיהלען. ער, דער בחור, פיהרט זי אפ אהיים אין א טאקסי, פאהרענדיג ווערט געשלאסען דער שידוך.

בלייבט שוין פארן שדכן גארנישט וואס צו טון; זענען טאקע היינט די שדכנים אויף פיפגע צרות; זיי געהען כמעט אלע אויס פאר הונגער.

וואס טויג איך מעהר? אפילו מיינע צוויי עלטע־רע טעכטער האבען נישט בעדארפט אנקומען צו מיר נאך חתנים.

זיי האבען זיך אליין אויסגעפונען א פאר אידיא־טען, א פאר לאכודרעס, לײדיג־געהער, חברה, וואס ווילען נישט ארבייטען, און חתונה געהאט בשתיקה, אז נישט איך, נישט מיין פרוי האבען געוואוסט.

ערשט דריי וואכען נאך דער חתונה האט מען אונז אנגעזאגט די פריילעכע בשורה...

אט אזוי האבען מיינע צוויי עלטערע טעכטער געהאנדעלט... דאס, וואס זייער טאטע איז א שדכן, האט זיי גאר נישט געארט...

אזא צייט האבען מיר, שדכנים, היינט און עס ווערט אלץ ערגער און ערגער.

די היינטיגע יוגענד איז שרעקליך ליידטזיניג.. מען פרעגט נישט ביי קיינעם. פאר זיי איז נישטא קיין טאטע, קיין מאמע, קיין פאלגען, קיין עצות — הפקר א וועלט!

אפי מען האט חתונה... שפעטער זעהט מען זיך ערשט ארום, אז מען איז אריינגעפאלען; א סך יונ־גע לייט אנטלויפען פון זייערע יונגע ווייבלעך, און די יונגע ווייבלעך בלייבען איבער מיט קינדער און זיי ליגען שפעטער אויף טאטע־מאמעס פלייצעס... איהר ווייסט עס פונקט אזוי ווי איך, איך דארף עס אייך נישט דערצעהלען...

און טאמער געפינט זיך שוין א מיידעל, וואס קומט אן צו מיר, איז זי א משוגענע, אדער גלאט א צודרעהטע.

מיט עטליכע חדשים צוריק קומט אריין צו מיר א שעהן מיידעל, פון א יאהר 25, א בלאנדע מיט שעהנע בלויע אויגען, מיט א סך חן. און זי פער־לאנגט פון מיר איין זאך: איך זאל אויסזוכען פאר איהר א רייכען מאן; וואס רייכער איז בעסער! ער מעג זיין אלט, ער מעג זיין קראנק, אפי רויך; עס ארט איהר אפילו נישט, אז דער מאן זאל האבען א ראק...

הקיצור, זי וויל האבען אנ׳אלטען, א קראנקען, א פאראליזירטען, אפי מיט א סך געלד...

נאר מיט א ראק איז בעסער; וועט ער גיכער געהן א גאנג, וועט זי קענען חתונה האבען מיט א יונגען מאן וועמען זי ליבט... זי האט שוין אזא איינעם, דערצעהלט זי מיר. ער איז א מאלער, ער מאלט לאנדשאפטען. א גרויסער ארטיסט, א בחען, א פייער אבער ער וויל האבען געלד, ער זאל קענען ווייטער אנגעהן מיט זיין מאלען...

איהר הערט ווערטער? איידער זי האט נאך חתונה פאר אנ׳אלטען, פאר א קראנקען, פאר א ריי־כען, האט זי זיך שוין אנגעטרייט א יונגען מאלער, א בחען, א שטיק פייער!...

און מיינט איהר, אפשר, אז איך האב זי נישט צונויפגעפיהרט מיט אנ׳אלטען בעל־עבירה׳ניק? און דוקא מיט אזא ווי זי האט געוואלט; מיט אנ׳אלטען, א קראנקען, א געלעמטען, מיט א גלאנ־ציגען פליך און מיט רויטע אויגען און א האלב־טויבער...

די איינציגע זאך וואס איהם פעהלט איז, אז ער זאל שטארבען...

האט ער אבער נישט קיין חשק... און ווער ווייסט אויב ער וועט איהר צוליב טון...

וואס לוינט זיך עס איהם? געלד האט ער, א יונגע ווייבעל האט ער, וואס־זשע דארף ער שטאר־בען?

פערקעהרט, זייט ער האט חתונה געהאט קוקט ער אויס שעהנער און געזונדער...

איצט האט זי טענות צו מיר: איך האב איהר בעדארפט געבען אנ׳עלטערן, א קראנקערען, און דער עיקר: א מענשען מיט א ראק...

אט אזעלכע משוגענע מיידלעך זענען היינט פארהאן!

יא, מיין פריינד, דאס שדכנות איז אינגאנצען אויסגעשפילט!

ראספוטין און זײן יודישע געליבטע

(שטוינענדע לעבענס ־ געשיכטע דערציילט פון איהר אליין)

איבערגעגעבען פון ה אקערמאן.

ווען זי איז אנגעקומען אויפ׳ן טאבאלסקער וואקזאל, האט זי געדונגען אנ׳„איזיואזשטשיק" (בעל עגלה) ער זאל זי צופיהרען צו איהרע עלטערנס הויז, פאהרענדיג אויף דער דראושקע האט נעמי׳ס הארץ געקלאפט ווי מיט האמערס. זי איז דורך גע־פאהרען די שטאט, אלע בעקאנטע גאסען; אט איז דאס טעאטער, אט איז דער בולוואר וואו זי מיט איהרע פריינט פלעגען געהן שפאצירען, און אט איז די גאס וואו איהרע עלטערען וואוינען און אלעס איז ווי מיט א פאר יאהר צוריק, עס הענגט די וויוועסקע „ראססיא" — אלעס יוי געוועזן און אט טראכט ביי זיך נעמי וועט זי זיך אריינשטעלען אין הויז אריין צו איהרע טאטע מאמע — און וואס ס׳וועט זיך דארטען אפטון!..

און עס האט זיך טאקע דארטען אין הויז אפגעטון אזוינס, אויף וואס א האלבע שטאט איז זיך צוזאמענגעלאפען...

נעמי איז אריינגעקומען אין הויז אריין וואו איהרע עלטערען האבען אמאל געוואוינט — אבער נישט קיין גאסטיניצע איז דארטען געוועזן, נאר א שניידער האט דארטען געהאלטען זיין מאסטערס קאיע...

ווען נעמי האט אריבערגעטראטען דעם שוועל פון דעם שניידערס מאסטערסקאיע, האט זי געמיינט, אז זי האט געמאכט א טעות, דערווייל האט דער שניידער געמיינט, אז זי איז געקומען עפעס „זא־קאזעווען" אנ׳ארבייט — און ביידע האבען זיך נישט פארשטאנען, ביז נעמי האט געזאגט צו וועמען זי איז געקומען...

זי האט נישט געזאגט, אז זי איז שומאנסקי׳ס טאכטער, נאר, אז זי איז אמאל אין דער גאסטיניצע „ראססיא" איינגעשטאנען, ווייל זי איז געווען צו גאסט אין טאבאלסק, און זי איז איצטער ווייטער אמאל אהינצו פערפאהרען..

און פון אט דעם שניידער איז נעמי אין א פאר ווערטער געוואויער געווארען דעם גרויסען אומגליק איהרען.

— „טשטא בי מי זדראווי בילי — א שאמאנ סקי ס׳זשאנאי אוזשע דאוונא וו׳גראבי" (זאלען מיר שוין זיין געזונט, אבער שאמאנסקי מיט זיין ווייב ליגען שוין לאנג אין קבר)...

נעמי האט דאן אויסגעבראכען אין אזא געוויין, אז הונדערטער מענשען זענען זיך צוזאמענגעלאפען זי איז געווארען היסטעריש, זי האט זיך געריסען די האר פון איהר קאפ, זי האט זיך געשלאגען קאפ אן דער יואנט און עטליכע וואכען נאך דעם איז זי געלעגען ביי איהר פאטער׳ס ברודער אין הויז, א קראנקע, אז קוים יואס זי איז צו זיך געקומען...

וואו זי איז געווען די גאנצע צייט האט נעמי דעם אמה איהר פעטער נישט דערצעהלט, דעם גרויסען סוד האט זי בעשלאסען צו טראגען ביי זיך אין הארצען און קיינער זאל פון איהם נישט וויסען...

נעמי פלעגט יעדען טאג געהען אויף איהרע עלטערענס קברים און קלאגען און וויינען פאר זיי זיי זאלען איהר מוחל זיין, וואדים נעמי האט גוט געוואוסט, אז זי איז די שולדיגע אין זייער טויט, אז צוליב איהר זענען זיי יונג געגאנגען פון דער וועלט...

רוסלאנד איז שוין דערווייל אריין אין קריג און אומעטום האט מען זיך שוין גע׳רעש׳ט מיט דער מלחמה. האט נעמי ווייטער נישט געוואלט בליי־בען וואוינען אין טאבאלסק, נאר זי האט בעשלא־סען צוריקצופאהרען אין וואהלינער גובערניע אין דער קליינער שטעטעלע פאלין, וואו זי איז געבוירען געווארען און וואו זי האט זיך געכאפ׳ועט. דא אין סיביר האט זיך נעמי געפיהלט אליין און פרעמד, נעמי האט גוט געוואוסט, אז קיין גרויסער גאסט אין פאלין וועט זי נישט זיין. זי האט גוט געדענקט און עס איז איהר גוט געלעגען אין זכרון, ווי אזוי נאך איהר חבר׳טעס טויט, ווען נעמי האט חתונה געהאט מיט איהר חתן, ווי אזוי דאס גאנצע שטעטעל איז דאמאלסט געווען אויפגעבראכט אויף איהר און אויף איהרע עלטערען, וואס האבען דערלאזט אזא זאך זאל געשעהען, פונדעסטוועגען האט עס איצטער נעמי׳ן געצויגען אהין צוריק אין שטעטעל אריין.

און נעמי האט אויף זיך גענומען אלעס, וואס ס׳וועט זיין יועט זיין. זי וועט צוריק קומען אין שטעטעל אריין און זאל מיט איהר געשעהען וואס ס׳וועט געשעהען, זאל מען זי אריינלעגען אין חרם אריין, זאל מען איהר שפייען אין פנים אריין, זי וועט אלעס אננעהמען באהבה. און הלואי טוט מען דאס איהר, האט נעמי זיך געבעטען ביי גאט, זאל מען עס איהר טאן, זי איז עס ווערט... זי האט זיך עס כשר פערדינט...

איז דען איהר בעסטע פריינדינע נישט גע־גאנגען פון דער וועלט צוליב איהר?... זענען דען איהרע טאטע מאמע נישט געשטארבען דורך איהר?.. און איז זי דען נישט די ערגסטע, די זינדיגסטע יודישע טאכטער וואס די וועלט פערמאגט?...

נעמי איז דאן אליין ביי זיך אין די אויגען געווען פערהאסט, אומווירדיג און זי האט זיך אליין געהאלטען פאר דעם זינדיגסטען מענשען אויף דער וועלט... עס איז נישט געווען אזא תשובה, וואס זי וואלט אויף זיך דאן נישט גענומען, אפי ריינצוואשען זיך פון איהרע זינד...

אבער כאטש נעמי׳ס בעווייזען זיך אין פאלין האט ארויסגערופען א גערודער אין שטעטעל, איז דאס אבער פארט נישט געווען דאס, וואס ס׳האט געקענט זיין.

די מלחמה האט זיך דאן אנגעהויבען ווען מען האט גענומען די רעקרוטען אין דער ארמעע, האט זיך אין שטעטעל געטון חושך מצרים, מאמעס, ביי וועמען מען האט צוגענומען זייערע זיהן האבען געבראכען זייערע הענט און האבען געוויינט קולי קולות... די פריסוטסטווע איז געווען אפען טאג און נאכט, ווייל דארטען איז געווען די פריסוטסטיוע פאר׳ן גאנצען פאלינער וואלאסט, האט זיך דארטען געטון קולות און געשרייען וואס האבען זיך געטראגען ביז אונטער׳ן הימעל.

(ווייטער קומט)

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

ארום די לעצטע לאקאטארען דעקרעטן

לאקאל שטייער.

דאס האלטן א סובלאקאטאר איז א מניעה בע־פרייט צו ווערען פון לאקאל־שטייער בלויז פאר ארבייטסלאזע לאקאטארען וועלכע בעוואוינען 3 שטובען מיט א קוך.

דאנטען פאר 1־שטובינע לאקאטארען האט דאס האלטען א סובלאקאטאר קיין שום ווירקונג נישט אויף די אנערקענטע רעכט בעפרייט צו ווערען פון דער פליכט צו צאהלען לאקאל־שטייער.

דירות אין נייע הייזער אונטערליגען נישט דער רעדוקציע פון דירה געלד. זיי געניסען אבער יא פון דער הנחה בעפרייט צו ווערען פון לאקאל שטייער, אויב דער 10־יעהריגער מאראטאריום פאר נייע בנ־ינים איז שוין אריבער.

וואס שייך לאקאל־שטייער איז א מניעה בע־ווי 1 שטוב און קוך, ווערט דער בעטרעף אין נייע הייזער אויסגערעכענט לויטן דירה געלד אין יאהר 1934.

לאקאטארען שוץ.

דער נאוועליזירטער דעקרעט פון לאקאטארען־שוץ גיט אויך די ווירטסלייט רעכט איבערצוגעהן פון קווארטעל אויף חודשליכע צאהל־ראטעס.

דערפון איז אבער נאך נישט צו דרינגען אז די ווירטסלייט וועלען מעגען גלייך פאדערען פון אלע לאקאטארען צו צאהלען דירה געלד יעדען חודש.

ווער ס'האט א געשלאסענעם קאנטראקט מיטן הויזווירט צו צאהלען דירה געלד קווארטעלווייז, וועט ווייטער זיין בערעכטיגט צו צאהלען דירה געלד יע־דען קווארטעל אלענפאלס אזוי לאנג כל זמן דער געשלאסענער קאנטראקט פערפליכטעט.

פון דער געריכטס-פראקטיק

דער יורידישער לאקאטארען־שוץ פעראיין (פעט־ריקאווער 31) בעט אונז אויפמערקזאם צו מאכען די איינגעקלאגטע לאקאטארען אויף פאלגענדע צוויי אומשטענדען

אויסגלייכען:

לעצטענס טרעפט נאר אפט אז די ווירטסלייט ליגען פאר אויף דער ערשטער געריכטס־פערהאנד־לונג זייערע איינגעקלאגטע לאקאטארען אויף אנ־עקסמיסיע, אז זיי זאלען זיך פערדינגען די דירה און אין משך פון א חודש זיך ארויסציהען.

די פערצווייפעלטע לאקאטארען כאפען זיך דערין אז איז אזא פארשלאג. דאס געריכט פסקנט אויף דעם סמך צו אנ'עקסמיסיע, און פערזעהט גלייך דעם פסק דין מיט אנ'אזוי גערופענעם ריגאר.

דער לאקאטאר הויבט באלד אן צו ברענגען רע־פלעקטאנטען אויף דער דירה, געפעלען זיי קיינ־מאל נישט דעם הויזווירט אדער ער שטעלט זיי א־זעלכע בעדינגונגען אויף וועלכע קיינער וויל נישט איינגעהן.

דערווייל פליהט דורך דער חודש און דער הויז־ווירט פיהרט אויס די עקסמיסיע, קיין שום עצה אזא עקסמיסיע אפצוהאלטען איז אין אזא פאל נישט פאראן.

מוז דעריבער ביי דער געלעגענהייט געווארענט ווערען די געטראפענע לאקאטארען אז זיי זאלען נישט מסכים זיין אויף אזעלכע פראפאזיציעס פון דער־ער־שטער אינסטאנץ, נוויל פיל ווירטסלייט זענען מיט דער פלומרשטער הגדה אויסען א „טריק" צו דעזאר יענטירן די איינגעקלאגטע לאקאטארן, אז זיי זאלען דורכלאזען די אפעלאציע טערמינען, אזוי, אז מ'־זאל זיי קענען ווי אמשנעלסטען ארויסווארפן פון די פערנומענע דירות.

אפוועזענטליכע געריכטס-פערהאנדלונגען.

פיל לאקאטארען שטעלען זיך נישט צו דער גע־ריכטס פערהאנדלונג, זיי טוען דאס צוליב מיספער־שטענדניש אדער בכיוון, מיינענדיג, אז אזוי ארום דעם פראצעס צו פערשלעפען נאך א פאר וואכען.

דאס געריכט רעכענט זיך אבער נישט מיט די מא־טיוען פון איינגעקלאגטען לאקאטארס אפוועזענהייט און משפט צו אנ'עקסמיסיע פערזעהענדיג גלייכ־צייטיג דעם פסק דין מיט א ריגאר.

דער לאקאטאר הערלאנגט שפעטער אנ'אפאזיציע אבער דערווייל בעקומט דער ווירט ארויס אנ'עקס־מיסיע און גיט דעם פסק דין איבער דעם קאמאר־ניק, דער טערמין פון דער עקזעקוציע ווערט אין אזעלכע פאלען בעשטימט גראד א טאג אדער צוויי פארן טערמין, ווען די אריינגעטראגענע אפאזיציע דארף בעטראכט ווערען.

לויפט דאך דער פערצווייפעלטער לאקאטאר וועגען א וואסטזשימאניע, אלע טירען זענען אבער פאר איהם פערשלאסען. די עקסמיסיע ווערט אויסגע־פיהרט, וואס קומט איהם ארויס, אז דער פראצעס שלעפט זיך ווייטער.

דארף מען דעריבער נאכאמאל ווארנען די איינ־געקלאגטע לאקאטארען, אז זיי זאלען זיך פינקטליך שטעלען צו דער געריכטס פערהאנדלונג, ווייל לויט א פעראָרדנונג פון לייטער פון היגען שטעטישען גע־ריכט ווערט ארויסגעגעבען א וואסטזשימאניע אין א־זעלכע פאלען נאר דאן ווען דער איינגעקלאגטער לא־קאטאר שטעלט צו א בעוויז, אז ער האט בעצאהלט דעם ווירט די גאנצע שולדיגע סומע.

טור, אז זי הערגידעריגט אין א שטארקער מאס דעם פערזענליכען כבוד אין די אויגען פון דער עפענטלי־כער מיינונג.

רעקורסען.

מ'טאר נישט אפגעבען א רעקורס אהן מאטיר ווען בלויז בכדי אפצוהיטע דעם געזעצליכען טערמין.

נאטיצען

עקזעקוציעס פון פערלעגענעם לאקאל-שטייער.

דאס געזעץ, וואס זעהט פאר א פולשטענדיגע אנולירונג פון פערלעגענעם לאקאל־שטייער פון 1־שטובינע דירות, טרעט ערשט אריין אין קראפט דעם 1־טען יאנואר 1936.

האבען זיך הערינבער איצט, אין משך פון דער קורצער איבערגעבליבענער צייט, די פינאנץ־אמטען גענומען אויפצומאהנען מיט אזא אינטענסיוויטעט און ריקזיכטסלאזיגקייט די אלע פערלעגענע און לדי־פענדע לאקאל־שטייער חובות, דווקא פון דיזעלבע 1־שטובינע לאקאטארען אזוי, אז מ'קאן דרייסט פעסט שטעלען אז אויב די אונטערנומענע עקזעקוציעס וועלען ווייטער געפיהרט ווערען מיט דעמזעלבען טעמפ, וועט זיכער ביזן 1 יאנואר 1936 שוין נישט בלייבען ווערען און וואס צו שענקען.

די דאזיגע איבערגעטריבענע פלייסיגקייט פון מאנכע פינאנץ אמטען איז נישט און קאן נישט זיין אין הסכם מיט דער אינטענץ פון געזעץ־געבער.

וויבאלד די רעגירונג האט פערעפענטליכט אנ־אמנעסטיע פאר די לאקאל־שטייער חובות, האט זי אין זין געהאט דעם איצטיגען צושטאנד, דאס בעשטי־מען דעם 1 יאנואר 1936 אלס טערמין, ווען די פער־עפענטליכטע אמנעסטיע דארף ווערען געזעצקרעפ־טיג, איז נישט מעהר ווי א פראגע פון טעכנישע פארמאליטעט וואס בערעכטיגט בשום אופן נישט די בעמיהונג פון די אנגעוויזענע פינאנץ אמטען צו ווע־לען זעהן אין דעם אנ'אנטריט דערווייל „אריינכאפ־פען" וואס לאזט זיך נאך.

די מאסגעבענדע פאקטארען זענען מאקע מחויב אויפמערקזאם צו מאכען די אונטערליגענדע ארגא־נען אויף דער דערמאנטער נישט דערלויבטער מאס טאט, וועלכע איז מסוגל נאך מעהר צו רואינירען די שוין אזוי אויך גענוג רואינירטע בירגער און וועלכע פערשאפט אויך דער מלוכה נישט קיין איבעריגען אנזעהן.

ס'איז אבער פערפאלען, אויב די זאכלאגע איז אזא מוזען די פעראינטערעסירטע לאקאטארען זיך בעמיהען דורך איינצאהלען א ראטע אדער אויף אנ' אנדערן אופן אפצושיבען דעם לאקאל שטייער חוב אויפן נאכן 1 יאנואר 1936, ווען די אמנעסטיע טרעט אריין אין קראפט און אלע פערלעגענע אזעלכע חובות וועלען ווערען ענטגילטיג געשטראכען.

י. אינפעלד

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

אנ'ארבייטער אויף פראבע.

מ'מעג צונעמען אפילו א קוואליפיצירטער אנ־געשטעלטען אויף א פראבע. די פראבע־צייט טאר לענ־גער נישט דויערן ווי דריי חדשים. וויבאלד דער אנ־געשטעלטער ווערט צוגעלאזט צו דער ארבייט, נאכן אפלויף פון דריי חדשימדיגלען פראבע־טערמין, הייסט דאס אז ער שליסט מיט איהם אויטאמאטיש א נארמאלען אהן־טערמיניגען ארבייטס־אפמאך.

קוים ווערט ער אבער נישט צוגעלאזט ווייטער צו דער ארבייט, קען ער נישט ארויסטרעטען מיט קיין שום פרעטענזיע, אנדערש איז אבער ווען מ'דערווייטערט איהם אין לויף פון דער פראבע־צייט, דאן האט אזא אנגעשטעלטער רעכט אויף א 2־וואכענדיגע קינדיגונג.

גייסטיגע אדער פיזישע ארבייטער.

בכדי אנערקענט צו ווערען אלס פיזישער אדער גייסטיגער ארבייטער איז נישט וויכטיג אויף וואס פאר א רשימה ארבייטער מ'פיגורירט. צו אויף דער רשימה פון פיזישע אדער גייסטיגע ארבייטער. נאר ס'דעצידירט דער אומשטאנד וואס פאר א פונקציעס מ'פיהרט פאקטיש אויס.

מ'קאן אלזא פיגורירען אויף דער רשימה פון פי־זישע ארבייטער און דאך לויט די אויסגעפיהרטע ארבייטס־פליכטען אנערקענט ווערען אלס גייסטיגער ארבייטער און פערקעהרט — פיגורירען אלס גייס־טיגער ארבייטער און פונדעסטוועגען אנערקענט ווע־רען פאר א פיזישען ארבייטער.

פאטענטען.

די פליכט אויסצוקויפען א פאטענט איז אפהענ־גיג פון אויפהאלטען א געשעפט און נישט פון ליוזען.

אפילו מ'בעזיצט נישט קיין לאגער, מוז מען אויך אויסקויפען א פאטענט.

אויף א פאטענט 4טע קאטעגאריע קאן געפיהרט ווערען א פערקויף נאר אין אזא אוביקאציע, וואו א מענש וואלט נישט געקאנט וואוינען (א בודקע, אהן פענסטער, נישט געטינקט, שפארעס).

א פאטענט אויף א וואנדער־האנדעל כאראקטערי זירט זיך נישט בלויז מיט ארומטראגען אדער ארום פיהרען די סחורה, נאר מיט נישט האבען קיין בע־שטימטע פערקויף־ארט און מיט האבען נישט שטענ דיגע קונים.

סיבות פון א קינדיגונג פון אנ'ארבייטס אפמאך.

די אויפפיהרונג פון אנ'אנגעשטעלטען אין פרי וואטען לעבען קאן נישט דינען פאר א מאטיוו צו בעזייטיגען פון פאסטען, סיידען זי איז פון אזא נאר

שטורמדיגע צייטען

41

ראמאן

ער האט דעריבער אויסגענוצט דעם מאמענט, ווען דער ווינט האט איזעקגעיאגט דאס פייער און ער איז שנעל ארויסגעשפרונגען פון דער הייל. כדי מעוזאל איהם ווייטער נישט בעמערקען, האט ער ארויסגעריסען עטליכע קוסטעס וואס זענען גע־וואקסען אין דער וואנד, און ער האט מיט זיי זיך פערשטעלט דעם גאנצען קערפער.

זייענדיג פערשטעלט מיט די קוסטעס, האט ער זיך פאמעליך אראפגעגליטשט ביז אונטען. אונ־טען איז איהם שוין לייכטער געווען זיך דורכצוקרי־כען צווישען די וואכען, וואס זענען אומעטום געווען אויסגעשטעלט. אונטען האבען נישט געברענט קיין שום פייערען, ווייל מען איז דאך זיכער געווען, אז סעלים־כאן געפינט זיך אין דער הייל. די נאכט איז געווען א שטאק פינסטערע, אזוי אז ער האט זיך לייכט אדורכגערוקט דורך די וואכען, בלייבענדיג פון זיי נישט בעמערקט.

ביים אויספרעגען די וואך־פאסטענס, וואס זע־נען געשטאנען אנטקעגנאיבער דער הייל ביינאכט האבען עטליכע סאלדאטען ערקלערט, אז זיי האבען טאקע בעמערקט, ווי עטליכע קוסטעס, וואס זענען געוואקסען אין דער וואנד, קייקלען זיך פאמעליך אראב אין אבגרונד אריין. זיי האבען אבער דאס געהאלטען פאר א גאנץ נאטירליכע זאך, ביינאכט האט געוואיעט אין די בערג א שטארקער ווינט. זיי זענען דעריבער געווען זיכער, אז דאס האט דער ווינט ארויסגעריסען די קוסטעס און די ארויס־געריסענע קוסטעס האבען זיך אראפגעקייקעלט אונ־טען. די זענען אזוי זיכער געווען דערין, אז זיי האבען כמעט נישט געלעגט ,דערויף קיין שום אויפמערקזאמקייט.

— מיר האבען געהאלטען אין איין קוקען צו דער עפענונג פון דער הייל — האבען די דאזיגע סאלדאטען ווייטער ערקלערט. — מ'האט אונז אנ־געזאגט, אז מיר זאלען פון דער הייל קיין אויג נישט אראבלאזען — טא וועמען־זשע האט געקאנט איינפאלען, אז הינטער די דאזיגע קוסטעס בעהאלט זיך א מענש.

נאך א גענויער אונטערזוכונג, וואס קאראלאזו האט בעפוילען דורכצופיהרען, האט מען אונטען, אין שמאלען טאל געפונען די פינף קוסטעס, וואס סעלים כאן האט ארומגעבונדען ארום זיין קערפער.

קאראלאזו איז פון דעם דאזיגען דורכפאל גע־ווען אויס מענש. אין געשפרעכען מיט בעקאנטע האט ער ערקלערט, אז ער קאן זיך נישט שענקען וואס ער האט סעלים־כאנ'ען נישט געפאקט.

— אבער איך האב איהם שוין געהאט ביי מיר אין טאש! — האט קאראלאזו געטענה'ט, — זעהט אויס, אז סעלים־כאן איז גערעכט געווען — מיין טאש האט געהאט א לאך... — האט קאראלאזו צו־געגעבען מיט א ביטערען שמייכעל.

קאראלאזו האט זיך פון דער גאנצער געשיכטע געפילט אזוי געטראפען, אז ער האט דערלאנגט א ביטע צו דער העכערער מיליטערישער מאכט וועגען איבערטראגען איהם אין אנ'אנדער געגענט. ער האט זיך נישט געוואלט מעהר געפינען אין דער געגענד, וואו עס געפינט זיך סעלים־כאן.

און סעלים־כאן? וועגען איהם האט מען דער־ווייל נישט געהערט. עס זענען פערביי עטליכע חדשים און סעלים־כאן האט נישט דורכגעפיהרט קיין איין אנפאל. פונדעסטוועגען האבען די אבלא־וועס פון מיליטער און פאליציי נישט אויפגעהערט אויף קיין איין טאג, ווייל מ'האט געהאלטען פאר זיכער, אז א ליאדע טאג וועט סעלים־כאן ווידער לאזען וועגען זיך הערען.

און די פאליציי האט נישט געהאט קיין טעות. סעלים־כאן האט ווידער געלאזט פון זיך הערען און דאס גאר שטארק.

אויפ'ן וועג צווישען גראזני און יוידיענא איז געפאהרען א רייכער סוחר, וואס האט געפיהרט מיט זיך א סומע פון צעהן טויזענט רובעל. סעלים־כאן און עטליכע פון זיינע מענשען, האבען אפגע־שטעלט די קארעטע, געהייסען דעם סוחר ארויסגעהן און בעפוילען דעם קוטשער זיך אוועקצוזעצען אויף דער ערד און קיין פיפס נישט טאן.

דאן האט סעלים־כאן זיך געווענדעט צום סוחר:

— גיב אהער דאס געלד, וואס דו האסט ביי זיך, הערענדיג, אז ער האט צו טון מיט'ן שרעקלי־כען סעלים־כאן, האט דער סוחר, נישט ארויסרע־דענדיג אפילו קיין ווארט, אוועקגעגעבען דאס גאנצע געלד, וואס ער האט ביי זיך געהאט.

— וויפיל האסטו דא?

— צעהן טויזענד רובעל, — האט דער סוחר געענטפערט און ס'האט איהם געקלאפט א צאהן אהן א צאהן.

— וואס ציטערסטו אזוי? כ'וועל דיך נישט דער'הרג'ענען — האט סעלים־כאן געזאגט, זעהענ־דיג ווי דער סוחר ווארפט זיך איינגאנצען פאר שרעק.

דער סוחר האט גארנישט געענטפערט. סעלים־כאן האט דערווייל געצעהלט דאס געלד.

— נא דיר צוריק טויזענד רובעל — האט ער געזאגט.

דער סוחר איז דערפון געווען אזוי איבער־ראשט, אז ער האט נישט ווילענדיג געזאגט:

— א דאנק...

— נאך אונזער אוועקגעהען זאלסטו דיך א האלבע שעה צייט נישט ריהרען פון ארט — האט סעלים־כאן א זאג געטון צום סוחר און צום קוטשער און איז מיט זיינע מענשען צוריק אוועק אין די בערג.

ווען ס'איז אין א פערטעל שעה ארום אדורכ־געגאנגען א פאטרול פון צעהן סאלדאטען, זענען נאך דער סוחר און דער קוטשער געשטאנען אונ־בעוועגליך ביי דער קארעטע, מורא האבענדיג זיך צו ריהרען פון ארט...

אין עטליכע טעג ארום נאך דעם דאזיגען אנ־פאל האט זיך איבער דער גאנצער געגענד פונאנ־דערגעטראגען די ידיעה, אז סעלים־כאן האט אין מיטען העלען טאג צוגעכאפט דעם רייכען פאלווארק אייגענטימער מיעסיאצאוו, און ער פאדערט פאר איהם ביי זיין פרוי פופציג טויזענט רובעל אויס־קויף־געלד.

די פאליציי איז געווען געגען דעם, אז מיעס־יאצעוו'ס פרוי זאל געבען דאס געלד. אבער זי האט נישט געפאלגט. זי האט גאנץ גוט געוואוסט, ● מיט סעלים־כאנ'ען שפילט מען זיך נישט, אז אויב זי וועט נישט געבען דאס געפאדערטע געלד, וועט איהר מאן געטויטעט ווערען. זי איז געווען גע נוג רייך און האט נישט געוואלט איינשטעלען דאס לעבען פון איהר מאן.

אין א שעהנעם פריהמארגען האט זי אוועקגע־לעגט אויפ'ן אנגעוויזענעם ארט א זעקעלע מיט געלד. אין עטליכע טעג ארום איז מיעסיאצעוו אהיימגעקומען פריש און געזונט.

סעלים־כאנ'ס נייע אנפאלען האבען זיך גע־מעהרט פון טאג צו טאג און וואס מעהר די פאליציי און דאס מיליטער האבען איהם פערפאלגט, אלץ דרייסטער און אונערשראקענער האט ער געווא־יעוועט. ס'איז דערגאנגען אזוי ווייט, אז יעדער רייכער איינוואוינער אין צפון־קאווקאז האט זיך גע־דונגען א צעהנדליג בעוואפענע מענשען, וואס זאלען איהם היטען. קיינער איז נישט געווען זיכער, צי מארגען וועט ער נישט זיין סעלים־כאנ'ס איבגעפאנ־גענער און מ'וועט פאדערען פאר איהם אויס־קויף־געלד.

קיינער האט זיך שוין מעהר נישט פערלאזט אויף דער פאליציי אדער אויפ'ן מיליטער; קיינער האט נישט געגלויבט, אז די רעגירונג זאל זיין אימשטאנד זיין צו פאקען סעלים־כאנ'ען. מ'האט געהאלטען, אז ס'איז נישטא אזא מאכט אין דער וועלט, וואס זאל קאנען פאנגען דעם דאזיגען אויסטערלישען מענש, מיט וועלכען עס קלינגט גאנץ רוסלאנד.

אין די הויכע מיליטערישע קרייזען זענען נאכאנאנד פארגעקומען בעראטונגען. עס זענען ענד־ליך אריינגעטראגען געווארען פערשידענע פאר־שלאגען וועגען כאפען סעלים־כאנ'ען. יעדער איי־נער איז געקומען מיט א פלאן, ווי אזוי איהם צו פאנגען, אבער ענדליך האט זיך ארויסגעוויזען, אז די דאזיגע אלע פלענער וועלען צו קיין שום רעזול־טאטען נישט ברענגען.

אויף איינער פון די דאזיגע בעראטונגען האט גענומען א ווארט דער קאוואלעריע אפיציר קיבי־ראוו, און האט ערקלערט מיט א פעסטער שטימע:

— הערט, גאספאדא (מיינע הערען) איך אליין נעהם זיך אונטער צו פאנגען אדער צו דער'הרג'ע־נען סעלים־כאנ'ען.

— איהר אליין? — האבען אלע ממש אויס־געגלאצט אויף איהם די אויגען — הער אפיציר, צי גיט איהר זיך נישט אב א רעכנונג וועגען דעם, וואס איהר רעדט?

— איך גיב מיר אפ א גענויעם דין־וחשבון — האט קיביראוו געענטפערט מיט א זיכערער שטי־מע — איך ערקלער אייך נאכאמאל — איך איינער אליין נעהם זיך אונטער צו פאנגען סעלים־כאנ'ען!

— אבער ווי אזוי? — האבען אלע ערשטוינט געפרעגט.

(ווייטער מארגען)